

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

Cilt: 3 Sayı: 2 Yıl: 2020

Journal of COMU Sport Sciences
Volume: 3 Issue: 2 Year: 2020

ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi

Journal of COMU Sport Sciences

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi resmi yayınıdır.

The official journal of Çanakkale Onsekiz Mart University Faculty of Sport Sciences

Yılda iki kez elektronik olarak yayınlanır. / Published electronically two times a year

Yayın dili Türkçe ve İngilizcedir. / Official languages are Turkish and English

Yaygın süreli yayındır. / Widespread periodical publication

Yayın İdare Adresi / Editorial Office

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Çanakkale/Türkiye

Telefon / Telephone: +90 286 218 22 97

Faks / Fax: +90 286 218 21 77

e-posta / e-mail: comusbd@gmail.com

Web link: <http://dergipark.gov.tr/comusbd>

ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi

Journal of COMU Sport Sciences

Baş Editör/ Editor-in-Chief

Prof. Dr. Hürmüz KOÇ

Editör/ Editor

Doç. Dr. Gökmen ÖZEN

Yayın Kurulu / Editorial Board

Dr. Abdulmenaf KORKUTATA

Dr. Ahmet YAPAR

Dr. Barış BAYDEMİR

Dr. Can ÖZGİDER

Dr. Cevdet CENGİZ

Dr. Emrah AYKORA

Dr. Gülçin GÖZAYDIN

Dr. Gülşah ŞAHİN

Dr. Günay ESKİCİ

Dr. Hasan ABANOZ

Dr. Hüseyin Özden YURDAKUL

Dr. İlhan ADILOĞULLARI

Dr. Murat ASLAN

Dr. Mustafa Deniz DİNDAR

Dr. Necati CERRAHOĞLU

Dr. Özdemir ATAR

Dr. Özhan BAVLI

Dr. Sinan UĞRAŞ

Dr. Şakir SERBES

Dr. Zülbiye KAÇAY

ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi

Journal of COMU Sport Sciences

İÇİNDEKİLER / CONTENT

Güreş ve Halter Sporcularında Antropometrik Özellikler ile El Kavrama Kuvveti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....1-11

Abdulsamet EFDAL , Faruk YAMANER

Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Seviyelerini Sosyo-Ekonomik Parametreler Bakımından İncelenmesi.....12-24

Bülent DURAN , Mehmet Mustafa YORULMAZLAR

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği).....25-39

Erkan ÇİMEN 1, Mehmet Diyar YAMAN

Badminton Antrenmanlarının Dikkat Düzeyi ve Reaksiyon Zamanı Üzerine Etkisinin İncelenmesi.....40-54

Berat KOÇYİĞİT, Mehmet KUMARTAŞLI, Hikmet ORHAN, Emrah YILMAZ

Yükseköğretimde Öğrenme Çevresinin Değişiminde Vlog Kullanımının Fırsat ve Engelleri.....55-70

Hidayet Suha YÜKSEL, Berrak Gülce KIZILASLAN

Güreş ve Halter Sporcularında Antropometrik Özellikler ile El Kavrama Kuvveti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Abdulsamet EFDAL¹, Faruk YAMANER²

ÖZET

Amaç: Kavrama kuvveti antropometrik değişkenlerden yaş, vücut ağırlığı, boy ve cinsiyet gibi fiziksel parametrelerden etkilenen performans bileşenlerindedir. Yapılan bu çalışmada antropometrik özelliklerin elit düzeydeki güreş ve halter sporcularında el kavrama kuvvetine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmaya; yaşları 18 ile 30 arasında değişen, ilgili branşta en az 5 yıl aktif olarak spor yapan ve müsabakalara katılan elit düzeyde 12 güreşçi ve 12 halterci olmak üzere toplam 24 sağlıklı erkek sporcu katılmıştır. Çalışmaya katılan sporcuların yaş, boy, vücut ağırlığı, vücut kitle indeksi (BMI), vücut yağ yüzdesi (VYY), spor yaşları ve el kavrama kuvvetleri alındı. İstatistiksel analizlerde Independent t Testi ile yapılmış ve Spearman Korelasyon Analizi ile değerlendirilerek $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde incelenmiştir.

Bulgular: Gruplar arası yapılan istatistiksel işlemler sonucunda yaş, boy ve spor yaşı arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Anlamlı farkın çıktığı grupların %' lik fark değerleri yaş %20,65, boy %5,23 ve spor yaşının %52 olduğu belirlenmiştir. Vücut ağırlığı, VYY, dominant el kavrama kuvveti ve nondominant el kavrama kuvveti ölçüm sonuçları ile gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir. Spearman korelasyon analiz sonucunda istatistiksel olarak halter sporcularının dominant el kavrama kuvveti ile vücut ağırlığı arasında ($r=0,781$; $p < 0,003$) ve BMI arasında ($r=0,722$; $p < 0,008$); nondominant el kavrama kuvveti ile vücut ağırlığı arasında ($r=0,595$; $p < 0,041$), BMI ($r=0,701$; $p < 0,011$) değerleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Elit düzeydeki halter ve güreş sporcularında el kavrama kuvvetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Korelasyon analizi sonucunda ise halter sporcularında vücut ağırlığı ve BMI parametrelerinin hem dominant hem de nondominant el kavrama kuvvetine etki ettiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: güreş, halter, sporcu, el kavrama kuvveti, antropometrik özellikler

ABSTRACT

Investigation of the Hand Grip Strength and Anthropometric Features in Elite Wrestling and Weightlifting Athletes

Purpose: Grip strength is one of the performance components that are affected by physical parameters such as age, weight, height and gender, among anthropometric variables. In this study, it was aimed to determine the effect of anthropometric properties on hand grip strength in elite wrestling and weightlifting athletes.

Method: A total of $n = 24$ healthy athletes participated who 12 elite male wrestlers and 12 weightlifters Age, height, weight, BMI, VYY (%), sports age and hand grip strength (dominant and non-dominant) of the athletes participating in the study were taken. In

¹ Hitit Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çevre Sağlığı Programı, Çorum /TÜRKİYE
<https://orcid.org/0000-0001-8325-2438>

² Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Çorum /TÜRKİYE
<https://orcid.org/0000-0002-2302-8650>

*Bu çalışma 2-4 Ekim 2020 Ankara III. Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

statistical analyses of data, the comparison of the groups was made with the independent t test and evaluated with Spearman correlation analysis and examined at the significance level of $p < 0,05$.

Results: As a result of the statistical processes performed between the groups, it was found that there was a significant difference between age, height and sports age ($p < 0,05$). It was determined that the% difference values of the groups with significant differences were age 20.65%, height 5.23% and sports age 52%. It was determined that there was no statistically significant difference between the groups with the measurement results of weight, BMI, VYY, dominant hand grip strength and nondominant hand grip strength. As a result of the Spearman correlation analysis, statistically, between weightlifting athletes' dominant hand grip strength and weight ($r = 0,781$; $p < 0,003$) and BMI ($r = 0,722$; $p < 0,008$); It was found that there was a statistically significant difference between the strength of the nondominant hand grip and weight ($r = 0,595$; $p < 0,041$), and the values of bmi ($r = 0,701$; $p < 0,011$).

Conclusion: It was observed that there was no statistically significant difference between hand grip strengths of elite weightlifting and wrestling athletes. As a result of the correlation analysis, it was observed that weight and BMI parameters in weightlifting athletes had an effect on both dominant and non-dominant hand grip strength.

Keywords: anthropometric features, athlete, , hand grip strength, wrestling, weightlifting

GİRİŞ

Kavrama, günlük yaşam aktivitelerinin gerçekleştirilmesinde sıkça kullanılan bir fiziksel aktivitedir. Bundan dolayı el kavrama kuvveti genellikle klinikte hem genel sağlığın değerlendirilmesinde hem de motor ünite fonksiyonları ile üst motor nöronlar arasındaki bütünlüğün kontrol edilmesinde kullanılmaktadır (Işın ve ark., 2018). El kavrama kuvveti, normal bir hareket için gerekli olan biyokinetik koşulların sağlanması ile ortaya çıkan ve bütün parmak eklemleri ile birlikte eldeki birçok kasın harekete katılımıyla gerçekleşen kuvvetli bir fleksiyon hareketidir (Basse ve Harries, 1993). Yapılan araştırmalarda, kas kütlesine bağlı zayıf el kavrama kuvveti durumları dışında, düşük el kavrama kuvvetine sahip bireylerde kardiyovasküler hastalıklara ve kansere bağlı ölüm vakalarının görülme riskinin daha fazla olduğu bildirilmektedir. Doktorlar ve sağlık uzmanlarının, üst ekstremitte yaralanmalarındaki tedavinin etkinliğini takip etmek için el kavrama kuvvetini de değerlendirdikleri ifade edilmektedir. El kavrama kuvvetinin, üst ekstremitenin fonksiyonel performansının değerlendirilmesinde güvenilir bir ölçüm aracı olduğu belirtilmektedir (Chang ve ark., 2010; Iermakov ve ark., 2016; Kim ve ark., 2018; Massy-Westropp ve ark., 2011). Williams ve arkadaşları, el kavrama kuvvetinin aynı zamanda bütün vücut kuvvetinin bir göstergesi olduğunu vurgulamaktadır. El kavrama kuvvetinin meydana gelebilmesi için parmak uzun fleksör kaslarının yanı sıra el bileği ekstansör kaslarının da kavrama hareketi sırasında çalıştığı bildirilmektedir. El bileği ekstansörleri, kavrama yapıldığı esnada izometrik kuvvetin açığa çıkmasını sağlamaktadır (Temur, 2017). El kavrama kuvvetinin ölçüm ve

teşhis amacıyla kullanılmasının daha çok tercih edilmesinin başında noninvaziv bir yöntem olması, uygulanabilirliğinin kolay ve ekonomik olması gelmektedir (Sartorio ve ark., 2002).

El kavrama kuvveti aynı zamanda spor dünyasında çok büyük bir öneme sahiptir. Örneğin bir topun ya da aletin yakalanması veya rakibin uzuvlarını tutmak gibi aktiviteleri içeren spor branşlarında el kavrama kuvvetinin yüksek seviyelerde olması sporcuyla rakiplerine karşı daha avantajlı bir konuma getirmektedir (Nag ve ark., 2003). Özellikle kaya tırmanışı, raket sporları, judo, hentbol, halter ve güreş gibi branşlar el kavrama kuvveti ile yakından ilişkili spor dallarıdır (Pizzigalli ve ark., 2017).

Antropometri; kendine özgü ölçme tekniklerinin kullanıldığı, vücudun yapısal özellik ve boyut bakımından sınıflandırılmasını sağlayarak insan vücudunun genel özelliklerinin değerlendirilmesinde kullanılan bir kavramdır. Sporcular için antropometrik özellikler, performansı etkileyen faktörlerin başında gelmekte olup, özellikle bazı spor dallarında başarının sağlanabilmesi için önkoşul olarak görülmektedir. Bir sporcunun gösterebileceği performansın; sporcunun yaşı, cinsiyeti ve vücut yapısı ile yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Temur, 2017). Erkekler üzerine yapılan çalışmalarda, maksimal el kavrama kuvvetine 27-31 yaşları arasında ulaşıldığı, bu gücün 35 yaşına kadar devam ettiği fakat 35 yaşından sonra ise yaşın da etkisiyle gücün gerilediği ifade edilmektedir (İncel ve ark., 2002). Kuvvetin üretilmesi fizik kurallarına bağlı olarak meydana gelmektedir. Kas gücü; hareketi meydana getiren kasların kütlesi, kasların kaldıraç özellikleri ve ilgili kasın toplam kesit alanı gibi parametrelere bağlı olarak değişmektedir. Hızlı kasılan kas fibril sayısı ne kadar fazla ise patlayıcı kuvvetin oluşma hızının ve şiddetinin de o kadar yüksek olacağı bildirilmektedir (Temur, 2017). Yağsız kas kütlesinin artması ile birlikte el kavrama kuvvetinin de buna paralel olarak arttığı belirtilmektedir. Bunun yanı sıra adölesan bireylerde el kavrama kuvveti ile kemik mineral yoğunluğu ve akciğer volümleri arasında ilişki olduğu ifade edilmektedir (Cossio-Bolanos ve ark., 2018). Ayrıca, elin anatomik yapısı ile boyutlarının el kavrama kuvveti üzerine etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Nag ve ark., 2003). Bunların dışında, literatürde sporcularda antrenmanların el kavrama kuvvetini artırdığı yöndeki araştırmaların da mevcut olduğu görülmektedir (Işın ve ark., 2018).

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Çalışmamızın evrenini güreş ve halter sporcularından oluşmaktadır. Örneklemimiz ise yaşları 18 ile 30 arasında değişen, ilgili branşta en az 5 yıl aktif olarak spor yapan ve hala

aktif olarak müsabakalara katılmaya devam eden elit düzeyde erkek 12 güreşçi ve 12 halterci olmak üzere herhangi bir sakatlığı olmayan toplam 24 sağlıklı sporcu oluşmaktadır. Örneklemimizdeki güreş sporcuları Çorum Belediyesi Gençlik ve Spor Kulübü'nden, halter sporcuları ise o dönemde Çorum'da kamp için bulunan Halter Milli Takım sporcularından seçildi. Ayrıca gerekli kurum izinleri Çorum Belediyesi Gençlik ve Spor Kulübü Başkanlığı ile Türkiye Halter Federasyonu'ndan alınmıştır. Çalışmamızdaki katılımcılara bilgilendirilmiş gönüllü olur formu (BGOF) doldurtulup imzalatılmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemi

Boy uzunluğu: Katılımcıların boy ölçümlerinde Aptamil marka mezura kullanılmıştır. Ölçümler gönüllülerin ayakları çıplak pozisyonda iken; başın dik olduğu, ayak tabanlarının yere düz bir şekilde bastığı, dizlerin gergin halde ve topukların bitişik olduğu durumda alınmıştır (Yılmaz ve Yamaner, 2019).

Vücut ağırlığı: Vücut ağırlığı ölçümleri, Tanita-Bc 418 MA vücut analiz cihazıyla çıplak ayaklar ve spor kıyafetleri (tişört ve şort) ile standart teknikler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir (Yılmaz ve Yamaner, 2019).

BMI: Deneklerin BMI değerleri boyun karesinin vücut ağırlığına oranı (kg/m^2) formülünden hesaplanmıştır (Utter ve ark., 1999).

Vücut yağ yüzdesi: Gönüllülerin vücut yağ analizleri Tanita-Bc 418 MA vücut analiz cihazıyla yapıldı. Katılımcılardan ölçümleri gerçekleştirilirken, çıplak ayak ile cihazın metal yüzeyine çıkmaları, cihazın elle tutulması gereken metal kısımlarını her iki elle kavrayıp kolları gövdeye paralel şekilde serbestçe bırakmaları istendi. Ölçümler her katılımcı için yaklaşık olarak 1-2 dakika civarında sürmüş olup, elde edilen vücut yağ yüzdeleri kayıt altına alındı (Yılmaz ve Yamaner, 2019).

El Kavrama Kuvveti Ölçümü: Sporcuların el kavrama kuvveti ölçümü için, 5.0-100.0 kg aralığında ve 0.1 kg hassasiyetinde ölçüm yapabilen ve ayarlanabilir kavrama kolu olan dijital el dinamometresi (Takei A5401, Japonya) kullanılmıştır. Ölçümler için, sporculardan ayaklar omuz genişliğinde açık ayakta duruş pozisyonunda, dirsek tam ekstansiyonda iken karşıya bakmaları istenmiştir. El kavrama kuvvet ölçümü yapılmadan önce dinamometre el boyutlarına göre ayarlanmıştır. Dinamometrenin işaret parmağında 90 derecelik fleksiyon pozisyonunda, elde rahat bir pozisyonda (fleksiyon ve ekstansiyon halinde değil) tutulması istenmiştir. Gönüllülerin tutamağı bütün güçleriyle 3 saniye boyunca sıkmaları istenmiş ve ölçüm sırasında nefeslerini tutmamaları gerektiği ve dinamometreyi sallamamaları hususunda

uyarılmışlardır. Dominant eli belirlemek için katılımcılardan top atarken veya yazarken hangi ellerini kullandıkları sorulmuştur. Gönüllülerin dominant el kavrama kuvveti ölçümleri üç kez alınmış ve en yüksek değer kilogram (kg) cinsinden istatistiksel olarak değerlendirilmek üzere kaydedilmiştir. Her deneme arasında en az bir dakikalık dinlenme arası verilmiştir (Kim ve ark., 2018). Aynı deneme nondominant el için de uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmamızda elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS (Versiyon 22.0, SPSS Inc., Chicago, IL, USA, Lisans: Hitit Üniversitesi) paket programı ile değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri yapılarak metin içerisinde ortalama ve standart sapma ($X \pm SS$) şeklinde verildi. Tüm verilerin normallik sınamaları için Shapiro-Wilk testi kullanıldı. Tüm veriler normal dağılım gösterdiği için ($p > 0.05$), parametrik testler uygulandı. Gruplar arası anlamlılıkları değerlendirmek için normallik testi uygulanmış ve değerlendirmeler sonucunda grupların karşılaştırılması independent t testi ile yapılmış ve spearman korelasyon analizi ile değerlendirilerek $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde incelenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Çalışmaya katılan sporcuların karakteristik özellikleri

Değişken	Güreş		Halter		Fark(%)	p
	Ort±SS	Medyan Min - max	Ort±SS	Medyan Min - max		
Yaş (yıl)	20,58±1,62	21,00 18 - 23	24,83±4,52	23,50 18 - 30	20,65	,020
Boy (cm)	1,72±0,06	171,50 165 - 181	1,63±0,06	161,5 156 - 175	5,23	,006
Vücut ağırlığı (kg)	84,42±19,36	75,5 65,3 - 115,2	74,61±15,72	70,45 108,8 - 58,2	11,65	,242
BMI (kg/m ²)	28,12±4,61	26,07 23,24 - 35,83	27,59±4,19	27,07 21,23 - 36,35	1,88	,799
VYY (%)	15,06±6,32	13,85 6,8 - 26,5	12,05±6,08	11,05 25 - 3,5	19,98	,391
SY (yıl)	8,50±2,64	8 15 - 6	12,92±5,26	12 21 - 4	52	,017

Gruplar arası yapılan istatistiksel işlemler sonucunda yaş, boy ve spor yaşı arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Anlamlı farkın çıktığı grupların %' lik fark değerleri yaş %20,65, boy %5,23 ve spor yaşının %52 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Çalışmaya katılan sporcuların el kavrama kuvvetleri

Değişken	Güreş		Halter		Fark (%)	P değeri (gruplar arası)
	Ort±SS	Medyan Min - max	Ort±SS	Medyan Min - max		
Dominant						
El Kavrama Kuvveti	56,84±9,98	59,2 43 - 73,3	50,68±7,50	50,90 36,10 - 67,40	10,83	,081
Nondominant						
El Kavrama Kuvveti	53,00±9,50	53,05 36,7 - 66,9	45,59± 7,70	45,25 27,60 - 58,50	13,98	,216
P değeri (grup içi)	0,346		0,115			
Fark (%) (grup içi)	6,75		10,04			

Tablo 3. Çalışmaya katılan sporcuların sperman korelasyon analiz sonuçları

Değişken		Halter		Güreş	
		Dominant el kavrama kuvveti	Nondominant el kavrama kuvveti	Dominant el kavrama kuvveti	Nondominant el kavrama kuvveti
Yaş	r	,381	,316	,025	,289
	p	,222	,317	,939	,363
Boy	r	,454	,176	,256	,102
	p	,138	,584	,422	,753
Vücut ağırlığı	r	,781**	,595*	,364	,133
	p	,003	,041	,245	,680
BMI	r	,722**	,701*	,399	,161
	p	,008	,011	,199	,617
VYY	r	,396	,525	,382	,144
	p	,203	,079	,221	,656
Spor Yaşı	r	-,479	-,366	,416	,392
	p	,115	,242	,178	,207

*Orta düzeyde ilişki, ** Yüksek düzeyde ilişki

TARTIŞMA ve SONUÇ

Gönülateş ve arkadaşlarının yapmış oldukları 12–13 yaş grubu adölesan futbolcu ve sedanter erkek çocuklarla birlikte yapmış oldukları çalışmada (2006), futbolcu grubun sağ ve sol el kavrama kuvvetinin sedanter gruba göre daha yüksek seviyede olduğunu rapor etmişlerdir (sağ el kavrama kuvveti futbolcularda 13.24±5.64 kg, sedanterlerde 8.51 ± 3.58

kg; sol el kavrama kuvveti futbolcularda 13.06 ± 5.54 kg, sedanterlerde 9.00 ± 1.64 kg) (15). İskender (2018), halterci ve voleybolculardan oluşan çalışmada haltercilerde dominant el kavrama kuvvetini $59,0 \pm 6,7$ kg, nondominant el kavrama kuvvetini $56,1 \pm 6,3$ kg olarak ölçerken; voleybolcularda ise dominant el kavrama kuvvetini $54,8 \pm 6,3$ kg, nondominant el kavrama kuvvetini $51,3 \pm 6,0$ kg olarak saptamışlardır (16). Yıldırım ve arkadaşlarının hentbolcular ile yaptığı bir çalışmada, hentbolcuların dominant el kavrama gücünün $57,69 \pm 8,07$; nondominant el kavrama gücünün ise $53,24 \pm 6,65$ olduğu ve dominant el kavrama gücü ile nondominant el kavrama gücü arasında dominant el lehine istatistiki olarak anlamlı farklılık olduğu belirtilmektedir (17). Yaptığımız çalışmada güreşçi grubun dominant el kavrama kuvveti $56,84 \pm 9,98$ kg, nondominant el kavrama kuvveti $53,00 \pm 9,50$ kg iken; halterciler için dominant el kavrama kuvveti $50,68 \pm 7,50$ kg, nondominant el kavrama kuvveti $45,59 \pm 7,70$ kg olarak ölçülmüştür. Gruplar arasında dominant ve nondominant el kavrama kuvveti ölçüm sonuçları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Anlamlı bir farkın olmamasının sebebinin her iki araştırma grubundaki katılımcıların üst düzey antrenmanlı sporculardan oluşması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca grupların kendi içinde yapılan karşılaştırmalarda da dominant ve nondominant el kavrama kuvvet ölçümleri arasında istatistiksel yönden anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu da, grupları oluşturan güreş ve halter sporcularının gerek antrenmanlarda olsun gerekse müsabakalarda hem dominant hem de nondominant ellerini aktif olarak kullandıkları fikrini akla getirmektedir (Tablo 2).

El kavrama kuvvetinin; yaş, ağırlık, boy uzunluğu, cinsiyet gibi birtakım parametrelerden etkilendiği literatürde belirtilmiş olup, aralarındaki güçlü ilişkiyi gösteren birçok çalışma mevcuttur (Prakash ve ark., 2009; Ross ve Rösblad, 2002). Büyük boyutlu eller, parmak kemiklerinin ve kaslarının daha uzun olmasından ve buna bağlı olarak el dinamometrenin daha iyi kavranmasını sağlamaktadır. Cihazın kavranmasının iyi olması ile kaldıraç kolu da buna paralel olarak uzayarak mekanik kazanç elde edilmesine ve aynı güçle daha büyük kuvvet üretilmesine olanak sağlar. Dinamometre bireylerin el boyutlarına göre ayarlanmış olsa bile, el ayası daha geniş olan bireyler dinamometrede daha iyi sonuçlar elde etmektedir. Sporcularda, özellikle ağırlık, boy, kol uzunluğu gibi antropometrik faktörlerin el kavrama kuvveti üzerine önemli etkileri olduğu yapılan çalışmalarla rapor edilmiştir (Pizzigalli ve ark., 2017). Özkan ve ark. (2014), yaptıkları çalışmada boy uzunluğu ile el kavrama kuvveti arasındaki anlamlı ilişkiye dikkat çekmişlerdir. Pekel ve arkadaşları (2006) da el kavrama kuvveti ve boy uzunluğu arasında pozitif bir korelasyon olduğunu ifade

etmişlerdir. Temur (2017), farklı branşlardaki 54 sporcu ile yaptığı çalışmasında boy ve el kavrama kuvveti arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bildirmiştir. Bizim çalışmamızda da boy uzunluğu ile el kavrama kuvveti arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durumun literatürdeki sonuçlardan farklı olmasını, çalışmamızdaki branş sayısındaki yetersizlikten kaynaklandığını düşünmekteyiz. Temur (2017) yine aynı çalışmasında, vücut ağırlığı ile sağ ve sol el kavrama kuvvetleri arasında gruplar arasında anlamlı ($p<0,01$) bir farklılığın olduğunu rapor etmiştir. Literatürde, vücut ağırlığıyla kemik mineral yoğunluğu arasında pozitif yönlü ilişki olduğu durumlar da göze çarpmaktadır (Demir ve ark., 2007). Vücut ağırlığı kemik mineral yoğunluğunu yani bir bakıma kemiğin dayanıklılığı noktasında etki sahibi olduğundan el kavrama kuvvetinin vücut ağırlığından etkilendiği bildirilmektedir. Özkan ve arkadaşları (2014) ile yine benzer şekilde Şahin ve arkadaşlarının (2011) yapmış oldukları çalışmada elde ettikleri bulgular sonucunda, vücut ağırlığı ile el kavrama kuvveti arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmamızda haltercilerde vücut ağırlığı ile dominant el kavrama kuvveti arasında yüksek düzeyde ($r=0,781$), nondominant el kavrama kuvvetinde orta düzeyde pozitif bir ilişki ($r=0,595$) görülmüştür. Aynı şekilde halter sporcularında BMI ile hem dominant hem de nondominant el kavrama kuvveti arasında yüksek düzeyde (sırasıyla; $r=0,722$, $r=0,701$) bir ilişki görülmüştür. Güreş sporcularında ise her iki elde de kavrama kuvvetleri ile diğer parametreler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Tablo 3).

Sonuç olarak elit düzeydeki halter ve güreş sporcularında el kavrama kuvvetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Korelasyon analizi sonucunda ise halter sporcularında vücut ağırlığı ve BMI parametrelerinin hem dominant hem de nondominant el kavrama kuvvetine etki ettiği gözlemlenmiştir. Denek sayımızın ve spor branşının kısıtlı olması çalışmamızın sınırlılıklarıdır. Bu sınırlılığın sebeplerinin başında Türkiye'deki halter sporcu sayısının oldukça az olması gelmektedir. Eğer bu çalışmamıza benzer çalışmalar, branş çeşitliliğinin ve sporcu sayısının daha fazla olduğu gruplarda yapılırsa daha farklı sonuçlar alınabileceği kanısındayız.

Öneriler

Yapılan çalışmaların sonucunda; sporcuların sahip oldukları gerek fizyolojik gerekse de fiziksel parametrelerinin ölçülmesi hem sporcunun hem de antrenörün, mevcut fizyolojik kapasite hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar. Bu ölçümler sayesinde sporcunun kapasitesinin rakiplerinin referans aralıklarıyla ile karşılaştırılmasına olanak sağlanmış olur. Böylelikle

sporcu ve antrenörün, zayıf ve güçlü yönleri fark ederek, elde edilen bulguların optimal düzeyde antrenman programlarının gelişmesine katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

- Bassey E, J Harries UJ. (1993). Normal values for hand grip strength in 920 men and women aged over 65 years and longitudinal changes over 4 years in 620 survivors *Clinical Science*, 84(3), 331-337.
- Chang HY, Chou KY, Lin JJ, Lin CF, Wang CH. (2010). Immediate Effect of Forearm Kinesio Taping on Maximal Grip Strength and Force Sense in Healthy Collegiate Athletes. *Phys Ther Sport*, 11(4), 122-127.
- Cossio-Bolanos M, Lee-Andruske C, de Arruda M, Luarte-Rocha C, Almonacid-Fierro A, Gomez-Campos R. (2018). Hand Grip Strength and Maximum Peak Expiratory Flow: Determinants of Bone Mineral Density of Adolescent Students. *BMC Pediatr*, 18(1), 96.
- Demir SÖ, Sezer N, Tomruk S, Köseoğlu F. (2007). İnmeli hastalarda kemik mineral yoğunluğunun demografik ve klinik parametrelerle ilişkisi. *Fiziksel Tıp Rehabilitasyon Dergisi*, (53), 11-15.
- Gönülateş S, Öcal K, Gelen E, Göral K, Eren E. (2006). 12–13 Yaş Erkek Futbolcularla Aynı Yaş Grubu Sederter Erkek Çocukların Bazı Fiziksel Uygunluk Parametrelerinin Karşılaştırılması. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu.
- Iermakov S, Podrigalo LV, Jagiełło W. (2016). Hand-Grip Strength as an Indicator for Predicting the Success in Martial Arts Athletes. *Arc Budo*, 12, 179-6.
- Işın A, Özus ÇBÖ, Melekoğlu T. (2018). 13-14 yaş arası adölesanlarda el boyutları ile el kavrama kuvvetinin ilişkisi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 9-19.
- İncel NA, Ceceli E, Durukan PB, Öken Ö, Erdem HR. (2002). El Kavrama Gücüne Cinsiyet ve El Dominansının Etkisinin Değerlendirilmesi. *Türk Romatoloji Dergisi*, 17(1), 12-16.
- İskender Ö. (2018). Farklı spor branşlarındaki sporcularda metakarp başı kırık kalınlığı, el kuvvet ve fonksiyonlarının karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Kim CR, Jeon YJ, Kim MC, Jeong T, Koo WR. (2018). Reference Values for Hand Grip Strength in the South Korean Population. *PLoS One*, 13(4), e0195485.

- Massy-Westropp NM, Gill TK, Taylor AW, Bohannon RW, Hill CL. (2011). Hand Grip Strength: Age and Gender Stratified Normative Data in a Population-Based Study. *BMC Res Notes*, 4, 127.
- Nag A, Nag PK, Desai H. (2003). Hand Anthropometry of Indian Women. *Indian J Med Res*, 117, 260-9.
- Özkan A, Kayıhan G, Kaya S, Öz Ü. (2014). Farklı spor branşları ile uğraşan beden eğitimi öğrencilerinin kuvvet ve esnekliklerinin belirlenmesinde morfolojik değişkenlerin rolü, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 353- 359.
- Pekel HA, Bağcı E, Güzel NA, Onay M, Balcı S Ş, Pepe H. (2006). Spor yapan çocuklarda performansla ilgili fiziksel uygunluk test sonuçlarıyla antropometrik özellikler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 299-308.
- Pizzigalli L, Micheletti Cremasco M, LA Torre A, Rainoldi A, Benis R. (2017). Hand Grip Strength and Anthropometric Characteristics in Italian Female National Basketball Teams. *J Sports Med Phys Fitness*, 57(5), 521-528.
- Prakash CD, Sujaya D, Amitava P, Piyali S, Sudeshna R. (2009). “Assessment of Hand Grip Strength of Orthopedically Challenged Persons Affected with Upper Extremity”, *Journal of Life Sciences*, 1(2), 121-127.
- Ross CH, Rösblad B. (2002) Norms for grip strength in children aged 4–16 years. *Acta Paediatrica*, 91 (6), 617-625.
- Sartorio A, Lafortuna CL, Pogliaghi S, Trecate L. (2002). The Impact of Gender, Body Dimension and Body Composition on Hand-Grip Strength in Healthy Children. *J Endocrinol Invest*, 25(5), 431-5.
- Şahin M, Şahin A, Coşkun Z. (2011). Taekwondo Sporu Yapan, 7 ve 8 Yaşlarındaki Erkek Çocukların Bazı Fiziksel ve Antropometrik Ölçümlerinin İncelenmesi, *e-Journal of New World Sciences Academy*; 6(2), 148-158.
- Temur HB. (2017). Alt ve üst ekstremitte çevre ölçüm değerleri ile el kavrama kuvveti ve sıçrama mesafesi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal Of Sports And Performance Researches*; 8(1), 1-9.
- Utter AC, Nieman DC, Ward AN, Butterworth DE. (1999). Use of the leg-to-leg bioelectrical impedance method in assessing body-composition change in obese women. *Am J Clin Nutr*; 69, 603-607.

Yıldırım İ, Ocak Y, Karagöz Ş. (2010). Süper lig erkek hentbol oyuncularının el kavrama güçleri ile üst ekstremite fiziksel özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1).9-15.

Yılmaz E, Yamaner F. (2019). Alp disiplini kayakçıların diz eklem kalınlığı ve Q açısının incelenmesi. Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Seviyelerini Sosyo-Ekonomik Parametreler Bakımından İncelenmesi

Bülent DURAN¹, Mehmet Mustafa YORULMAZLAR²

ÖZET

Ege bölgesinde yer alan Spor Bilimleri Fakültelerinin spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin girişimcilik seviyelerinin çeşitli sosyo-kültürel parametreler bakımından incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmuştur. Çalışma, tanımlayıcı araştırma modeli temellidir. Veriler yapılandırılmış sorulardan oluşan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formu iki bölümden ve kırk sekiz sorudan oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin girişimcilik seviyelerini belirlemek için Yıldız ve Sümbül (2009) tarafından geliştirilen “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği” uygulanmıştır. Toplamda otuz altı adet sorudan oluşan ölçeğin güvenilirliğine yönelik yapılan çalışmada güvenilirlik katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ikinci bölümde demografik niteliklerin ortaya konulması için on iki adet soru yöneltilmiştir. Çalışmanın ana kütlelerini Ege Bölgesindeki devlet üniversitelerinin spor bilimleri fakültelerinin bünyesinde yer alan spor yöneticiliği bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Örnek kütleye seçilen bireyler önce alan örnekleme yöntemi ile; Denizli, Uşak ve Kütahya illerinde faaliyet gösteren spor bilimleri fakültesinin spor yöneticiliği bölümü öğrencileri basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ana kütle sayısı 978 örneklem sayısı ise 360 birey olarak tespit edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde Ki-kare (X^2) test istatistiği kullanılmıştır. Yapılan X2 analizi sonucunda spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin ailelerin gelir düzeyleri, kimseyle paylaşmadıkları iş fikri, yaşları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p<0,05$). Buna karşın üniversite öğrencilerinin buldukları sınıfları, sürekli ikamet ettikleri yer, girişimcilikle ilgili ders ya da eğitim alıp almadıkları, çalışma durumları, staj yapma durumları, üniversiteye giriş şekilleri, öğrenim şekilleri ve lisanslı sporculuk yılları ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$). Genel itibariyle öğrencilerin girişimcilik düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: girişimcilik, spor yöneticiliği, yönetim.

ABSTRACT

The aim of the study was to examine the entrepreneurship levels of the students of the Sports Management Department of the Faculty of Sport Sciences in the Aegean region in terms of various sociocultural parameters. The study is based on a descriptive research model. The data were obtained through a questionnaire consisting of structured questions. The questionnaire consists of two parts and forty-eight questions. The “Entrepreneurship Scale” consisting of thirty-six questions aimed to determine entrepreneurship levels were applied in the first part of the questionnaire to the students of the sports management department. In the first part of the questionnaire, “Entrepreneurship Scale for University Students” developed by Yıldız and Sümbül (2009) was applied to determine the entrepreneurship levels of students. In the study conducted for the reliability of the scale, the reliability coefficient was calculated as Cronbachalpha = 0,90. In the second part, twelve questions were asked to reveal the demographic characteristics. The main mass of our study is the students of the sports management department within the sports science faculties of public universities in the

¹ İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul /TÜRKİYE

² Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul /TÜRKİYE

Aegean region. The individuals selected for the sample mass are firstly determined by field sampling method; The students of the sports management department of the faculty of sports, operating in the provinces of Denizli, Uşak and Kütahya, have been identified by simple random sampling method. The number of main masses was determined as 978 and the number of samples as 360 individuals. Chi-square (X^2) test statistics were used to evaluate the obtained data. As a result of the X^2 analysis, significant relationships were found between the income levels of families of the sports management department, the business ideas that they did not share with anyone, and their ages ($p < 0.05$). On the other hand, it was concluded that there was no significant relationship between the classes in which university students were, their place of residence, whether they took courses or training related to entrepreneurship, their working status, their internship status, their way of entering university, their education, and their licensed sportsmanship and entrepreneurship levels ($p > 0.05$). In general, students' entrepreneurship levels were high.

Keywords: entrepreneurship, management, sports management,

GİRİŞ

Günümüzde girişimcilik dünyanın önde gelen ülkelerinin gündeminde yer almaya başlamıştır. Ulusların birbirleri ile olan ilişkinin üst seviyeye çıkması ve değişimi şu anki vaziyet ve dünya ekonomisinin sistemi, girişimciliği öne çıkaran sosyoekonomik organizasyon biçimini tüm dünyada zorunluluk haline getirmektedir. Dünyanın iktisat yapısının, rekabete önem veren piyasa iktisadına dönüşmüş olması ve iktisat sisteminin global olması her ülkenin piyasasının birbirlerine olan gereksinimini arttırmıştır. Söz konusu gereksinime üretim faktörleri ve ürünlerin dünya pazarındaki değişim hızları, ulusal piyasayı uluslararası piyasalara geçmiş dönemlerden fazla bağımlı kılmıştır. Bu sebeple ülkeler, iktisat yapısını ülkelerin üretim ve tüketim dengesini ve genel olarak küresel iktisadın takip ettiği başlıca eğilimi baz alarak organize etme durumundadırlar. Bu bağlamda yerel ve ulusal pazarlar üretimin yönünü, çeşitliliğini ve genel özelliklerini belirleme fonksiyonlarını küresel pazar karar vericilerine devretmişlerdir. Dünya pazarlarında yer alabilmek, rekabet kapasiteleri çok iyi bulunan gelişkin iktisadi yapıdaki ülkelerle rekabet edebilen iktisadi yapıyla mümkündür. Yüksek rekabet yeteneğine varabilmek ise, kaliteli, miktarı fazla ve değişim hızı fazla günün şartlarına uyumlu tasarımlarla üretim yapmaya ve genel manada üretim kapasitelerinin yükselmesiyle mümkündür. Bu durum, girişimci merkezli bir organizasyon yapısının oluşturulmasını gerektirmektedir.

Ege bölgesinde spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilik seviyesinin bazı sosyo ekonomik parametreler açısından belirlenmesi çalışmamızın amacını oluşturmaktadır. Son yıllarda spor hizmetlerine olan talep giderek yükselmektedir. Yükselen bu talep karşısında ihtiyaçları gidermek için kaliteli spor ürününe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kaliteli ürünün en optimal bir biçimde üretilmesi için, spor alanında özellikle de spor yöneticiliği alanında

eğitim almış girişimcilere ya da yatırımcılara ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak spor yöneticiliği eğitimi alanların bu konuda ne düşündükleri ya da ne kadar girişimcilik ruhuna sahip oldukları hem girişimcilik hem de i girişimcilik bakımından önemlidir. Çalışma hem kamu ve özel sektörde istihdam edilecek hem de kendi spor işletmelerini kurabilecek spor yöneticilerinin girişimcilik seviyeleri hakkında bilgi üretecektir.

Girişimciliğin Kavramsal Boyutları

İktisadi proste oluşturduğu değerler açısından, girişimcilik, durumsal kazançtan ziyade, yapısal iktisadi değer üretmenin başlıca araçlarından birisidir. Müftüoğlu'nun da vurguladığı gibi, girişimcilik sadece para kazanmak değil, aynı zamanda iktisadi değer meydana getirmektir (Müftüoğlu, 1995). Küçük miktarlardaki birikimin sermayeye dönüşmesi ve kullanılmayan üretim faktörlerinin ekonomiye kazandırılması, emek faktörünün verimliliğinin yükseltilmesi ve iktisadi değer taşıyan etkin ve hızlı değişimi yapılabilen, katma değerleri yüksek ürünlerin üretilmesi, dünya ekonomisindeki toplam üretim ve tktimin eğilimlerinin izlenip üretim ortamının bu duruma uyabileceği şekilde devamlı tekrardan organizasyonu esnetilmiş örgüt şeklini uyarlayan özel girişimle olasıdır. Bu açıdan mteşebbisliğin, genel ekonomide büyümenin operasyonunda kullanılmış bir üretim faktörü olduğu düşünülür. Gelişmiş ekonomiye sahip olan ülkelerin tecrübesi irdelendiğinde o ülkenin başarısının arkasında girişimciliğin bulunduğu görülmektedir.

Küresel rekabetin şartlarının giderek zorlaştığı bir ekonomi yapısında ulusların varlığını devam ettirebilmeleri, ulusların gelişme seviyeleri ile bağlantılıdır. Uygarlığın gelişme aşamalarında ağırlıklı olarak, sanayi toplumunun bilgi toplumu haline dönüşmesiyle, girişimcilik ulusların nezdinde önem kazanmıştır. Girişimciliğin ilerlemesiyle yeni fırsat öneren düşünceler, üretim faktörleri sayesinde, ekonomide gelişmiş mal ve hizmetlerin çoğalmasına yol açmıştır. Girişimcilik sadece ekonomik kalkınmaya yol amamış diğer taraftan istihdam meydana getirme ve toplumun sosyal olarak gelişmesini sağlamış ve sosyoekonomik düzeyin yükselmesine katkıda bulunmuştur. Başlangıç İnsanın varoluşuna kadar giden girişimcilik kavramı günümüzde de önemini arttırarak sürdürmektedir (Aşkın, Nehir, Vural, 2011).

Küresel olarak iktisadi gelişimin, inovasyonla beraber önemli faktörlerinden birisi olan girişimcilik, zaman ilerledikçe önemini arttırmaktadır. Oluşturduğu iş imkanları yoluyla istihdama kayda değer katkılar sunabilmesi, elde bulunan ekonomik sermayeyi verimliliği daha fazla olan sahaya kaydırması, yenilikçiliği ve sürekli değişimlerin öncüsü olan gelişmelere imkân sağlamasıyla girişimcilik, ülke ekonomileri yönünden rekabetin yoğun bir

şekilde meydana geldiği küresel ekonomide önemli yer tuttuğu görülmektedir. Fransızca kökenli bir kelimedir ve “bir şey yapmak” manasına gelen “entreprendre” kelimesinden türemiştir. Ekonomik terim olarak ilk defa 18. yüzyılda, İrlandalı olan ve Paris’te bankacı olan Richard Cantillon isimli kişi kullanmıştı. Cantillon, 1755 tarihinde “Essai sur la nature du commerce en general” adlı eserinde, girişimcinin en önemli özelliği olan risk almak olduğunu belirtmiştir. Fransız iktisatçı Jean Baptiste Say’da girişimci teriminden literatürde söz etmiştir. John Stuart ile İngiliz yazınındaki kullanımı ise 19. yüzyıl civarındadır (Çetindamar, 2002). Say ise Cantillon’un isimlendirdiği girişimci kavramını geliştirerek; “girişimcilerin risk almaları niteliğiyle beraber üretim faktörlerinin toplanması, örgütlenişi ve koordineli bir şekilde idare edilmesinde girişimcinin elinde bulunması gereken şahsi nitelikler kısmını eklemiştir. (Hisrich ve Peters, 1995). Cantillon’ girişimciyi, kar elde etmek amacıyla yapılacak olan faaliyet/faaliyetleri organize eden ve faaliyetlerin başarısız olma olasılığı durumunda başarısızlığı kabul eden bireydir. Ekonomik uğraşlar manasında girişimcilerin önemini, risk yüklenen ve belirsizlik hallerinde ne biçimde hareket yapılması gerektiğini bilebilme yeteneği açısından değerlemiştir (Börü, 2006).

Girişimcilik, aslında görülmeyen piyasa olanaklarını öngörmek, bu öngörüden doğrusunu seçmek, değerlemek ve sonrasında kesin olmayan bir çevrede inovasyon sağlayabilme yeteneğidir. Bu yetenek üzerinde etkili olan etmenler vardır etki eden bir takım esas etkenler vardır (Ferrante, 2005). Bu etkenler; başarı ihtiyacı, denetim merkezi, risk alma trendi, belirsizlik karşısında esnek olma, öz güvenli ve yeniliğe açık olmaktır (Bozkurt ve Erdurur, 2013). Öte yandan, girişimcilik ile ilgili belirtilmek istenen değişik bir tutumda vardır; bu açıdan girişimciliği tarif eden iki okuldan söz edilmektedir. Farklı düşünceleri ve pratiği benimseyen okullar, “İktisat Okulu” ve “Eğitim Okulu” biçiminde ayrılmışlardır. İktisat okulunu savunanlar, girişimcinin işletmeleri inşa ettiğini ve bu sayede yeni bazı meslek branşları oluşturdukları ve bu sayede iktisadi manada bir değer meydana getirerek ulusların sosyoekonomik düzeylerinin yükselmesi ve refah seviyelerinin yükselmesinde rol aldıklarını belirtmektedirler (Casson, 1990). Eğitim okulu taraftarlarıysa, girişimciliğin daha geniş bir kavram ve uygulama alanının var olduğunu söylemektedirler. Bu düşüncelerinin yanı sıra bireylerin girişimci davranış biçimleri oluşturmalarında girişimcileri bu yönde harekete geçmelerinde güdüleyen çeşitli motivasyon araçlarına gereksinim duyulduğunu söyleyerek, girişimcinin üstlenmek zorunluluğunda bulunduğu çeşitli sorumluluk ve çözümleri gerekli çeşitli problemlerin var olduğunu söylemektedirler. Bununla birlikte işletme tipi girişimcilik terimi, bireylerin işletme içerisinde birer girişimci gibi hareket ettiği bir yapı olduğunu

söylemektedirler. Girişimcilik, kişilerin var olan hayal güçlerini kullanmalarını, yaratıcı olmalarını, sorumluluk üstlenmelerini, düşüncelerin iyi organize etmelerini ve tanımlamalarını, karar almalarını ve geniş bir yapı içerisinde diğerleri ile ilişki kurmalarını içermektedir (Bridge vd., 1998). Schumpeter tarafından tarif edilen girişimcilik kavramı geniş bir kitle tarafından desteklenmiştir. Joseph A.Schumpeter girişimcilik kavramını tanımlarken “yenilik” terimini düşüncesinin tam ortasına koymuştur. Schumpeter’e (1961) göre girişimci insanların gereksinimi olan bir takım yeni ürünler üretmeyi başaran, yeni üretim süreçleri oluşturabilen, üretmiş olduğu ürünlerden veya hizmetlerden kâr elde edeceği pazar bulabilen, üretim için gerekli yeni kaynaklar toplayabilen ve yeni oluşum biçimleri ortaya çıkartabilen, yeni oluşumların ışığı altında işletme bakımından yeni değişiklik ve farklılık sağlayarak mevcut iktisadi sistemde radikal değişiklik meydana getiren bireydir. Bu tür girişimi ise yıkıcı girişimcilik biçiminde adlandırmaktadır (Yıldız, 2007). Girişimcilik kavramı hakkında bugün literatürde çok farklı tanımlamalar olsa bile yapılan neredeyse tüm tanımlamaların ortak noktasında; inovatif düşünmek, pazarda var olan fırsatı görebilmek, yeni bir iş oluşturmak, yeni bir ürün geliştirmek gibi benzer terimlerde kesiştiği söylenebilir. Bunun yanı sıra girişimcilik niteliğine sahip kişilerin kendilerine özgü farklı ve değişik karaktere sahip olmaları ve bu doğrultuda farklı girişimcilik biçimleri göstermeleri, girişimcilik kavramının ifade edilmesinde tam bir bütüncül yaklaşım olmamasına sebebiyet vermektedir. Ciddi başarılar elde etmiş olan girişimcilerin sahip oldukları benzer özellikler üzerine yapılan araştırmalarda ise genel anlamda “gözlem yapabilmek”, “işe ve görevlere bağlanmak”, “liderlik yapabilmek”, “belirsizlikle baş edebilmek”, “risk alabilmek”, “objektif olmak”, “pratik zekâyaya sahip olmak”, “iyimserlik”, “ikna kabiliyetine sahip olmak”, “uzlaşma kabiliyeti”, “proaktif yönetim anlayışı ile çalışmak”, “azimli olmak” ve “bilgili olmak” tır (Bozgeyik, 2005; Döm, 2006: 27-28; Yıldız, 2007).

Girişimciliğin başlıca iki fonksiyonu vardır. İlki, sosyal ikincisi ise ekonomik fonksiyondur. Girişimcilik, ulusların iktisadi yapılarında yeni imkânlar meydana getirmekte, iktisadi manada gelişmeyi hızlandırmakta, yeni endüstriyel alanlar oluşturmakta (Carree ve Thurik, 2003; Van Praag ve Versloot, 2007), refah seviyesinin yükselmesinde ve bu gelişmelerin ulusun her kesiminde yaygınlaşarak orta sınıfın kalkınmasında (İlhan, 2005), bölgeler arasında gelişmişlik düzeylerindeki farklılığın giderilmesinde fonksiyoneldir (Özkul ve Dulupçu, 2007). Girişimciler tarafından geliştirilen yeni teknoloji sayesinde ulusun yaşam kalitesini yükseltecek yeni ürünlerin ve hizmetin ulusun yararına uygun arz edilecektir (Acsand Varga, 2005). Katma değer meydana getirmede, ekonomide inovatif bir üretim

sürecinin harekete geçirilmesinde, risk almada, yeniliklere açık ve lider özelliği nedeniyle, Ulusların toplumların değişimleri ve gelişmeleri aşamasında girişimcilik, sosyal bir fonksiyon yüklenir (Bozkurt vd., 2012).

The American Heritage Dictionary of the English Language, iç girişimciyi (intrapreneur) “büyük bir işletme de bir fikri, risk alma ve yenilik yapma yoluyla karlı son bir ürüne dönüştürme sorumluluğunu üstlenen kişi” olarak belirtmektedir. Gürol’un aktardığına göre Drucker, iç girişimcileri, “işletme içinde girişimci yetenek sergileyen kişiler” olarak tanımlarken, Miner, “kar gayeli işletmelerde prosesi yeniden kurgulanmış bir stratejinin parçası olarak yeni fonksiyonlar meydana getiren veya yeni fırsatları zorlayan “yenilikçi yöneticiler” biçiminde belirtmiştir (Gürol, 2000). Mesconda’da “işletme içerisinde çeşitli yenilikler meydana getiren bireyler” olarak tanımlamaktadır. (Pinchot,1985) iç girişimciyi, “işletme içinde her hangi bir iş fikrini uygulama sorumluluğunu yüklenen birey” olarak tanımlamaktadır. Girişimcinin yeni ürünlerin ve hizmetin icatçıları olmaları gerekmediğini, fakat girişimcilerin iş fikrini ya da ilk örneği (prototipi) karlı hale getirilmesinde beceri sahibi olduklarını belirtmektedir. Girişimciler, esas olarak karlı ürün ya da hizmetlerin arkasındaki bireylerdir. Ekip kurulmasında ve ekibin fikirlerini sevk ve idarede ileri seviyede başarılı olduklarını belirtmektedir. Girişimcilik prosesinin odağında iç girişimci yer almaktadır. İç girişimciler girişimcilik prosesinde, girişimcilik dünyası ile işletme dünyasını iç içe getirmektedir. İç girişimci, vizyonu olan ve var olan işletme içinde girişimsel ruhu ve atmosferi meydana getirme yükümlülüğünü üstüne alan biridir. Girişimcinin hayali, bir düşünce ya da bir fırsatı, karlı bir iktisadi ürüne dönüştürmektir. Bunun için bulunduğu işletme içerisinde yapılması gereken her şeyi yapmaktan çekinmez (Naktiyok, 2004:64).

Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin girişimcilik seviyelerinin incelenmesi, ilgili bölüme yeni bir bakış açısı ve sorumluluk getirebilecektir. Öğrencilere girişimcilik eğitimi veren ve girişimci özelliklere sahip olmasını tasarlayan, ilkin ABD’de ve onun eğitim sistemini izleyen Avrupa devletlerindeki üniversitelerde başlamıştır. Bu durum üniversitelerin girişimci birey yetiştirmeye önem verdiklerini göstermektedir.

Diğer taraftan spor, ülkemizde de önemli bir girişimcilik alanı olarak kendini göstermeye başlamıştır. Türkiye’de spora ve spor yatırımlarına olan ilginin hem kamu sektöründe hem de özel sektörde hızla arttığı görülmektedir.

Spor yönetimi konusu akademik bir disiplin olarak henüz yenidir. Kuzey Amerika’da 1980 yılında 20 spor yönetimi bölümü bulunmaktaydı. Bu bölümler 2001 yılında 200’e çıkmıştır. ABD’de 2007 yılında spor yönetimi bölümü sayısı 218, Kanada’da 12 kadardı

(Lussier ve Kimbal, 2008). Son 25 yıl göz önüne alındığında ülkemizde spor, spor yönetimi konusunda akademik eğitimi olmayan, gönüllü bireylerce yönetilmiştir. Spora verilen önemin artması, sporun ekonomik boyutunun belirginleşmesi, spor yönetimine olan önemi arttırmış ve yeni bir bilim dalı ortaya çıkmıştır (Donuk, 2007). Ülkemizdeki ilk olarak spor yönetimi kapatılan spor akademilerinin son sınıfında uzmanlık dersi olarak verilmekteydi (Doğu, 2011 s.227-243). Sporun gelişmesi üzerine spor yönetimi konusundaki ihtiyaçları karşılamak üzere 1992 yılından itibaren Önce Beden Eğitim ve Spor Yüksek Okulu bünyesinde sonra Spor Bilimleri Fakültelerinde Spor Yöneticiliği Bölümleri kurulmuştur.

Spor Yöneticiliği Bölümleri okuyan öğrencilerin spor işletmelerinde istihdam edilerek profesyonel yönetici olarak spor ürünü üretim sürecinde rasyonel katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bunun yanı sıra spor yöneticiliği bölümlerinden girişimcilerin de yetişmesi arzu edilir. Çünkü eğitimli spor yöneticilerinin spor alanında rasyonel ve verimli yatırımlar yapmaya ve yatırım yapmaya yönlendirmeye hazır oldukları varsayılabilir. Bu nedenle spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin girişimcilik seviyelerinin belirlenmesi, önemlidir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilik seviyeleri, sosyo ekonomik parametrelerinden olan bu değişkenler şu şekilde belirlenmiştir. Spor yöneticiliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin sınıfları, ailelerinin gelir durumu, sürekli ikamet ettikleri yer, girişimcilik eğitime katılmış olmaları, çalışma durumları, staj yapma durumları, kimseyle paylaşmadığı kendine ait iş fikrine sahip olma durumu, üniversiteye giriş şekli, öğrenim şekli, sporculuk yılları, yaşları, olarak tespit edilmiştir. Bu parametrelere göre aşağıdaki hipotezler kurulmuştur. Spor Yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin sınıfları ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin ailelerinin gelir durumu arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin sürekli ikamet ettikleri yer ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin girişimcilik eğitime katılmış olup olmamaları ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin çalışma durumları ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin staj yapma durumları ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin kimseyle paylaşmadığı kendine ait iş fikri olup olmama durumları ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin üniversiteye giriş şekilleri ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin öğrenim şekilleri ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin sporculuk

yılları ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin yaşları ile girişimcilik seviyeleri arasında ilgi vardır.

YÖNTEM

Çalışma, tanımlayıcı araştırma modeli temellidir. Veriler yapılandırılmış sorulardan oluşan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formu iki bölümden ve kırk sekiz sorudan oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin girişimcilik seviyelerini belirlemek için Yıldız ve Sümbül (2009) tarafından geliştirilen “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği” uygulanmıştır. Toplamda otuz altı adet sorudan oluşan ölçeğin güvenilirliğine yönelik yapılan çalışmada güvenilirlik katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ikinci bölümde demografik niteliklerin ortaya konulması için on iki adet soru yöneltilmiştir. Çalışmanın ana kütesini Ege Bölgesindeki devlet üniversitelerinin spor bilimleri fakültelerinin bünyesinde yer alan spor yöneticiliği bölümünü öğrencileri oluşturmuştur. Örnek kütle seçilen bireyler önce alan örnekleme yöntemi ile Denizli, Uşak ve Kütahya illerinde faaliyet gösteren spor bilimleri fakültesinin spor yöneticiliği bölümü öğrencileri basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ana kütle sayısı 978 örneklem sayısı ise 360 birey olarak tespit edilmiştir. Veriler normal dağılım göstermiştir ($p>0.05$). Araştırma sonuçlarının değerlendirilmesinde ($p<0.05$) önem düzeyinde X^2 istatistik analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Spor Yöneticiliği Öğrencilerinin Girişimcilik Seviyelerine Göre Dağılımları

Girişimcilik düzeyi	Sıklık	%
36-64 Çok Düşük Girişimci	10	2,77
65-92 Düşük Girişimci	21	5,83
92-123 Orta Düzey Girişimci	43	11,94
124-151 Yüksek Girişimci	180	50,00
152-180 Çok Yüksek Girişimci	106	29,46
Toplam	360	100

Tablo 1’den de anlaşılacağı üzere; çalışmaya katılan spor yöneticiliği öğrencilerinin %2,77’si çok düşük girişimci, 5,83’ü düşük girişimci, %11,4’ü orta düzey girişimci, %50’si yüksek girişimci ve %29,46’sı çok yüksek girişimci seviyesindedirler. Spor yöneticiliği öğrencileri arasında girişimcilik seviyesi çok düşük olan 10, girişimcilik düzeyi düşük olan 21 birey, girişimcilik düzeyi orta seviye olan 43 kişi, girişimcilik seviyesi yüksek olan 180 kişi ve girişimcilik seviyesi çok yüksek olan 106 birey olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilik seviyelerinin genel olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Spor Yöneticiliği Öğrencilerinin Girişimcilik Seviyeleri İle Sahip Oldukları Sosyo-Ekonomik Parametreler Arasındaki İlgıye Yönelik X^2 Analizi

Hipotezler	X^2	SS	P
1. Spor yöneticiliği öğrencilerinin sınıfları ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	2,332	4	0,845
2. Spor yöneticiliği öğrencilerinin ailelerin aylık geliri ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	31,917	16	0,012
3. Spor yöneticiliği öğrencilerinin sürekli ikamet ettikleri yer ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	28,455	24	0,561
4. Spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilikle ilgili eğitim ya da ders alma durumları ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	7,353	4	0,220
5. Spor yöneticiliği öğrencilerinin çalışma durumları ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	2,569	4	0,001
6. Spor yöneticiliği öğrencilerinin staj yapma durumları ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	4,481	4	0,653
7. Spor yöneticiliği öğrencilerinin kimseyle paylaşmadığı kendine ait iş fikrine sahip olma durumu ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	39,622	8	0,005
8. Spor yöneticiliği öğrencilerinin üniversiteye giriş şekli ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	4,194	4	0,548
9. Spor yöneticiliği öğrencilerinin öğrenim şekli ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	2,709	4	0,703
10. Spor yöneticiliği öğrencilerinin lisanslı sporcu yılları ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	15,401	12	0,211
11. Spor yöneticiliği öğrencilerinin yaşları ile girişimcilik seviyeleri arasındaki ilgi	39,622	8	0,008

Tablo 2’den de görüleceği üzere, spor yöneticiliği öğrencilerinin sınıfları ile girişimcilik düzeyleri arasında ilgi bulunmamaktadır ($p>0.05$) olarak bulunmuş ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin ailelerinin gelir seviyeleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilgi vardır ($p<0,05$) ve H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Girişimcilik seviyesi en yüksek olan grup 1201-2500 arası ile aylık geliri olanlardır. Aile aylık geliri 1201- 2500 olan spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilik seviyeleri, aylık geliri 2500 ve üstü olan spor yöneticiliği öğrencilerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan aile geliri azalan spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilik seviyeleri de anlamlı bir şekilde düşüş göstermektedir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin sürekli ikamet ettikleri ya da yaşadıkları coğrafi bölge ile girişimcilik seviyeleri arasında da anlamlı bir ilgi yoktur ($p>0,05$) ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilikle ilgili eğitim ya da ders alma durumlarıyla ilgili girişimcilik seviyeleri arasında da anlamlı bir ilgi yoktur ($p>0,05$) ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin çalışma durumları ile girişimcilik seviyeleri arasında anlamlı bir ilgi vardır ($p<0,05$) ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Çalışan spor yöneticiliği öğrencilerinin girişimcilik seviyeleri, çalışmayan spor yöneticiliği öğrencilerine göre daha yüksektir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin staj yapmalarıyla girişimcilik seviyeleri arasında anlamlı bir ilgi yoktur ($p>0,05$) ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin kimseyle paylaşmadıkları iş fikrine sahip olmaları ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilgi vardır ($p<0,05$) ve H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Kimseyle paylaşmadıkları iş fikrine sahip olan spor yöneticiliği öğrencilerinin, girişimcilik seviyeleri yüksektir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin üniversiteye giriş şekilleriyle girişimcilik seviyeleri arasında anlamlı bir ilgi yoktur ($p>0,05$) ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin öğrenim türleri ile girişimcilik seviyeleri arasında anlamlı bir ilgi yoktur ($p>0,05$) ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin lisanslı spor yapmalar ile girişimcilik seviyeleri arasında anlamlı bir ilgi yoktur ($p>0,05$) ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin yaşlarıyla girişimcilik seviyeleri arasında anlamlı bir ilgi vardır ($p<0,05$) ve H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Spor yöneticiliği öğrencilerinin yaşları ilerledikçe girişimcilik seviyeleri düşmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Girişimcilik, yeni fikir ve düşünceleri üretip bu fikir düşünceleri iktisadi hayata geçirebilmeyi belirtmektedir. Meydana gelen bu düşüncelerin üretim araçlarıyla doğru bir şekilde organize edilince, ekonomik ilerleme ve sosyoekonomik kalkınma beraberinde refah düzeyinin de yükselmesine imkân verecektir (Coulter (2001), Uluslar için girişimcilik, “inovasyon-keşfetme”, “yeni işletmelerin oluşması ve gelişmesi” ve “yeni iş imkanları

oluşturma” biçiminde ifade edilmektedir. Uzun bir geçmişe uzanan girişimcilik kavramı, bilhassa insanların makine toplumundan bilgi toplumuna geçiş süreciyle beraber ivme kazanmış ve önemi artmıştır. İlk olarak 1755 tarihinde Cantillon’un ortaya atmış olduğu girişimcinin özelliklerinin ifade edilmesiyle yazında geçen girişimcilik kavramının zaman içerisindeki serüveni esnasında bir çok akademik ve bilimsel çalışmaya konu olmuştur. Girişimciliğin başarı düzeyinin yükseltilerek iktisadi hayata kazandırılması amaçlanan bu araştırmalarda daha çok bireyin sahip olduğu girişimci özellikler araştırmanın esasını oluşturmuştur. Nesnelere sahip oldukları özelliklerine göre bir takım sınıflandırmalara tabi tutmak olan tipoloji kavramı, girişimci bireylerin sahip olduğu kişisel özellikleri dikkate alarak, deneysel araştırmalar ve kavramsal eşleştirmeler vasıtasıyla değişik girişimci türlerinin beraber hareket etmelerine imkân vermiştir. Bireyin, girişimcilik eğilimi ve isteğini belirleyen nedenler olarak; iktisadi kaynakları, eğitim seviyeleri, iş tecrübeleri, inançları, rol modelleri, ailesi, kültür ve bireysel karakteristikler olarak sıralanabilir (Özgüner, 2015). Bireyleri birbirlerinden ayıran bu temel farklılıklar sayesinde, girişimci tipolojileri meydana gelmektedir.

Araştırmada yapılan ki-kare testleri sonucunda katılımcıların girişimcilik düzeyi ile ailelerin gelir düzeyleri, kimseyle paylaşmadıkları iş fikri, yaşları ve öğrenim gördükleri okul ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı ilgiler saptanmıştır.

Yine aynı şekilde yapılan istatistikler sonucunda araştırma katılımcılarının girişimcilik düzeyleri ile buldukları sınıfları, sürekli ikamet ettikleri yer, girişimcilikle ilgili ders ya da eğitim alıp almadıkları, çalışma durumları, staj yapma durumları, üniversiteye giriş şekilleri, öğrenim şekilleri ve lisanslı sporculuk yılları arasında anlamlı bir ilgi olmadığı görülmüştür.

Spor yöneticiliği mezunlarının kendi iş fikirlerini üretmesi ve birer girişimci olmaları yolunda ilerlemeleri önem arz etmektedir. Çünkü ülkemizde kamuda az sayıda spor yöneticiliği bölümü mezunu istihdam edilmektedir. Son yıllarda yapılan atama sayılarına bakıldığında bu durum net bir şekilde görülmektedir. Girişimcilik hem spor yöneticiliği bölümü mezunları için bir istihdam fırsatı hem de artan talebin nitelikli yatırımcılarla karşılanması şansını doğuracaktır.

Özel sektörde, her türlü faaliyetin ardındaki itici güç girişimciliktir (Chicken, 2002). Bütün ülkelerde girişimci talebi var ama yeterince girişimci niteliğe sahip insan bulmakta sıkıntı yaşanmaktadır (Bozkurt, 1997). Ülkemizin bulunduğu konumun iyileşmesi, yakın gelecekte dünya ekonomisinde önemli yere sahip olması, daha fazla sayıda ve nitelikte girişimci yetiştirmemiz ile gerçekleşebilecektir.

Öneriler

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular ve sonuçlardan hareketle öneriler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Spor yöneticiliği bölümlerinde verilen girişimcilik dersinin yapısının gözden geçirilerek tekrar kurgulanıp, öğrencileri motive edecek düzeye getirilmesi gereklidir. Spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilere oluşturdukları iş fikirlerini gerçekleştirebilecekleri ulusal düzeyde bir fon kurulmalıdır. Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin üniversitelerde sporda girişimcilikle ilgili öğrenci kulüpleri kurarak faaliyetler düzenlemeleri yararlı olacaktır. Spor yöneticiliği bölümündeki öğrencilerin girişimcilik düzeylerini koruyabilmek hatta yükseltebilmek için spor sektörü temsilcileri ile bir arada olabilecekleri onların tecrübelerinden faydalanabilecekleri çalıştaylar düzenlenmelidir. Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin üniversitelerde sporda girişimcilikle ilgili öğrenci kulüpleri kurarak faaliyetler düzenlemeleri yararlı olacaktır. Bu çalışma, Girişimcilik kültürümüzün iyi anlaşılabilmesi için girişimin temeli olan girişimcinin analiz edilerek seviyesinin belirlenmesi, sosyoekonomik politika yapıcılar tarafından uygulamaya konulması düşünülen bir takım faaliyetlerin ve girişimcinin de başarı oranını artırması noktasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Acs, Z. J. ve Varga, A. (2005). Entrepreneurship, Agglomerationand Technological Change. *Small Business Economics*, 24(3), 323-334.
- Aşkın, A., Nehir, S. ve Vural, S. Ö. (2011). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 1-21.
- Boz geyik, A. (2005). *Girişimcilere Yol Haritası*, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Bozkurt, Ö. Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O. ve Alparslan, A. M. (2012). Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 1(15),1-27.
- Bozkurt, Ö. ve Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2): 57-78.
- Börü, D. (2006). *Girişimcilik Eğilimi: M. Ü. İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerinde Araştırma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.

- Bridge, S., O'Neil, K. ve Cromie, S. (1998). Understanding Enterprise, Entrepreneurship and Small Business (2nd ed.). Palgrave / Macmillan.
- Carree, M. A. ve Thurik, A. R. (2003). The Impact Of Entrepreneurship On Economic Growth In Handbook Of Entrepreneurship Research (pp. 437-471). Springer US.
- Casson, M. (1990). Internalisation Theory and Beyond. University of Reading.
- Coulter, M. K. (2001). Entrepreneurship in Action. Prentice Hall, U.S.A.
- Çetindamar, D. (2002). Türkiye'de Girişimcilik. İstanbul. TÜSİAD Yay.
- Donuk, B. (2007). Liderlik ve Spor. Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Döm, S. (2006). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ferrante F. (2005). Revealing Entrepreneurial Talent. Small Business Economics. 25(2), 159-174.
- Gartner W. (1988). Who is an Entrepreneur? Is The Wrong Question. Entrepreneurship, Theory and Practice, 4:47-68
- Gürol, M. A. (2000). Türkiye'de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi: Fırsatlar, Sorunlar, Beklentiler ve Öneriler, Atılım Üniversitesi Yayını-2, Ankara, s.61.
- Hisrich, R. D. ve Peters, M. P. (1995). Entrepreneurship-Starting Developing and Managing New Enterprise, Richard D, Irwin. INC, USA.
- İlhan, S. (2005). Bazı Değişkenler Açısından Elâzığ'da Girişimci Profili. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(1), 217-248.
- Naktiyok, A., (2004) Girişimcilik, Beta Yayınları, İstanbul, s.64.
- Özkul, G. ve Dulupçu, M. A. (2007). Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir İnceleme. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2(2), 67-92.
- Pinchot, G. (1985). Intrapreneuring, Harper and Row, New York
- Schumpeter, J. A. (1961). The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and The Business Cycle, New York, Oxford University Press.
- Van Praag, C. M. ve Versloot, P. H. (2007). What is The Value of Entrepreneurship A Review of Recent Research. Small Business Economics, 29(4), 351-382.
- Yıldız, S. (2007). Girişimcilik. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.
- Yılmaz, E, Sünbül, A. M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 200-201.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği)

Erkan ÇİMEN¹, Mehmet Diyar YAMAN²

ÖZET

Amaç: Güneydoğu Anadolu bölgesinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentilerinin incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmada betimleyici çalışma tekniklerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Güneydoğu Anadolu bölgesinde (Batman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa) illerde bulunan üniversitedeki Beden Eğitimi Spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini 476 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada verileri toplamak için kişisel bilgi formu ile Sunay ve ark (2003) tarafından geliştirilen Spora başlama nedenleri ve beklentileri ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler istatistik programında veri tabanına işlenip analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ile Verilere parametrik testlerden İkili grup karşılaştırmalarda bağımsız gruplarda T testi kullanılırken, Çoklu karşılaştırmalarda Oneway Anova testi kullanılmıştır. Çoklu gruplarda anlamlı farklılığın belirlenmesinde Bonferoni testi uygulanmıştır

Bulgular ve Sonuç: Sonuç olarak, katılımcıların cinsiyet, yaş, değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmazken, anne eğitim durumu, aile gelir düzeyi ve spora yaklaşım değişkenine göre spora teşvik, alt boyutunda, baba meslek düzeyi değişkenine göre spora başlama nedenleri ve beklenti alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durumun bireylerin spora yönelmesinde kendilerini mesleki anlamda geliştirme, olumsuz çevre koşulları ve kötü alışkanlıklardan uzak durma istekleri ve bu bağlamda bölge insanları ile aile fertlerinin spora bakış açısından kaynaklandığını düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: beden eğitimi, spor, beklenti

ABSTRACT

The Reasons And Expectations of Students At School of Physical Education and Sports (Southeastern Anatolia Region) In Starting Sport

Purpose: The aim of the study is to investigate the reasons and expectations of the students who study at the School of Physical Education and Sports in the Southeastern Anatolia region to start sports.

Method: The screening model, one of the descriptive study techniques, was used in the study. The universe of research consists of students studying at Sports colleges of Physical Education at universities located in the provinces of south-eastern Anatolia (Batman, Diyarbakır, Mardin and Sanliurfa). Total of 476 students were consisted of the research's sample. In the study, the personal information form and the reasons and expectations scale for starting Sports developed by Sunay et al (2003) were used to collect data. The data obtained in the research were processed and analyzed in the statistical program in the database. The oneway ANOVA test was used in multiple comparisons, while the T test was used in independent groups in binary group comparisons from descriptive statistical methods and

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta/TÜRKİYE

² Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta/TÜRKİYE

parametric tests to data in the evaluation of the data. Bonferonia test was performed to determine significant differences in multiple groups.

Results and Conclusion: As a result, while no significant differences were found according to the gender, age, variables of participants, significant differences were found in the lower dimension of the mother's educational status, the level of family income and the incentive to play sports according to the variable of approach to sports, the reasons for starting sports according to the variable of the father's profession level, and the lower dimension of expectations. It is believed that this situation is caused by the desire of individuals to develop themselves in a professional sense in their orientation to sports, to avoid negative environmental conditions and bad habits, and in this context, from the point of view of the people of the region and their family members in sports.

Keywords: physical education, sports, expectation

GİRİŞ

Dünyada teknolojinin gelişmesi insanları hareketsiz ve sağlıksız bir yaşam tarzına yönlendirmiş, günümüzde spor hayatın değişmez bir parçası olmuştur (Koçak, 2014). Sosyal yaşamın değişmesi ve gelişmesi ile birlikte stresli ve hareketsiz yaşam temposu ile birlikte sağlık problemleri ortaya çıkmış bununla mücadele etmek için spora katılım gün geçtikçe önem kazanmıştır (Bavlı, 2009). Bireyin toplumsallaşma süreci içerisindeki düzenli, mutlu ve anlamlı bir yaşam sürdürebilmesi (Türkay, 2020), yaşam kalitesini artırabilmek (Alp, 2019) için, fiziksel aktivitelere ve sosyal etkinliklere katılım (Öğmen ve ark, 2019) önemli bir etken olarak ortaya çıktığı bilinmektedir. Bireyler sporu bir meslek olarak yapmanın yanında, fiziksel gücünü artırmak, boş zamanlarını değerlendirmek için yapabilirler. Sporun büyük sektör haline gelmesi; birçok kişinin spora olan ilgisini arttırmıştır (Emniyet, 2018; Ergül vd., 2015). Mevcut durumda spor insan yaşamı için vazgeçilmez hale gelmiştir. Bu sebepten ötürü yaş fark etmeksizin bilimle paralel düzenli ve bilinçle yapılan spor bireyin hayatı süresince dinamik her ortama alışabilen mutlu ve motive bir hayat sürmesinde yardımcı olmaktadır. Tüm bu sebeplerden dolayı sporun daha geniş kitlelerce benimsenmesi için sporun yaygınlaştırılması şarttır (Atasoy, 2005). Toplum spora yönlendirilmesi, ülkemiz anayasamız da yer alan elli dokuzuncu maddesi ile belirtilmiştir. Anayasanın bu maddesine göre “Devlet her yaş kesiminden vatandaşının ruh ve beden sağlığını daha iyi hale getirecek önlemler alır sporun tüm kesimlerce bilinmesini teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” denilir (TBMM, 2016). Ayrıca spora katılımın fiziksel, sosyal ve ekonomik faydalarına dikkat çeken araştırmalar mevcut olup, hemen her yaşta bireylerin spora katılımının önemine dikkat çekmektedir. İnsanlar; sağlık problemleri ile başa çıkma, sosyalleşme isteğini gerçekleştirme vb. nedenlerden dolayı spora yönelebilmektedir. Çevre, aile ve öğretmen bireyi spora yönelten en büyük etkenler arasında yer almaktadır (Gündoğdu, 2017). İnsanların

beklentilerini karşılayabilecek sosyal ortamın sağlanması ve sağlıklı spor yapabilme bilincinin kazandırılması boyutunda spor eğitmenlerine ve yöneticilerine büyük rol düştüğü söylenebilir. Bireyin isteklerini gereken sosyal ve sağlıklı ortamı sağlıklı yaşama bilincini bireye aşılama spor eğitmenlerine ve yöneticilerine gerek duyulduğu yadsınamaz bir gerçektir Spor eğitmenlerinin ve yöneticilerin yeteneklerinin geliştirilmesinde bireye spor sevgisini aşılama bulunduğu ortamların etkisi büyüktür. Bulduğu ortamlardan biri de spor eğitimi veren üniversitelerdir Spor eğitmenlerinin, yöneticilerinin ve antrenörlerin yetiştirildiği üniversiteler devletin belirlemiş olduğu spor etiğine uygun ve toplumun isteklerini karşılayabilecek niteliktedir. Ayrıca öğrencilerin gerek akademik gerekse sportif başarılarının geliştirilmesinde, okul yaşam kalitesinin yüksek olması, hedeflenen kazanımların maksimum seviyede kazandırılmasına önemli katkılar sağlayacaktır (Arıkan, 2020). Üniversitelerde yetişen spor eğitmeni, yönetici ve antrenörlerin toplumu spora teşvik etmede göstereceği etki kuşkusuz bir gerçektir (Bavlı, 2009). Araştırmacılar tarafından yapılan literatür taramasında, “tenis” (Gündoğdu, 2017), “hentbol” (Zorba ve Göksel, 2016 ve Görgüt, 2012), “kadın futbolu” (Şirin, 2008) gibi değişik spor branşlarındaki sporcuların, üniversite öğrencilerinin (Koçak, 2014), engelli bireylerin (Tekkurşun-Demir ve İlhan 2020) ve değişik yaş gruplarındaki öğrencilerin (Pepe ve Türkay, 2017 ve Akıncı 2019) spora başlama ve katılımlarını inceleyen çalışmaların varlığı mevcuttur. Ancak özellikle ülkemizin Güneydoğu Anadolu bölgesindeki öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentilerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada hedef, bulunan sonuçlarla bölgeye farklı bir boyut kazandırmak bu alanda eğitim öğretim veren eğitimciler, antrenör ve beden eğitimi öğretmenleri, anne ve babalara seçenekler sunmak, farkındalık oluşturmak açısından önemlidir. Bu bilgiler ışığında sunulan bu çalışmanın amacı ülkemizin Güneydoğu Anadolu bölgesine bağlı beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin spora başlama nedenleri ve bu spor branşından beklentilerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada; tarama modeli uygulanmıştır. Tarama modeli; geçmişte var olan bir durumu veya günümüzde varlığını sürdürdüğü biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak kabul edilir (Karasar, 2018).

Gönüllü Gruplarının Oluşturulması

Araştırmanın evreni Güneydoğu Anadolu bölgesinde Batman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa illerindeki Devlet Üniversitelerinin beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenimlerine devam eden 2380 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın örneklemini ise, evreni oluşturan öğrencilerin içinden araştırmaya gönüllülük esasına katılan 476 öğrenciden oluşturmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların tanımlayıcı yüzde frekans istatistikleri

Demografik değişkenler	Frekans	N	%
Yaş	17-19	106	22,3
	20-22	244	51,3
	23-25	94	19,7
	26 üzeri	32	6,7
Cinsiyet	Kadın	218	45,8
	Erkek	258	54,2
Baba Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	16	3,4
	İlk Öğretim	165	34,7
	Ortaokul	149	31,3
	Lise	97	20,4
	Üniversite	49	10,3
Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	205	43,1
	İlk Öğretim	144	30,3
	Ortaokul	69	14,5
	Lise	47	9,9
	Üniversite	11	2,3
Aile gelir durumu	1000-2000 TL	135	28,4
	2001-3000 TL	161	33,8
	3001-4000 TL	66	13,9
	4001-5000 TL	50	10,5
	5001 ve üzeri TL	64	13,4
Spor Türü	Takım Sporları	328	68,9
	Bireysel Sporlar	148	31,1

Tablo 1’de katılımcıların yaşlarına göre %22,3’ünün 17-19, %51,3’ünün 20-22, %19,7’sinin 23-25 ve %6,7’sinin 26 yaş üzeri, cinsiyetlerine göre %45,8’inin kadın, %54,2’sinin erkek, anne eğitim durumlarına göre %43,1’i okur-yazar olmadığı, %30,3’ü

ilköğretim, %14,5'i ortaokul, %9,9'unun lise ve %2,3'ünün üniversite, baba eğitim durumlarına göre %3,4'ü okur-yazar olmadığı, %34,7'si ilköğretim, %31,3'ü ortaokul, %20,4'ünün lise, %10,3'ünün üniversite, spor dallarına göre %68,9'unun takım ve %31,1'inin bireysel ve aile gelir durumlarına göre ise; %28,4'ünün 1000-2000 TL, %33,8'inin 2001-3000 TL, %13,9'unun 3001-4000 TL, %10,5'inin 4001-5000 TL ve %13,4'nün 5001 TL ve üzeri gelirinin olduğu tespit edilmiştir.

Veri toplama Araçları

Çalışmada verileri toplamak için kişisel bilgi formu ve Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri ölçeği kullanılmıştır

Kişisel Bilgi Formu

Bu formda katılımcılara cinsiyet, yaş, anne baba eğitim düzeyi, meslek ve ailenin gelir düzeyini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri Ölçeği

Çalışmada verileri toplamak için kullanılan ölçek Sunay ve Saracaloğlu tarafından 1996 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık kat sayısı (Cronbach Alpha= 0.84) olarak rapor edilmiştir. Daha sonra Sunay ve ark (2003) tarafından geliştirilen ve başka branşlara uygulanan ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği 0,84 olarak tespit edilmiştir. Bu ölçek Bayraktar ve Sunay (2004) tarafından Türkiye'de Elit Bayan ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar ve Spordan Beklentileri adlı çalışmada kullanılmış olup ölçeğin genel iç tutarlılık kat sayısını (Cronbach Alpha= 0.80) bulmuşlardır (Bayraktar ve Sunay 2004) Öğrencilere uygulanan ölçek üç bölümden oluşmaktadır. 1.Bölümdeki 1 ile 8 arasındaki maddeler öğrencilerin spora teşvik eden nedenlerine ilişkin görüşlerini, 2. Bölümdeki 1 ile 9 arasındaki maddeler öğrencilerin spor ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerini, 3.Bölümde ise 1 ile 10 arasındaki maddeler öğrencilerin spordan beklentilerine ilişkin görüşlerini oluşmaktadır. Cevaplar 5'li likert tarzında (1= Kesinlikle Katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum 4= Katılıyorum 5= Kesinlikle Katılıyorum) derecelendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Tablo 2’de Kolmogorov-Smirnov Testi sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların spordan beklentiler ölçeğinden aldıkları puanların normallikten sapmaların anlamlı düzeylerde olduğu gözlemlenmiştir. Basıklık ve çarpıklık katsayılarının ideal olarak ± 1 arasındaki değerlerin de kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (George ve Mallery, 2016). Yine bir başka çalışmada ise Büyüköztürk (2007), bu değerlerin ± 1 aralığında yer almasının normallikten aşırı sapmalar olmaması şeklinde yorumlanmaktadır. Bu bilgi ışığında, verilerin değerlendirilmesinde normal dağılım testlerinin uygulanmasına karar verilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında istatistik programında veri tabanına işlenip analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ikili değişkenler için Bağımsız gruplarda t-testi, üç veya üçten fazla gruplarda tek yönlü Varyans analizi One-way ANOVA uygulanmıştır. Üç veya üçten fazla gruplarda ortaya çıkan farklılıkların tespiti de ise Bonferoni testi uygulanmıştır.

Tablo.2 Katılımcıların ölçek puanlarının çarpıklık-basıklık ve Kolmogorov-Smirnov testi anlamlılık düzeyi sonuçları

Spordan Beklentileri	n	Çarpıklık	Basıklık	P
Spora Teşvik	476	-,368	-,261	.000
Sporla Uğraş	476	-,776	,651	.000
Spordan Beklenti	476	-,852	,517	.000

BULGULAR

Tablo.3 Ölçeklerden elde edilen puanların betimsel istatistiği

Spordan Beklentileri	N	Min	Max	X±Sd
Spora Teşvik	476	8.00	40.00	28,03±6,05
Sporla Uğraş	476	11.00	45.00	33,89±6,71
Spordan Beklenti	476	10.00	50.00	39,91±8,02

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların spora başlama nedenleri ve beklentileri alt başlıklarında spora teşvik (28,03±6,05), sporla uğraş (33,89±6,71), spordan beklenti (39,91±8,02) düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların yaş değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Yaş	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a 17-19	106	27,86±6,24	1,328	,265	-
	^b 20-22	244	28,50±5,89			
	^c 23-25	94	27,05±5,73			
	^d 26 üzeri	32	27,97±7,36			
Sporla Uğraş	^a 17-19	106	34,42±6,09	,837	,474	-
	^b 20-22	244	33,71±6,95			
	^c 23-25	94	33,35±6,59			
	^d 26 üzeri	32	35,13±7,18			
Spordan Beklenti	^a 17-19	106	40,59±6,77	,593	,620	-
	^b 20-22	244	39,98±8,12			
	^c 23-25	94	39,17±8,66			
	^d 26 üzeri	32	39,28±9,24			

f_(3,472), a=17-19, b=20-22 c=23-25, d=26 ve üzeri

Tablo 4'te katılımcıların yaş gruplarına göre, spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde spora teşvik, sporla uğraş, spordan beklenti alt başlıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 5. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Cinsiyet	N	X±Sd	T	P
Spora Teşvik	Kadın	218	28,27±6,56	,769	,442
	Erkek	258	27,84±5,60		
Sporla Uğraş	Kadın	218	33,99±6,82	,285	,776
	Erkek	258	33,81±6,63		
Spordan Beklenti	Kadın	218	40,63±7,95	1,80	,072
	Erkek	258	39,30±8,05		

Tablo 5 'te katılımcıların cinsiyete göre, spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde spora teşvik, sporla uğraş, spordan beklenti alt başlıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05).

Tablo 6. Katılımcıların anne eğitim durumu değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Anne Eğitim Durumu	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a Okur yazar değil	205	27,16±6,33	2,56	,037	c>a
	^b İlköğretim	144	28,42±5,37			
	^c Ortaokul	69	29,70±6,30			
	^d Lise	47	28,09±6,22			
	^e Üniversite	11	28,64 ±5,18			
Sporla Uğraş	^a Okur yazar değil	205	33,55±6,57	,668	,615	-
	^b İlköğretim	144	34,60±6,46			
	^c Ortaokul	69	33,39±6,80			
	^d Lise	47	34,09±7,72			
	^e Üniversite	11	33,27±7,76			
Spordan Beklenti	^a Okur yazar değil	205	39,05±7,84	1,26	,213	-
	^b İlköğretim	144	40,81±7,75			
	^c Ortaokul	69	40,57±7,99			
	^d Lise	47	40,28±8,98			
	^e Üniversite	11	38,45±10,28			

f(4,471), a=okuryazar değil, b=ilköğretim c=Ortaokul, d=lise, e=Üniversite

Tablo 6’da, katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre spora teşvik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$), sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 7. Katılımcıların baba eğitim durumu değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Baba Eğitim Durumu	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a Okur yazar değil	16	26,88±4,33	1,72	,143	-
	^b İlköğretim	165	27,29 ±5,79			
	^c Ortaokul	149	28,46±6,20			
	^d Lise	97	28,07±6,46			
	^e Üniversite	49	29,55±5,92			
Sporla Uğraş	^a Okur yazar değil	16	34,13±7,23	,309	,872	-
	^b İlköğretim	165	33,53±6,85			
	^c Ortaokul	149	34,11±6,13			
	^d Lise	97	33,76±6,86			
	^e Üniversite	49	34,61±7,60			
Spordan Beklenti	^a Okur yazar değil	16	41,38±7,73	1,56	,183	-
	^b İlköğretim	165	39,38±7,63			
	^c Ortaokul	149	39,70±7,93			
	^d Lise	97	39,62±8,76			
	^e Üniversite	49	42,41±7,96			

f(4,471), a=okuryazar değil, b=ilköğretim c=Ortaokul, d=lise, e=Üniversite

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre spora teşvik, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir($p>0.05$).

Tablo. 8 Katılımcıların aile gelir durumu değişkenine göre spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Aile gelir Durumu	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a 1000-2000	135	27,93±5,81	3,414	,009	c>b>d
	^b 2001-3000	161	28,76±5,98			
	^c 3001-4000	66	28,89±5,88			
	^d 4001-5000	50	25,42±6,34			
	^e 5001 ve üzeri	64	27,58±6,26			
Sporla Uğraş	^a 1000-2000	135	33,62±7,05	,289	,885	-
	^b 2001-3000	161	33,86±6,36			
	^c 3001-4000	66	34,56±7,30			
	^d 4001-5000	50	34,24±6,61			
	^a 1000-2000	64	33,56±6,41			
Spordan Beklenti	^a 1000-2000	135	38,59±9,00	1,970	,098	-
	^b 2001-3000	161	40,41±7,17			
	^c 3001-4000	66	41,73±6,57			
	^d 4001-5000	50	39,98±7,81			
	^a 1000-2000	64	39,50±9,09			

f_(4,471), a=1000-2000, b=2001-3000 c=3001-4000, d=4001-5000, e=5001 ve üzeri

Tablo 8 incelendiğinde, katılımcıların aile gelir düzeyine göre spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmediği ve spora teşvik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 9. Katılımcıların spora yönelmede rol model durumu değişkenine spordan beklenti düzeyleri

Spordan Beklentileri	Spora yönelmede rol model	N	X±Sd	F	P	Bonferoni
Spora Teşvik	^a Anne	38	30,74±5,853	2,71	,020	a>b
	^b Baba	91	26,64±5,830			
	^c Amca	83	27,77±5,295			
	^d Dayı	58	27,88±6,076			
	^e Hala	43	27,81±6,551			
	^f Kuzen	163	28,43±6,290			
Sporla Uğraş	^a Anne	38	34,63±5,687	,558	,733	-
	^b Baba	91	34,26±6,542			
	^c Amca	83	32,93±6,561			
	^d Dayı	58	33,81±8,735			
	^e Hala	43	33,51±5,914			
	^f Kuzen	163	34,13±6,524			
Spordan Beklenti	^a Anne	38	41,66±7,553	1,23	,293	-
	^b Baba	91	40,13±6,957			
	^c Amca	83	38,46±8,882			
	^d Dayı	58	39,67±8,704			
	^e Hala	43	38,88±9,703			
	^f Kuzen	163	40,47±7,452			

f(5,470), a=Anne, b=Baba c=Amca, d=Dayı, e=Hala, f=Kuzen

Tablo 9’da katılımcıların spora yönelme rol model düzeyine göre, spora başlama neden ve beklentileri incelendiğinde, spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$). Sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmamızda Güneydoğu Anadolu bölgesinde farklı illerde öğrenim gören beden eğitimi ve spor yüksekokulundaki öğrencilerinin spora başlama nedenleri ve beklentileri incelenmiştir. Fertlerin spora yönelmesinde birden fazla etken rol oynadığı bilinmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentileri alt başlıklarında spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti düzeylerinin ortalamasının üstünde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu durumun, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spora başlama, teşvik ve yönlendirilmesi

süreçlerinde sporla ilgili fiziksel, fizyolojik, sosyolojik ve ekonomik beklentilerinin oluşması ve spor sayesinde elde edecekleri toplumsal statü ve kendilerini topluma kanıtlama isteğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmamızın yaş değişkenine göre bulgular incelendiğinde, spora teşvik, sporla uğraş, spordan beklenti alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4). Literatür incelendiğinde, Gündoğdu (2017) tenis, Zorba ve Göksel (2016) ve Görgüt'ün (2012) hentbolcular, Koçak'ın (2014) üniversite öğrencilerine, Şirin'in (2008), futbolcu kadınlara yaptıkları çalışmalarda spora başlama nedenleri ve beklenti düzeylerinde yaş değişkeni açısından anlamlı bir farkın olmadığını tespit etmişlerdir. Sunulan bu çalışmalar araştırmamızla benzerlik gösterdiği görülmüştür. Sunulan bu çalışmanın örneklem grubu olan Güneydoğu Anadolu bölgesinde beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler olması ve bu öğrencilerin üniversiteye girişte spor özgeçmişleri ile değerlendirilmesinden dolayı yaş grupları arasında anlamlı farklılığın çıkmadığı düşünülmektedir.

Araştırmamıza katılan katılımcıların, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde Spora Teşvik, Sporla Uğraş, Spordan Beklenti alt başlıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemesine rağmen kadın katılımcıların daha yüksek skora sahip oldukları tespit edilmiştir (Tablo 5). Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, Gündoğdu (2017) ve İmamoğlu'nun (2009) tenisçilere, Özbek ve Şanlı'nın (2011) Karateçilere, Sunay ve Saracaloğlu'nun (2003), Beden Eğitimi ve Spor yüksekokulu öğrencilerine, ve Zorba ve Göksel'in (2016) Plaj Hentbolcularına, Karabulut ve arkadaşları (2010) çim hokeycilere yaptığı çalışmasında, son olarak Yıldız'ın (2006) ortaöğretimdeki öğrencilere yaptığı çalışmasında cinsiyet değişkenine göre spora başlama ve teşvik düzeyinde anlamlı fark farklılık olmadığını bildirmişlerdir. Bu durumun, Güneydoğu Anadolu bölgesinde beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören kadın öğrencilerin, yaşanan bölgenin feodal yapısında kadınların yerine karşılık, son yıllarda yapılan birçok projelerde kadınlara yer verilmesi, dolayısıyla da kadınların ilgili lisans programlarını bitirerek bu projelerde etkin rol alma isteklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda; katılımcıların anne eğitim ve baba eğitim değişkenine göre, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmezken, anne eğitim değişkeni açısından spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 6, Tablo 7). Zorba ve Göksel (2016) ile Bavlı'nın (2009) yapmış oldukları çalışmalarında anne-baba eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı bildirmişlerdir. Bu çalışma

ile çalışmamız karşılaştırıldığında bölgesel olarak sosyo kültürel anlamda farklılığın olduğu ve araştırmamızın bölge itibariyle sosyo kültürel düzey ve eğitim seviyesinin düşüklüğünden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda katılımcıların Aile gelir düzeylerine göre, sporla uğraş ve sporda beklenti düzeylerinden anlamlı farklılık tespit edilmediği ve spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 8). Literatür incelendiğinde, Zorba ve Göksel'in (2016) hentbolcular, Gündoğdu'nun (2017) Tenisçiler, Yıldız'ın (2006) ortaöğretim öğrencilerine son olarak Singh ve Devi'nin (2013) çalışmasında spora başlama ve nedenleri arasında anlamlı farklılık olmadığını bildirmişlerdir. Larsen ve ark (2000) ve Seabra ve ark (2007) tarafından yapılan çalışmalarda spora katılım ve sporla uğraş düzeyin de ailelerin gelir düzeylerinin önemli rol oynadığı bildiren çalışmalarda mevcuttur. Araştırmamızın bulgularına göre Güneydoğu Anadolu bölgesinde bölge halkının gelir düzeyi orta ve düşük gelirli ailelerin çocuklarını spora teşvik etme yönlendirme ve spora başlatma anlamında dikkate almadığı, geç kalındığı, ertelediği veya düşünmediği söylenebilir.

Çalışmamızda katılımcıların spora yönelmede rol model düzeyine göre, spora başlama ve beklenti düzeylerinden anlamlı farklılık tespit edilmezken ve spora teşvik düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 9). Literatür incelendiğinde; Salman ve Sunay (2012), Yıldırım & Sunay'ın (2009) , Whitehead, Biddle ve O. Donovan'ın (2006), Wald'ın (2003), Yıldız'ın (2006), Alibaz, Gündüz ve Şentuna'nın (2006), Şimşek'in (2005), Altınok'un (2004), Bayraktar ve Sunay'ın (2006) ve Sunay ile Saracaloğlu'nun (2003) yaptıkları farklı çalışmalarda, araştırmamızla benzer biçimde sonuçlar ortaya çıkmış ve sporcuların spora yönelmelerinde ailelerinden önemli ölçüde etkilendiklerini söylenebilir. Son dönemde bölgenin gelişmesine dayalı olarak üniversite öğrencilerinin yaptıkları spor ile öğrenim gördükleri okul itibariyle anne ve babanın spora ilgisinin artması ve spora yönelmede önemli bir rol üstlendiğini söylenebilir. Bu bilgiler ışığında, annelerin babalara göre spora teşvik alt başlığında daha yüksek skora sahip olmalarını çocuklarının eğitim durumlarını geliştirme ve bir meslek sahibi olarak hayata atılma hususlarında daha yüksek kaygılara sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak; bölgede beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerinin spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğu, yaş ve cinsiyet gruplarına göre farklılaşmadığı, anne eğitim, aile gelir ve rol model durumlarında spora teşvik alt başlığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durumun bireylerin spora yönelmesinde kendilerini mesleki anlamda geliştirme, olumsuz

çevre koşulları ve kötü alışkanlıklardan uzak durma istekleri ve bu bağlamda bölge insanları ile aile fertlerinin spora bakış açısından kaynaklandığını düşünülmektedir.

Öneriler

Bölgede yaşamını sürdüren ailelere sporun bireyler üzerinde fiziksel psikolojik ve sosyolojik anlamda sağladığı yararların anlatılması değişik ve eğlenceli organizasyonlarla desteklenebilir,

Sporun ekonomik yönden ve meslek edinilmesi açısından yöre halkına anlatılarak bilinçlendirilmesi, spor organizasyonları düzenlenerek bölge halkının vizyonun ve bakış açısının genişletilebilir,

Bölgedeki beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spordan beklentileri göz önüne alınarak yeni bilinçlendirme çalışma ve organizasyonlar düzenlenerek dikkatleri çekilebilir.

KAYNAKLAR

- Akıncı AY. (2019). Lisanslı Olarak Spor Yapma, Rekreatif Olarak Spora Katılımın Sosyal Görünüş Kaygısına Etkisinin İncelenmesi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 5 (25), 1640-1644
- Alibaz A, Gündüz N, Şentuna M. (2006). Türkiye’de Üst Düzey Taekwondo, Karate ve Kick-Boks Sporcularının Bu Spor Branşına Yönelmelerine Teşvik Eden Unsurlar, Yapma Nedenleri ve Geleceğe Yönelik Beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 91-102.
- Alp H. (2019). The Effects of Recreational and Sportive Activities on the Quality of Life of Mothers with Autistic Children’s. *Journal of Education and Training Studies*, 7(8), 79-92.
- Altunok, S. (2004). Sporcuların Raket Sporlarını Seçmelerinde Etkili Olan Faktörler. Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara.
- Arıkan G. (2020). Analyzing Quality of University Life Perception of the Student of School of Physical Education and Sports, *Journal of Education*. 6 (2), 156-169
- Atasoy B, Kunter FÖ. (2005). Küreselleşme ve Spor. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18(1), 11-22.
- Bavlı Ö. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Spora Başlama Bölümü Seçme Nedenleri ve Geleceğe Yönelik Beklentilerinin İncelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(3), 239 - 246
- Bayraktar B, Sunay H. (2006). Türkiye’de Elit Düzeyde Kadın ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasında Etkin Eden Unsurlar ve Voleybolcuların Spordan Beklentileri *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 5(2), 63-72
- Bayraktar B, Sunay H. (2004). Elit Bayan ve Erkek Voleybolcuların Voleybol Spora Yönlenmelerine Neden Olan Unsurlar İle Beklentileri. 8. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kitapçığı*, Ankara, 17-24, 78.

- Biddle SJH, Whitehead SH, O'Donovan TM, Nevill ME. (2005). Correlates of Participation in Physical Activity for Adolescent Girls: A Systematic Review of Recent Literature. *Journal of Physical Activity and Health*. 2, 423-434.
- Büyüköztürk Ş. (2007). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. (7.Baskı). Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Emniyet, N. (2018). Türkiye'deki Rafting ve Akarsu Kano Slalom Sporcularının Spora Başlama Nedenleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları Ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ergül OK, Alp H, Çamlıyer H. (2015). Üniversite Gençliğinin Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Yönelik İlgileri ve Katılma Düzeylerinin Belirlenmesi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 1(2), 104-115.
- George D, Mallery P. (2016). IBM SPSS Statistic 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference. New York: Routledge
- Görgüt İ. (2012). 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spora Başlama Nedenleri Ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).
- Gündoğdu, SD. (2017). Türkiye'de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri Ve Beklentileri (Diyarbakır Örneği). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> (Erişim tarihi: 21.12.2016).
- İmamoğlu, R. (2009). Samsun ilinde Tenis Sporu ile Uğraşanların Bu Sporu Seçme Sebeplerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Karasar, N. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemi (Otuz Üçüncü Basım). Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Karabulut EO, Pulur A, Karabulut A. (2010). Türkiye'deki Çim Hokeyi Sporcularının Bu Branşa Yönelme Nedenleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 165-169.
- Koçak F. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12(1), 59-69.
- Larsen PG, McMurray RG, Popkin BM. (2000). Determinants of Adolescent Physical Activity and Inactivity Patterns. *Pediatrics*.105(6), 1-8.
- Öğmen M, Akıncı AY, Atay E. (2019). Lise Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite ve Sosyal Etkinliklere Katılımın Akademik Motivasyon Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Science*. 5(20),1003-1008.
- Özbek O, Şanlı E. (2011). Karate Branşındaki Üniversite Elit Sporcularının Bu Branşa Yönelme Nedenleri Ve Beklentileri *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 5(3), 203-214.
- Parlak, M. A. (2019). Herkes İçin Spor Organizasyonlarında Orman Koşularına Katılanların Spora Başlama Nedenleri Ve Beklentileri (İstanbul Ormanları Örneği). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pepe K, Türkay İK. (2017). Genç Bireylerde Spora Katılım ve Bu Bireylerde Katılımı Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *TheJournal Of Academic Social Science*. 5(62), 60-71.

- Salman, Ö, Sunay, H. (2012). Ankara’da 14-16 Yaş Arası Basketbolcuların Basketbola Başlama Nedenleri ve Beklentileri” *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 10(1), 25-34.
- Seabra AF, Mendonc DM., Thomis MA, Peters TJ, Maia JA. (2007). Associations between sport participation, demographic and socio-cultural factors in Portuguese children and adolescents. *The European Journal of Public Health*. 18(1), 25-30.
- Singh RKC, Devi KS. (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*. 2(4), 80-85.
- Sunay H, Saracaloğlu S. (2003). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri ile Spora Yönelen Unsurlar. Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1(1), 43-48
- Şimşek, D. (2005). Orta Öğretimde Atletizm Yapan Sporcu Öğrencilerin Atletizm Branşına Yönelme Nedenleri ve Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şirin EF. (2008). Futbolcu kızların (12-15 yaş) spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 6(1), 1-7.
- Wald J. (2003). Parental Motivations For Enrolling Their Children In A Private Gymnastic Program. *Sport Journal*, 6(3), 3-10.
- Whitehead SH, Biddle JH, O’donovan TM, Nevill ME. (2006). Social-Psychological and Physical Environmental Factors in Groups Differing By Levels Of Physical Activity: A Study Of Scottish Adolescen Girls. *Pediatric Exercise Science*. 18(2), 226-239.
- Tekkurşun-Demir G, İlhan EL. (2020). Engelli Sporcularda Spora Katılım Motivasyonu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 21(1), 49-69.
- Türkay İK. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Benlik Saygısı ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 108-117.
- Yıldırım Y, Sunay H. (2009). Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri Ve Beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 103-109.
- Yıldız, GH. (2006). Ortaöğretim Kurumları Spor Alanında Okuyan Öğrencilerin Spora Başlama ve Alanı Seçme Nedenleri İle Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zorba E, Göksel AG. (2016). Türkiye’deki plaj hentbolu sporcularının spora başlamasına etki eden unsurlar ve spordan gelecek beklentileri. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3092-3101.

Badminton Antrenmanlarının Dikkat Düzeyi ve Reaksiyon Zamanı Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Berat KOÇYİĞİT¹, Mehmet KUMARTAŞLI¹, Hikmet ORHAN², Emrah YILMAZ¹

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, 12-13 yaş grubu badminton sporcularına uygulanan 8 haftalık badminton antrenmanlarının dikkat düzeyi ve reaksiyon zamanları üzerine etkisinin incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmaya Isparta ilinde 12-13 yaş grubu 45 (erkek=23, kadın=22) gönüllü (izinli) çocuk dahil edilmiştir. Çocuklar, herhangi bir spor aktivitesi içerisinde bulunmayan kontrol grubu (n=15), 2 ay boyunca haftada 3 gün badminton temel antrenmanları yapan badminton grubu (n=15) ve bu antrenmanlara ilaveten, badminton hedef antrenmanları ve koordinasyon çalışmalarına tabi tutulan çalışma grubu (n=15) olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Çocukların dikkat düzeylerini belirlemek için Burdon dikkat testi ve reaksiyon hızını belirlemek için ise light speed trainer testi kullanılmıştır. Çalışmada ön test-son test modeli şeklinde ölçüm alınmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programında Tekrarlı Ölçümler Varyans Analizi kullanılmıştır. Önem derecesi (p<0.05) olarak kabul edildi.

Bulgular: Elde edilen sonuçlara göre grupların hem dikkat düzeyleri hem de reaksiyon hızlarının ön test-son test karşılaştırılmasında anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir (p<0.05).

Sonuç: Sonuç olarak 8 haftalık badminton hedef antrenmanları ve koordinasyon çalışmaları dikkat düzeyi ve reaksiyon sürelerini olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir. Badminton ve sedanter grubunda meydana gelen farklılıklar ise bu yaş dönemindeki fizyolojik gelişimler ve çocukların bu dönemde eğitsel oyunlar ile aktif olmaları kendilerini antre edebildikleri ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: badminton, dikkat, reaksiyon

ABSTRACT

Investigation of The Effect of Badminton Training On Attention Level And Reaction Time In Children

Purpose: The aim of this study; is to investigate the effect of 8-week badminton training on 12-13 age group badminton athletes on attention level and reaction times.

Method: 45 (male = 23, female = 22) voluntary (on leave) children in the age group 12-13 were included in the study in Isparta. Children, the control group (n = 15) who does not engage in any sports activities, the badminton group (n = 15) who performs badminton basic training 3 days a week for 2 months, and the study group (n) who undergo badminton target training and coordination studies. It is divided into three groups as = 15). Burdon attention test was used to determine the attention levels of the children and the light speed trainer test was used to determine the reaction rate. In the study, measurements were taken as pretest-posttest model. In the analysis of the data obtained, Repeated Measures Variance Analysis was used in SPSS 22.0 package program. The degree of importance was accepted as (p <0.05).

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta /TÜRKİYE

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Isparta /TÜRKİYE

Results: According to the results obtained, a significant difference was found in both the attention levels and reaction rates of the groups in the pretest-posttest comparison ($p < 0.05$).

Conclusion: As a result, 8-week badminton target training and coordination studies were observed to positively affect attention level and reaction times. The differences in the badminton and sedentary group are thought to be related to the physiological developments in this age period and the fact that the children were active in this period with educational games and that they could entree themselves.

Keywords: badminton, attention, reaction

GİRİŞ

Badminton dünyada geniş kitlelere hitap ettiğinden dolayı önemli bir yere sahiptir. Böyle olmasının sebebi oyunun zarif bir karakteristik özelliğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Öte yandan badminton oyun nitelikleri bakımından sahalar ve özellikle de buna uygun bir alana ihtiyaç duyulmadan oynanabilmektedir. Parkta, okulda, mesire alanlarında, bahçede, kumsalda dahası buz pistinde bile oynanabilir (Chu, 2013; Şahin, 2019).

Badminton beraberinde getirdiği zihne, hıza, çabukluğa, reaksiyona ve güzelduyuya dair meydana gelen olimpik bir branş olarak da tanımlanmaktadır (Demirci, 2007). Badminton sporu, reaksiyon çabukluğu, yönelim, denge, dayanıklılığa benzer bireylerin psikomotor ustalıklarını en üst seviyeye getirebilmesi için badminton branşı olmakla beraber akabinde, ilerleyen yaşlarda önemli ölçüde düşüş görünen reaksiyon çabukluğuna bir engelleme rolünü benimsemektedir.

Badminton sporu, çabuk karar verme becerisini, saniyelerle beynimize taktiksel olarak pozitif bir düzeye aktaran nadir branşlardan birisidir (Gülmez, 2007). Sahada bireylerin kendi sahalarına ihlal ettirmeyen, bireysel bir spor olan badminton sağa sola çaprazla hamlelerle, adımlamalarla, sıçramalarla ani hareketlerle, çabuk adımlama ve reflektif olarak sahaya hakimiyet sunmaktadır (Arabacı, 2008). Ayrıca temel tekniklerin yanı sıra oyunu bir bütün olarak düşünmekte ve buna göre oyun sistemini kurgulamaktadırlar (Çimen ve Kılınç, 2017).

Reaksiyon zamanı diğer branşlarda önemli bir etkidir. Düzenli antrenman programları ile geliştirilebilmektedir. Badminton, sahadaki sürekli değişen durumun sürekli bir analizini gerektirir ve oyuncunun doğru ve hızlı tepki vermesini sağlayarak değerlendirme ve beklenti becerilerini geliştirir. Badminton topunun gidişi ve bambaşka olması, reaksiyon süresinin badminton branşında iyi bir öneme sahip oldu görülmektedir. Bu nedenle, badminton sporcuları müsabaka süresince, maksimum düzeyde dengeye, düşük reaksiyon süresine ve optimal hız gerekmektedir (Kaplan ve Ark., 2017).

Çocukluk döneminde kazandırılan dikkat odaklı beceriler, yaş ilerledikçe sürdürülebilir yeteneğine sahip olur. Kişinin motor beceri dönemindeki deneyimleri, yetişkinlikteki rolünün anahtarıdır. Zekâyı geliştirmek ve pratik yöntemler üretmek için çocukların oyun oynamasının gerekli olduğu söylenmektedir. Günümüzde çocuklar oyun oynamak için, belirli alanlara sahip olamıyorlar. Bu sebeple çocuklar genellikle oyun oynayamamakta, evde saatlerce televizyon, bilgisayar veya tablet başında vakit geçirmekte, standartlara uygun olmayan çocuk oyun alanlarında oynamaya maruz kalmaktadırlar. Halbuki sağlıklı çocukların gelişiminde, oyun oynamak, düşünme ve karar verme kabiliyetlerinin gelişmesi, sorumluluk almayı üstlenmeleri, akranları ile paylaşmayı öğrenmesi, hayal güçleri ve fikirlerinin artması önemli rol oynamaktadır. Bu şekilde yetişen çocuklar, dikkatlerini bir noktaya odaklamaları, becerilerini ele almayı ve kendilerini iyi bir şekilde tanıma fırsatı elde etmiş olurlar (Turgut ve Yılmaz, 2010). Yapılan son araştırmalarda, sporda üst düzey performans elde etmek için fiziksel, fizyolojik ve biyomotorik özellikleri geliştirmek amacıyla uygulanan düzenli antrenmanların küçük yaşlarda uygulanması gerektiği konusunda spor bilimine katkı sağlanmıştır (Türkay ve Gökbel, 2020).

Dikkat, kişilerin duyu organları vasıtasıyla erişebildiği ve bu yolla farkına vardığı olağanüstü çevresinde ortaya çıkan uyarıcıya/uyarıcılara bilinçsel alıcılarını yönlendirme hali olarak tanımlanabilir (Eyesenck ve Keane, 2000). Son yıllarda psikolojik bir varlık olan insanların hayatları sürecindeki varlığı küçük yaşlardan itibaren başlamasıyla hayat boyu süregelen odaklanma, konsantre olma, motivasyon, güdülenme ve özellikle de dikkat ile ilgili problemler bilimsel tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bir sportif müsabakada bir derece elde etmek için uzun ve yorucu bir çalışmaların yanı sıra performans testlerine tabi tutularak sporcuların mevcut durumları değerlendirmelidir (Ağaoğlu ve Ergin, 2017).

Badminton benzer sporlarda olduğu gibi hız, direnimsizlik, reaksiyon zamanı, koordinasyon ve öncelleme başarıya doğru gidebilecek yol izlenmektedir. Badminton sporu, çocuklarda dikkat ve reaksiyon zamanını geliştirmeye yönelik alternatif sporlardan biridir. Bu nedenle yaptığımız bu çalışma, 12-13 yaş aralığındaki sporculara uygulanılacak badminton temel beceri programlarının yanında koordinasyon, badminton hedef ve reaksiyon antrenmanlarının, çocukların dikkat düzeyi ve reaksiyon zamanları üzerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışmaya 12-13 yaşlarında 45 (23=erkek, 22=kız) gönüllü (izinli) çocuk dahil edilmiştir. Çalışmaya katılım sağlayan Badminton grubu (n=15), Çalışma grubu (n=15) ve Sedanter grubu (n=15) şeklinde 3 grup olarak oluşturulmuştur. Sedanter grubuna herhangi bir egzersiz programı uygulanmamıştır. Badminton grubu 8 haftalık periyotta hafta da 3 gün badminton antrenmanı yapan çocuklardan, çalışma grubu ise badminton antrenmanına ilaveten, koordinasyon, badmintonda kullanılan vuruş teknikleri ile ilgili hedef ve reaksiyon antrenman programı yapan çocuklardan oluşmuştur. Yapmış olduğumuz çalışmaya katılım sağlayan çocuklara ve ailelerine yapılacak olan antrenman programları ve uygulanacak testler hakkında detaylı bir şekilde bilgi aktarılmıştır. Çalışma grubu, Isparta ilinde Bölge Spor Kulübünde 30 badminton sporcusu ve Isparta Mehmet Köse ortaokulundan ise 15 sedanter gönüllü (izinli) çocuktan oluşmaktadır.

Ölçüm ve Testler: Çocukların boy ve vücut ağırlıkları dijital boy ölçer baskül ile hem cm cinsinden hem kg cinsinden ölçülmüştür.

Reaksiyon Ölçümü: Light Trainer marka reaksiyon aletinden Random Reaction Time programından ölçüm alındı. Lighter cihazları 15'er cm aralıklarla toplam 5 adet kullanılmıştır. Testin süresi 1 dakika olarak ayarlanmıştır. Light trainer cihazından çocukların cevap verme süreleri başarılı-başarısız olarak kaydedildi.

Bourdon Dikkat Testi: Benjamin Bourdon tarafından 1955 yılında geliştirilmiştir. Bu testte karmakarışık olarak dizayn edilmiş çeşitli harfler vardır. Bireyden istenilen mevcut harflerde bulunan “a, b, d ve g” harflerini 5 dakika süre tanılarak bulunması istenilmektedir. Birey bulduğu harfi belirtmek için çeşitli işaretler katabilir. Bourdon dikkat testinde totalde 660 harf bulunmaktadır. Test, harfleri anlayan ve tespitini yapan yaş gözetmeksizin her bireye uygulamaya katılabilir. (Kaymak, 2003; Şahin, 2019). Değerlendirmeye teste tâbi tutulanların doğru işaretlediği harfler üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Antrenman Protokolü

Araştırma deney grubuna 8 süreyle uygulanan antrenman programı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Deney Grubunun 8 Haftalık Koordinasyon, Badminton Hedef ve Reaksiyon Antrenman Programı

1.Hafta ve 2. Hafta		
Pazartesi	Çarşamba	Cuma
Süre: 30 dakika -Çapraz forehand ve paralel forehand hedef çalışmaları 3x30 -Koordinasyon hareketleri 2x3	Süre: 30 dakika -Çapraz smaç ve paralel smaç hedef çalışmaları 3x30 -Koordinasyon hareketleri 2x3	Süre: 30 dakika -Backhand servis hedef çalışmaları 3x30 -Ayak reaksiyon çalışması 3x25 -Koordinasyon hareketleri 2x3
1.Hafta ve 4. Hafta		
-Çapraz smaç ve paralel smaç hedef çalışmaları 3x30 -Sürat çalışması 3x25 -Koordinasyon hareketleri 2x3	-Çapraz backhand hedef çalışmaları 3x30 -Drop tekniği çalışması 3x25 -Koordinasyon hareketleri 2x3	-Çapraz forehand ve paralel forehand hedef çalışmaları 3x30 -Özel çabuk kuvvet çalışması 3x25 -Koordinasyon hareketleri 2x3
5. Hafta ve 6. Hafta		
-Çapraz smaç paralel smaç hedef çalışmaları 3x30 -Koordinasyon hareketleri 2x3	-Drop hedef çalışmaları 3x30 -Koordinasyon hareketleri 2x3	-Çapraz forehand paralel hedef çalışmaları 3x30 -Koordinasyon hareketleri 2x3
7. Hafta ve 8. Hafta		
-Çapraz backhand paralel backhand hedef çalışmaları 3x30 -Şınav pozisyonunda çıkış çalışması (5 m) 3x25 -Koordinasyon hareketleri 2x3	-Çapraz forehand paralel forehand hedef çalışmaları 3x30 -Plank pozisyonunda çıkış çalışması (10m) 3x25 -Koordinasyon hareketleri 2x3	-Çapraz backhand paralel backhand hedef çalışmaları 3x30 -Mekik pozisyonunda çıkış çalışması (10m) 3x25 -Koordinasyon hareketleri 2x3

Not: Egzersiz öncesi ve sonrası 5-10 dk ısınma ve soğuma yaptırılmıştır.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizinde, SPSS 20 istatistik paket programı kullanılmıştır. Çalışmada anlamlılık düzeyini belirlemek için $p<0,05$ kabul gösterilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma şeklinde sunulmuştur. Verilerin normal dağılım gösterdiği Kolmogorov-Smirnov testi ile kontrol edilmiştir. İncelenen özellikleri gruplara (Badminton, Çalışma ve Sedanter) göre karşılaştırmada tek faktörlü varyans analizi; cinsiyetlere göre karşılaştırmada bağımsız gruplar t testi; ön test ve son test karşılaştırmalarında ise t eşleme testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2'ye göre çalışmaya katılan Badminton grubu yaş ortalamaları $12,60\pm 0,51$ yıl, vücut ağırlığı ortalamaları $46,27\pm 8,50$ kg, boy ortalamaları $1,51\pm 0,09$ cm sporcu yaş ortalamaları ise $2,33\pm 0,49$ yıl, Çalışma grubu yaş ortalamaları $12,47\pm 0,51$ yıl, vücut ağırlığı ortalamaları $44,27\pm 7,26$ kg, boy ortalamaları $1,53\pm 0,07$ cm, sporcu yaş ortalamaları ise $2,33\pm 0,49$ yıl, Sedanter grubu yaş ortalamaları $12,47\pm 0,52$ yıl, vücut ağırlığı ortalamaları $43,33\pm 4,25$ kg, boy ortalamaları ise $1,50\pm 0,08$ cm olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2. Grupların Tanımlayıcı Özellikleri

Parametreler	Gruplar	N	Min.	Max.	Ort. ± Ss
Yaş (yıl)	Badminton	15	12	13	12,60 ± 0,51
	Çalışma		12	13	12,47 ± 0,51
	Sedanter		12	13	12,47 ± 0,52
Vücut Ağırlığı (kg)	Badminton	15	30	60	46,27 ± 8,50
	Çalışma		35	60	44,27 ± 7,26
	Sedanter		38	51	43,33 ± 4,25
Boy	Badminton	15	1,32	1,65	1,51 ± 0,09
	Çalışma		1,46	1,71	1,53 ± 0,07
	Sedanter		1,38	1,68	1,50 ± 0,08
Spor Yaşı (yıl)	Badminton	15	2	3	2,33 ± 0,49
	Çalışma		2	3	2,33 ± 0,49
	Sedanter		-	-	-

Tablo 3. Cinsiyet İle Yaş ve Sporcu Yaşları Arasındaki İlişki

Parametreler	Cinsiyet	N	Ort. ± Ss	p
Spor Yaşı	Erkek	15	2,27 ± 0,46	0,456
	Kız	15	2,40 ± 0,51	
Yaş	Erkek	23	12,39 ± 0,50	0,105
	Kız	22	12,64 ± 0,49	

Tablo 3'e göre grupların cinsiyet ile sporcu yaşı ve yaşlarını karşılaştırdığımızda istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p > 0,05$).

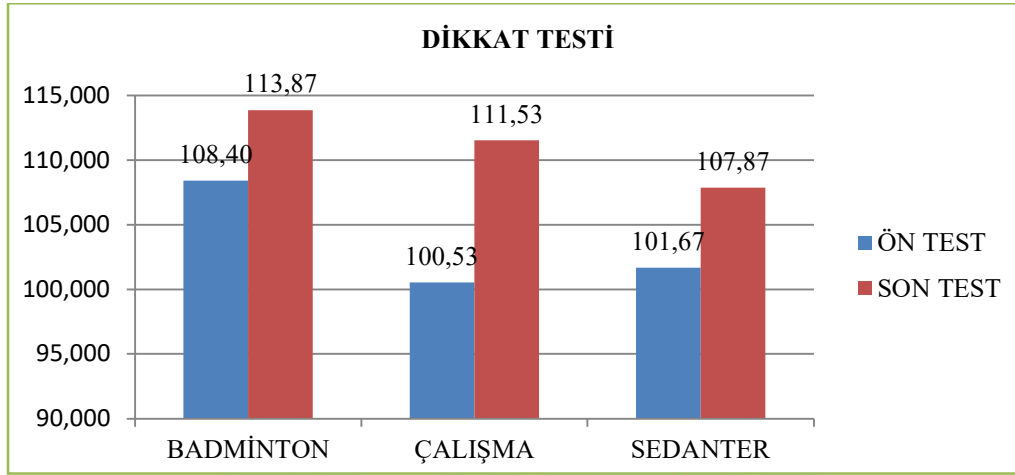
Tablo 4. Grupların Yaş ve Sporcu Yaşları

Gruplar	Parametreler	Cinsiyet	N	Ort. ± Ss	p
Badminton	Sporcu Yaşı	E	7	2,14 ± 0,38	0,16
		K	8	2,50 ± 0,54	
	Yaş	E	7	12,57 ± 0,54	0,84
		K	8	12,63 ± 0,52	
Çalışma	Sporcu Yaşı	E	8	2,38 ± 0,52	0,73
		K	7	2,29 ± 0,49	
	Yaş	E	8	12,38 ± 0,52	0,48
		K	7	12,57 ± 0,54	
Sedanter	Yaş	E	8	12,25 ± 0,46	0,08
		K	7	12,71 ± 0,49	

Tablo 5'e göre, grupların dikkat testi puanları incelendiğinde, Badminton grubunun ön test ortalamaları 108,40±19,73 puan iken son test ortalamaları 113,87±19,54 puan, Çalışma grubunun ön test ortalamaları 100,53±13,55 puan, son test ortalamaları 111,53±9,49 puan, Kontrol grubunun ortalamaları ise ön test ortalamaları 101,67±14,04 puan, son test ortalamaları 107,87±13,50 puan olarak görülmektedir. Grupların dikkat testi puan ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

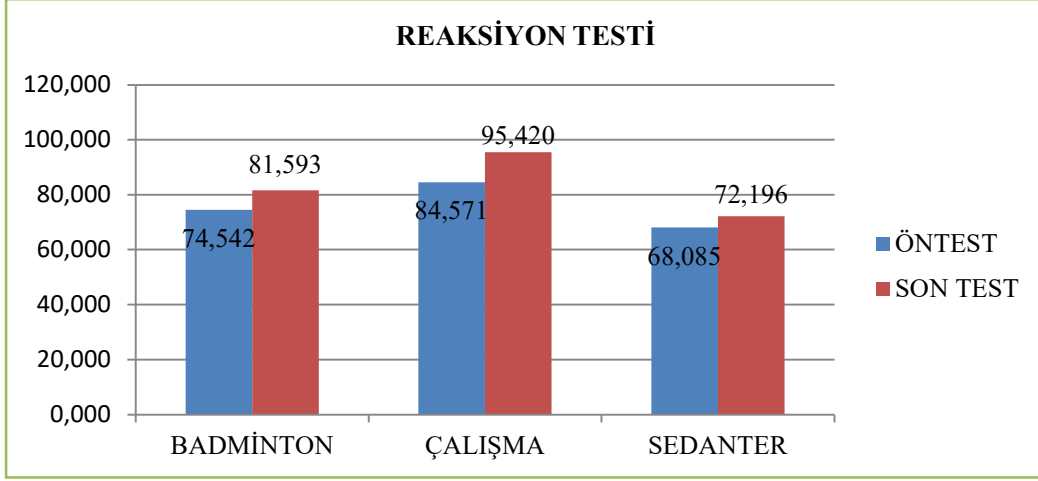
Tablo 5. Grupların Dikkat Testi Karşılaştırılması

Gruplar		N	Ort. ± S.S	p
Badminton	Ön Test	15	108,40 ± 19,73	0,000
	Son Test		113,87 ± 19,54	
Çalışma	Ön Test	15	100,53 ± 13,55	0,000
	Son Test		111,53 ± 9,49	
Sedanter	Ön Test	15	101,67 ± 14,04	0,006
	Son Test		107,87 ± 13,50	

Şekil 1. Dikkat Testi Grafiği**Tablo 6.** Grupların Reaksiyon Testi Karşılaştırılması

Gruplar		N	Ort. ± S.S	p
Badminton	Ön Test	15	74,54 ± 12,82	0,000
	Son Test		83,59 ± 9,81	
Çalışma	Ön Test	15	84,57 ± 11,39	0,002
	Son Test		93,42 ± 3,76	
Sedanter	Ön Test	15	68,08 ± 13,03	0,000
	Son Test		77,20 ± 11,76	

Tablo 6'ya göre, grupların reaksiyon testi puanları incelendiğinde, Badminton grubunun ön test ortalamaları 74,54±12,82 puan iken son test ortalamaları 83,59±9,81 puan, Çalışma grubunun ön test ortalamaları 84,57±11,39 puan son test ortalamaları 93,42±3,76 puan, Kontrol grubunun ön test ortalamaları ise 68,08±13,03 puan son test ortalamaları 77,20±11,76 puan olarak görülmektedir. Grupların dikkat testi puan ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Şekil 2. Dikkat Testi Grafiği

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapmış olduğumuz çalışmada 8 haftalık süreçte sporculara uyguladığımız koordinasyon, badminton hedef ile sürat antrenmanlarının reaksiyon ve dikkat düzeylerine ilişkin etkileri incelenmiştir. Literatürde diğer spor branşlarının, dikkat düzeyi ve reaksiyon hızları ile ilgili yapılmış çalışmalar bulunmaktadır.

Çalışmamızda grupların dikkat testi puan ölçümlerinde; Sedanter grubunun ön test ve son test ölçümleri sırasıyla; $101,67 \pm 14,04$ ve $107,87 \pm 13,50$ puan, Badminton grubunun $108,40 \pm 19,73$ ve $113,87 \pm 19,54$ puan Çalışma grubunun ise $100,53 \pm 13,55$ ve $111,53 \pm 9,49$ puan olarak belirlenmiş ve grupların dikkat testi puanları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Pişkin ve Alpay (2019) teniste 8 haftalık hedef antrenmanlarının dikkat düzeyleri üzerine etkilerinin incelendiği çalışmaya 10-12 yaş grubundan toplam 60 çocuk katılmıştır. Çalışma sonucunda hedef antrenmanlarının dikkat puanları incelendiğinde ön test ortalamaları 94,57 puan, son test ortalamaları ise 110,97 puan olduğunu ve deney grubunun dikkat ortalamaları arasında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmişlerdir ($p < 0,05$). Tenis branşında dikkatin ve ortamın sessiz olmasının sağlanması oldukça önemli bir etken olduğunu belirtmişlerdir. Dikkat düzeyi üzerine yapılmış bir başka çalışma da Tunç ve Ark., (2014) golf antrenmanlarının çocukların dikkat düzeyleri üzerine etkilerini araştırmışlardır. Çocuklara 8 haftalık golf antrenmanları uygulatarak, ön test son test modeli kullanılmıştır. Bourdon dikkat testi sonucunda çocukların dikkat düzeylerinin pozitif yönde artış gösterdiği belirtilmiştir. Benzer bir çalışmada Asan (2011) masa tenisi antrenmanlarının çocukların dikkat düzeylerini etkileyip etkilemediğini araştırmıştır.

Çocuklara 8 haftalık masa tenisi antrenmanları uygulatılmıştır. Çalışma sonucunda çalışma grubu olarak nitelendirdiği masa tenisi egzersizi yapan çocukların ön test ve son test karşılaştırılmasında dikkat düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir.

Göktepe ve Ark., (2016) yapmış oldukları çalışmada kayak sporu yapan çocuklar ile sedanter çocukların dikkat düzeylerindeki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya aktif olarak kayak sporu yapan 52 çocuk ve sedanter 45 çocuk dahil edilmiştir. Bourdon dikkat testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre aktif olarak kayak sporu yapan çocukların dikkat düzeylerinde istatistiksel olarak pozitif anlamda farklılık bulunmuştur. Çocukların dikkat düzeylerinin gelişimi açısından spora katılım göstermelerini belirtmişlerdir. Bir diğer çalışmada eskrim branşı ile ilgili Kartal ve Ark., (2016) Eskrim Sporunu Yapan ve Yapmayan 10-12 Yaş Arası Çocukların Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi adlı çalışmalarında eskrim sporu yapan çocukların dikkat düzeylerinin daha iyi olduğu ve dikkat eksikliği bulunan çocuklarda bu sporun olumlu yönde etki göstereceğini belirtmişlerdir.

İbiş ve Aktuğ (2018) Sporun Çocuklarda Dikkat Düzeyi ve Akademik Başarıya Etkileri adlı çalışmaya 10-14 yaş grubundan aktif olarak spor yapan 506, sedanter 414 olmak üzere toplam 920 çocuk dahil etmişlerdir. Çalışmaya katılım sağlayan çocukların dikkat düzeylerini ölçmek için, D2 dikkat testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda aktif olarak spor yapan çocukların spor yapmayan çocuklara oranla dikkat düzeylerinin daha iyi olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca dikkat eksikliğini kategori olarak belirttikleri durumda (TN-E düzey) spor yapan çocukların iyi sınıflarda fazla olduğu, kötü sınıflarda ise çok az sayıda olduklarını belirtmişlerdir. Karaduman (2004) 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin dikkat düzeylerinin incelendiği çalışmada, öğrencilerin dikkat gelişim antrenmanı yapmadan önceki ve sonraki değerlerinde anlamlı düzeyde farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir. Bir diğer çalışmada ise Akandere ve Ark., (2010) çalışmalarında 9-13 yaş grubu öğrencilere 8 hafta boyunca uygulanan eğitsel oyun programının çocukların dikkat düzeyi üzerine etkisini incelemiş, eğitsel oyun oynayan çocukların dikkat düzeylerinin daha fazla gelişim gösterdiğini belirlemiştir.

Clikman ve arkadaşlarının dikkat eğitimi ile ilişkin yapılan araştırmasının sonucuna göre; dikkat eğitimi alan gruptaki dikkat eksikliği ve hiper aktivite bozukluğu olan çocuklar başlangıç seviyelerine göre görsel dikkatlerinde gelişme olduğu belirlenmiştir (Clikeman ve ark., 1999). Diğer bir çalışmada Edwards ve Ark., (2017) otistik spektrumlu çocukların obje kontrol becerilerinin gelişimine spor aktiviteli video oyunlarının etkisi araştırmış, çalışmadan elde edilen veriler gerçek beceri düzeylerinin etkilenmediğini ancak algısal beceri düzeyinin

olumlu etkilendiği tespit edilmiştir. Gözalan (2013) yapmış olduğu oyun temelli dikkat programının etkilerinin araştırıldığı çalışmada katılımcı programın dikkat düzeyini olumlu etkilediği tespit edilmiştir.

Renk'in (2019) çalışmasında 10-13 yaş grubu çocuklarda oyunsal etkinliklerin dikkat özelliklerini pozitif olarak gözlemlemiştir. Çalışmasında iki grup arasında son test bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Günümüzdeki çocuklarının dikkat eksikliğine sebep olan problemlerin spor aktivitesi ve badminton antrenmanları ile minimum seviyeye indirileceği söylenebilir. Ayrıca sporculara uygulanan koordinasyon ve badminton hedef çalışmalarının çocuklarda dikkat dikkat eksikliğini en aza indirmek için bir alternatif olabilir. Literatürde farklı branşlarda ve badminton spor branşı ile ilgili yapılmış olan dikkat düzeyi üzerine çalışmalar ile bizim yapmış olduğumuz çalışma paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Badminton, kurallarına göre dinlenme süreleri ve yoğun bir efor sarfettiren bir spor aktivitesidir. Badminton sporu, enerji siteminin büyük bir çoğunluğunu anaerobik kapasiteye ihtiyaç duymakla beraber bir kısmını da aerobik güce ihtiyaç duymaktadır. Diğer raket sporları gibi badminton sporunun bölümleri arasında, kısa süreli maksimal veya submaksimal yüklenmeler ve kısa süreli dinlenme bulunmaktadır. Bu tarz spor dallarının olmazsa olmaz özelliklerinin arasında, biyomotorik özellikler, özellikle sürat, reaksiyon, sezinleme, oyun becerileri ve teknik başarı olması şartı aranmaktadır. Rakip oyuncuya karşı hiçbir temas olmayan bu ferdi spor dalında yüksek sıçramalar, ani ve çok hızlı hamleler ve yön değiştirmeler, hızlı kol hareketlerine, dikkat ve kısa reaksiyon süresine ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Şenel ve Ark., 1998).

Badminton topunun maksimal hızını diğer spor dallarının hepsi ile karşılaştırdığımızda, literatürde spor branşlarının maksimum top hızları şu şekilde; buz hokeyi 154 km/saat, tenis 263 km/saat, golf 270 km/saat ve badminton top hızı 270 km/saat olarak belirtilmektedir. Bu bağlamda badminton reaksiyon çabukluğunun en kısa olduğu spor dallarından birisi olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra fiziksel kapasiteyi genel olarak en iyi şekilde geliştiren spor dallarının arasındadır. Tüm spor branşlarında olduğu gibi motorik özellikler, teknik beceri ile bağdaştırılarak performansın artırılması ve geliştirilmesinde önemli bir almaktadır (Polat, 2009).

Yapmış olduğumuz çalışmada grupların reaksiyon testi ölçümlerinde; Sedanter grubunun ön test ve son test ölçümleri sırasıyla; 68,08±13,03 ve 77,20±11,76 puan, Badminton grubunun 74,54±12,82 ve 83,59±9,81 puan, Çalışma grubunun ise 84,57±11,39 ve

93,42±3,76 puan olarak belirlenmiş ve grupların reaksiyon testi değerleri istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Polat (2009) yapmış olduğu çalışmada badminton grubu sporcularına dominant el reaksiyon ölçüm ön test ortalamaları $=0,76893\pm0,145390$ grubun son test reaksiyon ölçüm ortalamaları; $0,61100\pm0,077248$ olarak tespit etmiştir. Çalışmada antrenman yapan sporcuların, sedanter çocuklara göre daha iyi olduklarını belirtmiştir Kafkas ve Ark., (2009) Türkiye badminton milli sporcuları ile profesyonel olmayan sporcular arasında yapılan fiziksel testlerde reaksiyon testlerinden sol-sağ el ışık, sağ-sol ayak ışık testinde test değerlerinde pozitif anlamda bir fark bulmuşlardır. Bu farklılığın nedeni milli takım oyuncularının profesyonel olarak düzenli antrenman, kamp ve turnuvalar oynamasına bağlayabiliriz.

Erol (2019) 11-12 yaş grubu öğrencilere uygulamış olduğu badminton temel antrenman programının motorik özelliklerine etkisi çalışmada reaksiyon testi ölçümünde ön test ve son test ortalamaları sırasıyla $0,28\pm0,05$ ve $0,24\pm0,03$ olarak tespit etmiştir. Badminton grubunun ön test ve son test ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Benzer bir diğer çalışmada Günata ve İnce (2011) 9-12 yaş grubu çocuklar üzerinde yapmış oldukları 12 haftalık temel badminton eğitim antrenmanlarının çocukların reaksiyon zamanları üzerine etkisi çalışmalarında badminton grubunun reaksiyon ölçümlerinin ön test ortalamaları ($x=0.769\pm0.145$), son test ortalamaları ($x=0.611\pm0.077$) olarak bulmuşlardır. Badminton grubunun 12 hafta sonundaki ön test ve son test reaksiyon zamanlarında artış olduğunu belirtmişlerdir ($p=0.001$).

Sushil ve Ark., (2015) Badminton oyuncularının görsel reaksiyon zamanları adlı çalışmada toplam 50 erkek badminton oyuncu dahil edilmiştir. 2 yıl süren çalışmada minimum haftada 2-3 saat süre ile badminton antrenmanları uygulanmıştır. Badminton antrenman grubu ile kontrol grubunun görsel reaksiyon süreleri karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda badminton antrenmanı yapan çocukların, dominant ve dominant olmayan uzuvlarının görsel reaksiyon süreleri herhangi bir spor aktivitesi uygulamayan kontrol grubuna oranla anlamlı derecede daha düşük olarak belirtmişlerdir. Badminton antrenmanlarının, göz-el reaksiyon süresinin, kas koordinasyonunun, bilişsel işlevlerinin, konsantrasyonun ve çevikliğin geliştirilmesinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Bir diğer raket sporu olan tenis branşı ile ilgili yapılan reaksiyon hızı çalışmalarından Salonikidis ve Zafeiridis (2008) yapmış oldukları çalışmada tenis antrenman dirillerinin dahil edildiği çalışmada reaksiyon hızını artırarak pozitif yönde etkilediği söylenmektedir.

Çalışmalarındaki bu değişikliği sadece tenis dirillerinin kullanıldığına değil aynı zamanda kombine olarak uygulanan antrenman modeline bağlı olduğunu rapor etmişlerdir. Bir başka çalışmada da Çiftçi (2017) 12 haftalık temel tenis eğitiminin çocuklar üzerinde tenis becerisi, kuvvet ve reaksiyon özellikleri üzerine yapmış olduğu çalışmasında tenis antrenmanları uygulatılan deney grubunun, reaksiyon ölçümlerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Can (2007) 10-12 yaş grubundaki masa tenisçiler, tenisçiler ve aynı yaş aralığındaki sedanterlerin dikkat ve reaksiyon zamanlarının karşılaştırılması ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlarla düzenli egzersiz yapan masa tenisçilerinin, tenisçilere ve sedanterlere göre düşük dikkat ve reaksiyon zamanı verilerine sahip oldukları belirtilmiştir. Ölçücü ve Ark., (2011)'de kız tenisçi çocuklarda 12 hafta toplu uygulanan hareket eğitimi sonucunda görsel ve işitsel reaksiyon zamanlarında ön test ve son testler arasında anlamlı farklılık olduğunu ve reaksiyon zamanlarının düştüğünü ifade etmişlerdir.

Badmintonda, ileriye dönük büyük sporcuların erken yaşlarda keşfedilerek badminton sporunun gerektirdiği fiziksel alt yapının oluşturulması süresince reaksiyon zaman çalışmaları da sporcunun başarısını ileriye taşımada önemlidir. Antrenörler sadece badmintonun gerektirdiği teknik antrenmanları tercih etmemeli, badmintonda başarıya hazırlayan diğer elementlere de antrenman programları da yer verilmelidir. Ayrıca çabuk, süratli, reaksiyon zamanı iyi olan sporcular tespit edilerek üzerlerine teknik taktik yatırımlar yapma düşüncesi iyi bir badminton oyuncusunun ortaya çıkmasında en doğru yapılanma şeklidir.

Yaptığımız çalışmada hem dikkat düzeyi testi hem de reaksiyon zamanı testinde, çalışma, badminton ve sedanter grupları arasında ön test ve son test ölçümleri arasında pozitif yönde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çalışma sonuçlarında en yüksek reaksiyon zamanları çalışma grubunda gözlemlenmiştir. Yapmış olduğumuz çalışma ile literatürde hem badminton spor dalı hem de diğer raket sporları ile ilgili yapılmış çalışmalar paralellik göstermektedir. Reaksiyon hızı doğuştan gelen bir yetenek olarak görülmemelidir. Düzenli fiziksel aktiviteler ile geliştirilebilen motorik özellikler olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda spor aktivitesi içerisinde yer alan çocukların, yapmış oldukları küçük periyotlar, reaksiyon zamanlarının gelişmiş ve sonradan sedanterlere göre avantajlı duruma geçmiş olmalarıyla sonuçlandırılabilir. Sonuç olarak, uygulanan badminton hedef çalışmaları, reaksiyon hızı ve koordinasyon egzersizlerinin hem dikkat düzeyini yükseltmede hem de reaksiyon hızlarının artmasında ilerleyiş gösterdiği belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu SA, Ergin R. (2017). 9-14 Yaş Badmintoncularda Çeviklik, Reaksiyon Zamanı ve Denge Parametrelerinin İncelenmesi. *Int J Sport, Exter & Train Sci*, 3(4), 109-119.
- Akandere M, Baştuğ G, Asan, R, Baştuğ K. (2010). Çocuklarda Eğitsel Oyunun Dikkat Üzerine Etkisi, International Scientific Conference “Perspectives in Physical Education and Sport”, 21-23 May, Constanta, Romania.
- Asan R. (2011). Sekiz Haftalık Masa Tenisi Egzersizinin 9-13 Yaş Arası Çocuklarda Dikkat Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Can S. (2007). 10–12 Yaş Grubundaki Erkek Tenisçiler, Masa Tenisçiler ve Aynı Yaş Grubundaki Sedanterlerin Reaksiyon Zamanlarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Chu A. (2013). Dynamic Strenght and Expolosive Pover, Plyometrics. *Human Kinetics*, 41.
- Çiftçi T. (2017). 12 Haftalık temel tenis eğitiminin çocuklarda tenis becerisi, kuvvet ve basit reaksiyon özelliklerine etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Çimen E, Kılınç F. (2017). 12-14 Yaş Hentbolculara Müsabaka Döneminde Uygulanan Kombine Antrenmanların Performansları Üzerine Etkilerinin Araştırılması, *Sportif Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 35-50.
- Demirci A, Demirci N. (2007). Adım Adım Badminton. Ankara: Spor
- Edwards J, Jeffrey S, May T, Rinehart N.J, Barnett L.M. (2017). Does playing a sports active video game improve object control skills of children with autism spectrum disorder?, *Journal of Sport and Health Science*, 6; 17–24.
- Erol F. (2019). 11-12 Yaş Öğrencilerde Uygulanan Badminton Temel Antrenman Programının Motorik Özelliklerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Eyesenck M, Keane M. (2000). *Cognitive Psychology. A Student’s Handbook*, London: Psychology Press; Londra.

- Göktepe M, Akalın T.C, Göktepe M.M. (2016). Kayak Sporunu Yapan Çocukların Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4 (3), 722-731.
- Gözalan E. (2013). Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocukların dikkat ve dil becerilerine etkisinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Gülmez İ. (2007). Badminton öğretimi, Ankara, Badminton Federasyonu Yayınları.
- Günata G.P, İnce G. (2011). 9-12 Yaş Grubu Çocukların Motorik Fonksiyonları ve Reaksiyon Zamanları Üzerine 12 Haftalık Temel Badminton Eğitimi Antrenmanlarının Etkileri. *Uluslararası Spor Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 41-60.
- İbiş S, Aktuğ Z.B. (2018). Effects of Sports On The Attention Level and Academic Success in Children. *Educational Research and Reviews*, 13(3), 106-110.
- Kafkas E, Taşkiran C, Arslan C, Açak M. (2009). Yıldız Erkek Milli ve Amatör Badmintoncuların Bazı Fiziksel, Fizyolojik ve Antropometrik Parametrelerinin Karşılaştırılması, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(1), 13-20.
- Karaduman B.D. (2004). Dikkat Toplama Eğitim Programının İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Dikkat Toplama Düzeyi, Benlik Algısı ve Başarı Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kartal R, Dereceli Ç, Kartal A. (2016). Eskrim Sporunu Yapan ve Yapmayan 10-12 Yaş Arası Çocukların Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 82-88.
- Kaymak S. (2003). Dikkat Toplama Eğitimi Programının İlköğretim 2. ve 3. Öğrencilerinin Dikkat Toplama Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Ölçücü B, Cenikli A, Kaldırımcı M, Bostancı Ö. (2011). Tenisçi Çocuklarda Toplu ve Topsuz Uygulanan Hareket Eğitiminin Fiziksel Uygunluk Değerlerine Etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*; 2(1); 32-40.
- Pişkin N.E, Alpay C.B. (2019). 8 Haftalık Kort Tenis Antrenmanının 10-12 Yaş Aralığındaki Çocuklarda Dikkat Gelişimleri Üzerine Etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1).

- Polat, G. (2009). 9-12 Yaş Grubu Çocuklarda 12 Haftalık Temel Badminton Eğitimi Antrenmanlarının Motorik Fonksiyonları Ve Reaksiyon Zamanları Üzerine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Renk, M. (2019). 10-13 Yaş Grubu Çocuklarda Oyunsal Etkinliklerin Dikkat Gelişimine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Salonikidis K, Zafeiridis A. (2008). The effects of plyometric, tennis-drills, and combined training on reaction, lateral and linear speed, power, and strength in novice tennis players. *The Journal of Strength & Conditioning Research.*; 22(1), 182-91.
- Sushil P.D., Shreechakradhar U.M, Mukund B.K. (2015). Simple Visual Reaction Time İn Badminton Players: A Comparative Study, *National Journal of Physiology, Pharmacy& Pharmacology*, 5 (1), 18-20.
- Şahin Ö. (2019). Çocuklarda Badminton Antrenmanlarının Dikkat Düzeyi Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Niğde
- Şenel Ö, Atalay N.A, Çolakoğlu F.F. (1998). Türk Milli Badminton Takımının Antropometrik, Vücut Kompozisyonu ve Bazı Performans Özellikler. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*. 3(2), 15-20.
- Tunç A, Akandere M, Baştuğ G. (2014). The Analysis of The Attention Levels of Individuals Playing Golf, *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 16(1), 104-115.
- Turgut H, Yılmaz S. (2010) Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 4 (1), 1618-1630.
- Türkay İ.K, Gökbel S. (2020). 11-13 Yaş Tenisçilerde Uygulanan Kombine Antrenmanların Vücut Kompozisyonlarına Etkisi[Effect of Combined Training on Body Composition of 11-13 Years Old Tennis Players], *Spor Eğitim Dergisi*, 4 (1), 33-41.

Yükseköğretimde Öğrenme Çevresinin Değişiminde Vlog Kullanımının Fırsat ve Engelleri

Hidayet Suha YÜKSEL¹, Berrak Gülce KIZILASLAN²

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı Web 2.0 temelli uygulamalardan birisi olan Vlog kullanımının beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans eğitiminde öğrenme çevresinin değişimi için sunduğu fırsat ve engelleri anlamaktır.

Yöntem: Lisans öğrencilerinin vlog süreçlerine ilişkin düşüncelerini daha ayrıntılı anlayabilmek amacıyla araştırmada nitel araştırma yaklaşımı ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmaya Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü 3. sınıfta okuyan ve Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersini alan 24 (Erkek: 12, Kadın:12) öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri; odak grup görüşmeleri, vlog kayıtları ve alan notları ile toplanmıştır. Birincil veri kaynağı olarak gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri 2 aşamada gerçekleşmiştir. Araştırmada birincil veri kaynağını desteklemek için aynı zamanda paylaşılan vloglar kullanılmıştır. Sanal sınıf aracılığıyla paylaşılan vloglar izlenerek genişletilmiş notlar tutulmuştur. Verilerin analizinde içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bireysel görüşmeler ve alan notları yoluyla toplanan tüm veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra öncelikle okunmuş ve bazı notlar alınmıştır. Sonrasında araştırmacılar tarafından açık kodlama yoluyla her bir verinin anlamını yakalayacak şekilde etiketleme ve birleştirici fikirleri ortaya koyan temaları bulma işlemleri yapılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Araştırmanın bulguları vlog uygulamasının ders sürecine yansımalarını içeren “fırsatlar” ve “engeller” kategorilerinde toplam beş tema altında sunulmuştur. İletişim ve etkileşimi çeşitlendirme, derse ilgiyi artırma ve öğrenme sürecini destekleme noktasında vlogun eğitime yardımcı fırsatlar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Engeller noktasında ise, teknolojiyi yeterince kullanamama, zaman bulamama ve çekinme gibi kişisel ve bağlamsal engellerin yaşanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: web 2.0, vlog, beden eğitimi, öğretmen eğitimi, teknoloji

ABSTRACT

Opportunities and Obstacles of Using Vlog in the Change of Learning Environment in Higher Education

Purpose: The aim of this study is to understand the opportunities and barriers that the use of Vlog, one of the Web 2.0 based applications, offers for the change of learning environment in physical education and sports teaching undergraduate education.

Method: Qualitative research approach and case study design were used in the study in order to understand the thoughts of undergraduate students about the vlog process in more detail. Twenty-four (Male: 12, Female: 12) students, who studied at the Department of Physical Education and Sports Teaching and took the Instructional Technologies and Material Design course, participated in the study. The research data were collected by focus group interviews, vlog recordings and field notes. Focus group interviews, which were conducted as the primary data source, took place in 2 stages. In the research, shared vlogs were also used to support the primary data source. Expanded notes were kept by watching vlogs shared via the virtual

¹ Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara /TÜRKİYE, hsyuksel@ankara.edu.tr

² Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi ABD, Antalya /TÜRKİYE

classroom. Content analysis method was used in the analysis of the data. After all data collected through individual interviews and field notes were transferred to the PC, they were read and some notes were taken. Afterwards, the process of labeling through open coding and finding the themes that reveal the unifying ideas were carried out by the researchers.

Results and Conclusion The findings of the research are presented under a total of five themes in the "opportunities" and "obstacles" categories, which include the reflections of vlogging on the course process. It was concluded that the vlog offered opportunities to help education in terms of diversifying communication and interaction, increasing the interest in the lesson and supporting the learning process. At the point of obstacles, it was concluded that personal and contextual obstacles such as not using technology sufficiently, not being able to find time and being embarrassed may be experienced.

Keywords: web 2.0, vlog, physical education, teacher education, technology

GİRİŞ

Üniversiteler birçok konuda yeniliklerin gerçekleştiği ortamlar olmasına rağmen, eğitim bağlamında bakıldığında yenilikçi yöntem ve uygulamaların verimli şekilde kullanılıp kullanılmadığı üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Bilgi ya da dijital çağ olarak adlandırılan bu dönemde öğrencilerin ihtiyaçları bilgiye erişmekten ziyade doğru bilgiye ulaşmak için teknolojik yenilikleri kullanma becerileri edinebilmeleridir. Çağın ve içinde bulunduğumuz şartların zorunlu kıldığı birçok yeniliği eğitim ortamlarının dışında gibi değerlendirmek teknolojiyi günlük yaşamın bir parçası haline getirmiş insanların eğitim ortamlarından daha da soyutlanmalarına sebep olabilir. Günlük hayatın içerisinde sıklıkla kullanılan uygulamaların alt yapısı Web 2.0 teknolojisi ile birlikte sağlanmıştır. Bu teknolojinin sunduğu özellikler sayesinde insanlar bilgiyi sadece alan değil aynı zamanda üreten, paylaşımda bulunan ve tartışabilen konumuna geçmiştir. Web 2.0 araçları, kullanıcıların müzik ve yer imlerinden fotoğraflara ve belgelere kadar çeşitli biçimlerde çevrimiçi içerik oluşturmalarını, açıklamalarını, yayınlamalarını, birlikte çalışmalarını, iş birliği yapmalarını ve paylaşımlarını sağlar (Virkus, 2008). Bu teknolojinin sağladığı özellikle paylaşım temelli olan sosyal medya uygulamalarının günlük hayatımızdaki yeri her geçen gün artmaktadır. Youtube, Instagram, Facebook, Twitter gibi popüler uygulamalar insanların günlük yaşamının vazgeçilmezi haline gelmiş ve günlük yaşama ilişkin birçok duygu ve düşünce bu ortamlarda paylaşılmaya başlanmıştır (Tess, 2013). “We are social and Hootsuite” (2019) tarafından yapılan araştırmaya göre Türkiye’de 52 milyon sosyal medya kullanıcısının en çok aktif oldukları platformlar sırasıyla; YouTube (%92), Instagram (%84), WhatsApp (%83), Facebook (%82) ve Twitter (%58) olarak tespit edilmiştir.

Kimi zaman kişisel, kimi zaman da ticari amaçlarla yaygınlaşan bu uygulamaların eğitim ortamlarında kullanımı son yıllarda dikkat çekmiş ve eğitim sürecini kolaylaştırıcı bir

rol üstlenip üstlenemeyeceği üzerine yapılan araştırmaların sayısı artmaya başlamıştır (Faizi, 2018; Fidan ve Debbag, 2018; Huang, Hood, ve Yoo, 2013; Liu, 2016; Nugultham, 2012). Eğitim ortamında da Web 2.0'ın sunduğu alt yapıyı kullanan Google Classroom ve Edmodo gibi birçok etkileşimli sanal sınıf uygulamaları geliştirilmiştir. Peki gerçek sınıfta ve sanal sınıfta gerçekleştirilen uygulamalar öğrenme sürecinde neleri değiştirmektedir? Günlük yaşamına ilişkin birçok anı paylaşan öğrencilerin derslere ilişkin paylaşımlarında “Off çok sıkıcı”, “bitsin artık” gibi cümleleri görebilirsiniz. Bu noktada teknolojinin derse entegrasyonu ve eğitim bağlamının değişimi üzerinde daha fazla durulması gerekmektedir. Formal öğrenmelerin dışında informal öğrenmelerin neler olduğunu anlayabilmenin yollarından birisi de öğrencilerin ders dışındaki zamanlarını uygun platformlarda yansıtmalarıdır. Bu platformlarda insanların deneyimlerini ve düşüncelerini paylaşma yollarından birisi de vlog olmuştur. Video blog olarak da bilinen vlog, kullanıcıların çektiği videoları isteğe bağlı düzenleme ve eklemelerden sonra internet ortamına yüklediği ve diğer kullanıcıların yorum yapabildiği bir blog türüdür. Genel anlamda, vlogların en önemli özelliği, kişinin kendi deneyimlerini bir bütünlük içerisinde video olarak paylaşmasıdır.

Yükseköğretimde Web 2.0

Değişen dünya ile birlikte değişen internet ortamları edinilmesi gereken yeni becerileri ortaya çıkarmıştır. 21. yy. becerileri olarak adlandırılan sınıflandırmada bilgi, medya ve teknoloji alanlarına ilişkin yeni becerilerin olduğu görülmektedir. Peki bireylerin bu yeni dünyaya hazır olması için ihtiyaç duyduğu becerileri edinmelerinde eğitimciler nasıl yardımcı olacak? Bugünün eğitim sistemi öğrencilerin nasıl yaşadıkları ve nasıl öğrendikleri hakkında boşluğu doldurmadığı müddetçe, onların ilgisini çekemeyecek ve bağlılığını sağlayamayacaktır (Solomon ve Schrum, 2007). Web 2.0 temelli teknolojilerin günlük kullanım dışında yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için de kullanılması gerekmektedir. Günümüzde üniversite düzeyinde akıllı telefon, tablet ya da dizüstü bilgisayar gibi taşınabilir teknolojilere sahip olmayan öğrenci sayısı çok sınırlıdır ve pek çok öğrenci ağları üzerinden çeşitli uygulamalara sık sık erişim imkanına sahiptir. Bu bağlamda mevcut potansiyeli kullanabilme noktasında yükseköğretim kurumları da öğrencilerin eğitim bağlamındaki deneyimlerini değiştirmek ve çeşitlendirmek için teknolojinin sunabileceği önemli fırsatlarla iç içedir. Hem kurumlar hem de öğrenciler bu alt yapıların sunduğu teknolojileri ve uygulamaları böylesine yaygın kullanıyorsa bu teknolojilerin eğitim amaçlı kullanımının önündeki engellerin yeniden düşünülmesi önem arz etmektedir. Bu noktada sınıf ortamında hangi araçların nasıl bir potansiyele sahip olduğunun ve öğrenme çevresinin değişiminde nasıl

bir rol üstlendiklerinin dikkate alınması ve araştırılması gerekmektedir. Paylaşan siteler olarak adlandırılan Web 2.0 araçları bireysel öğrenmeyi desteklediği ve öğrencilerin birbirleriyle iş birliği yapmalarını sağladığı için eğitimin dönüşüm sürecini kolaylaştırabilir (Hsu, Ching ve Grabowski, 2014). Web 2.0 teknolojisinin sunduğu yeniliklerden olan ağ günlükleri, oynatıcı ve video yayın abonelikleri, vikiler, sosyal ağlar, resim ve video paylaşımı, toplantı araçları gibi uygulamalar dikkat çeken uygulamalardan bazılarıdır (Munoz ve Towner, 2009). Yapılan bazı araştırmalarda, Web 2.0'nin sunduğu araçların eğitsel bağlamda sağladığı katkılar farklı açılardan incelenmiştir (Baran ve Ata, 2013; Dabbagh, Fake ve Zhang, 2019; Neier ve Zayer, 2015; Rinaldo, Laverie, Tapp ve Humphrey, 2013; Stonehouse, Keengwe ve Shabb, 2012; Yücel, 2017). Web 2.0 araçları, eğitim bağlamında, öğrencilerin öğrenmeye dahil olmalarını sağlarken, öğrenme sürecinin bir parçası olarak akranlarla sosyal etkileşim, içeriğin derinlemesine anlaşılması ve öğrencilere deneyimlerini yansıtmaya fırsatlarının sunulması için kullanılır (den Exter, Rowe, Boyd ve Lloyd, 2012). Bu bilgiler ışığında, Web 2.0 platformlarının öğretme ve öğrenmeyi dönüştürmede yeni bir rol oynadığı görülmektedir (Alexander ve Levine, 2008). Web 2.0 teknolojileri, öğrencilerin yeniden üniversite ile buluşmaları noktasında öğrenmenin geleceği olarak kabul edilmektedir (Păuleț-Crăiniceanu, 2014).

Yükseköğretim kurumlarında öğrencilere Web 2.0 araçlarını kullandırma ve onları yenilikçi olma noktasında yönlendirme potansiyeli mevcuttur. Consortium (2007) tarafından hazırlanan Horizon raporu web 2.0 uygulamalarının yaygınlaşmaya başladığı ilk yıllarda kullanıcıların Web 2.0 araçlarıyla içerik oluşturabildiklerini ve cep telefonlarının kullanımı yoluyla sosyal ağların yükseköğretim üzerinde önemli bir etkisi olacağını belirtmiştir. Bu raporun 2019 yılı ön görüşleri incelendiğinde ise yükseköğretim ile ilgili bu uygulamaların kullanımının ötesinde kısa vadede (1-2 yıl) üniversitelerin öğrenme alanlarını yeniden tasarlama, video ve görsellerle zenginleştirilme, bireysel ve uyarlanmış dersler yapılandırma, akıllı telefon ya da tabletler aracılığıyla sağlanan mobil öğrenme alt yapısını sağlama gibi konulara uyum sağlaması gerektiği vurgulanmaktadır (Educause, 2019). Pandemi süreci ile birlikte 2020 yılında bu araçların kullanımı artık bir mecburiyet olarak gündemimize girmiştir. Tüm bu gelişmelere ve raporlara rağmen gerek üniversite seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin, gerekse de eğitici konumundaki öğretim elemanlarının teknolojinin önemli tüketicileri olmasına rağmen eğitim bağlamında bu yeniliklere yeterince uyum sağlayamadığını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Dogruer, Eyyam ve Menevis, 2011; Dymont ve O'Connell, 2014; Efe, 2014; Fırat ve Köksal, 2017; Manca ve Ranieri, 2016).

Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar uygun pedagojik destek ile birlikte eğitim ortamlarında teknoloji entegrasyonunun artık bir seçenek olarak değil bir zorunluluk olarak düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Web 2.0 bağlamında yapılan araştırmalar incelendiğinde yükseköğretimde Web 2.0 araçları, e-öğrenme, çevrimiçi öğretme ve öğrenme, işbirlikli görevler ve öğretim materyali tasarlama kullanılmıştır (Karasavvidis, 2010). Zheng, Niiya ve Warschauer (2015) işbirlikli öğrenme için vikilerin web 2.0 aracı olarak kullanılabilirliğini ve başarılı uygulama için uygun pedagojik desteklere ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında gelişmiş ülkelerde sosyal medyanın yükseköğretimde kullanımı üzerine yapılan bir başka araştırmada bazı engellerin olduğu fakat yine de bu engellerin üstesinden gelinebilirse sosyal medyanın öğrenme ve öğretme için yenilikçi ve etkili bir araç olarak kullanılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır (Sobaih, Moustafa, Ghandforoush ve Khan, 2016). Bir başka çalışmada ise Web 2.0 servislerine dayalı kişisel öğrenme çevrelerinin öğrenme, sosyal etkileşimleri güçlendirme, öğrenme kaynaklarının organizasyon ve yönetimini geliştirme gibi konularda kullanışlı olabileceği belirtilmiştir (Kompen, Edirisingha, Canaletta, Alsina ve Monguet, 2019). Bütüncül olarak bakıldığında Web 2.0'ye dayalı öğrenme çevrelerinin doğrudan öğrencilerin performansına etki etmese de öğrencilerin ilgisini çekmek ve deneyimlerini zenginleştirmek için eğitimsel bir destek olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Karvounidis, Chimos, Bersimis ve Douligeris, 2018). Web 2.0'ye dayalı uygulamalar içinde en popüler olanlarından birisi Şubat 2005'te kurulan Youtube olmuştur. Kullanıcıların video yükleyebildiği, görüntüleyebildiği ve paylaşabildiği bir video paylaşım sitesi olan YouTube'un yükseköğretim düzeyinde öğrenciler arasında bilgi paylaşımı için önemli bir platform olduğuna ilişkin yapılan çalışmalar bulunmaktadır (Barry ve ark., 2016; Chintalapati ve Daruri, 2017; Orús ve ark., 2016). Bu çalışmaların dışında Web 2.0'ye dayalı uygulamaların eğitim ortamını nasıl dönüştürdüğü ve eğitsel deneyimleri nasıl çeşitlendirdiği üzerine yapılacak çalışmalar bu bağlamda konunun farklı yönleriyle anlaşılması hususunda yardımcı olacaktır.

Vlog

Web 2.0'nin sunmuş olduğu alt yapıyla birlikte başlangıçta en çok kullanılan araçlardan birisi bloglar olmuştur. Web log kelimesinin kısaltılmasıyla oluşturulan blog yazarın önemli bulduğu konulara ilişkin kişisel düşüncelerini metin, resim, video ya da bağlantılar yoluyla paylaştığı ve blogcu ile takip edenler arasında fikir alışverişini sağlayan bir platformdur (Solomon ve Schrum, 2007). Bunun dışında günümüzde mikroblog olarak

değerlendirilebilecek twitter uygulaması da aynı amaca hizmet için yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bunun dışında podcastler, sosyal ağlar, görsel öğrenme araçları, sanal çevreler ve vikiler eğitimcilerin kullanabileceği farklı web 2.0 uygulamalarıdır. Bu türden uygulamalarda insanların deneyimlerini ve duygularını paylaşma yollarından bir tanesi de yine bir blog türü olarak ortaya çıkan vlog olmuştur. Vlogların popüler olmasında gelişmiş foto ve video çekimini kolaylaştıran cihazlar ve görsel öğrenme araçları kategorisinde en çok bilinen ve kullanılan uygulama olan Youtube'un önemli bir yeri olmuştur. Youtube ile birlikte vlog türü uygulamaların paylaşımına imkân sağlayan birçok farklı site ve uygulama günlük yaşamımızın bir parçası haline gelmiş ve insanların videolar üzerinden duygu ve düşüncelerini yansıtmaya günümüz insanının rutinleri arasına girmiştir. Eğitim ortamında da benzer paylaşımlara fırsat veren birçok uygulama bu türden paylaşımların yapılmasına ve etkileşime açık ortamların sağlanmasına zemin hazırlamaktadır. Genel olarak web 2.0 bağlamında yapılan araştırmaların dışında blog ve vlog kullanımı özelinde literatür incelendiğinde eğitim ortamlarında bu tür uygulamaların öğrenmeyi kolaylaştırma ve sosyal etkileşimi sağlama (Hung, 2011; Kuzu, 2007), öğrenenlerin yansıtıcı düşüncelerini ve iletişim becerilerini artırma (Bower, Cavanagh, Moloney ve Dao, 2011; Kovalchuk ve Krasnokutska, 2017; Liu, 2016) gibi konularda faydalı olabileceğine ilişkin çalışmalar bulunmaktadır.

Bu araştırmanın amacı Web 2.0 temelli uygulamalardan birisi olan Vlog kullanımının beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans eğitiminde öğrenme çevresinin değişimi için sunduğu fırsat ve engelleri anlamaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Lisans öğrencilerine göre öğrenme çevresinin değişiminde derste vlog kullanımının fırsatları nelerdir?
- 2) Lisans öğrencilerine göre öğrenme çevresinin değişiminde derste vlog kullanımının engelleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Lisans öğrencilerinin vlog çekim süreçlerine ilişkin düşüncelerini daha ayrıntılı anlayabilmek amacıyla araştırmada nitel araştırma yaklaşımı ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, örnek olayı ya da durumu bağlam ve durum arasındaki sınırlar belirgin olmadığında kendi gerçekliğinde incelemek ile ilgili görgül bir araştırmadır (Yin, 2014). Bir başka tanımla durum çalışması, araştırmacının konuyu etkili bir şekilde

anlamasını sağlamak için belirli bir kişi, sosyal ortam, etkinlik veya grup hakkında sistematik olarak bilgi toplamayı içeren bir modeldir (Lune ve Berg, 2016). Durum çalışması kişilerin deneyimlerine bağlı olarak bağlama ilişkin algı, duygu ve düşüncelerinin altında yatan nedenleri derinlemesine sorgulamayı gerektirir (Gilham, 2000'den akt. Akar, 2017). Bu modelde gerçekleşen çalışmalar, süreçte devam eden güncel bir olayı derinlemesine incelemek için yapılandırılır (Yin, 2014). Bu araştırmada tek durum çalışması türü tercih edilmiştir. Yin'in sınıflandırmasında yer alan tek durum çalışması kapsamında vlog uygulamasının derse dahil olması ile birlikte öğrenme çevresindeki değişime ilişkin düşüncüler bütüncül bir şekilde incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmaya Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde okuyan ve Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersini alan 24 (Erkek: 12, Kadın:12) öğrenci katılmıştır. Katılımcılar seçilirken kolay ulaşılabilir durum örnekleme ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi üniversite öğrencileri ile yapılan proje ya da çalışmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Lune ve Berg, 2016). Bu yapıya uygun şekilde çalışma grubunda yer alan öğrenciler araştırmacılar ile aynı okulda yer alan ve birinci araştırmacının dersine katılarak araştırma sürecine dahil olan öğrencilerdir. Bunun dışında katılımcıların belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış ve düzenli vlog çekip paylaşımları ölçüt olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda ders ile iç içe ilerleyen vlog sürecine gönüllü olarak katılım gösteren öğrenciler içerisinden dönem sonuna kadar çekimlerini günlük hayatla iç içe düzenli olarak yapanlar araştırma boyutuna dahil edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan lisans öğrencilerine ilişkin kod isimleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcı Bilgileri

Katılımcı Kod İsimleri	
Hakan	Hasan
Akif	Enes
Meltem	Fazıl
Gizem	Şeyma
Çağan	Mete
Zeynep	Ender
Esra	İnci
Önder	Didem
Mehmet	Ayşe
Gülay	Gaye
Demet	Ela
İsmail	Metin

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri; yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri, vlog kayıtları ve alan notları ile toplanmıştır. Birincil veri kaynağı olarak gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış odak grup görüşmeleri 2 aşamada gerçekleşmiştir. Birinci aşama görüşmeleri 14 haftalık uygulama sürecinin ortalarında 4 farklı grup ile, 2. aşama görüşmeleri ise sürecin sonlarında 5 farklı grup ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere 5-6 kişilik gruplar katılmıştır. Odak grup görüşmelerinin tercih edilme nedeni adaylarının görüşme sırasındaki etkileşimleri ile birlikte fikirlerin çeşitlenmesi ve daha zengin veri kaynağına ulaşılmasıdır. Görüşmeler öğrencilerin fikirlerini objektif şekilde rahatlıkla yansıtabilmesi için dersin uygulayıcısı konumunda olmayan diğer araştırmacı tarafından ses kayıt cihazı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları hazırlanırken öğrencilerin fırsat ve engeller çerçevesinden bakmasını sağlayacak şekilde vlog sürecine ilişkin deneyimlerini olumlu ve olumsuz yönden yansıtmasını sağlamasına dikkat edilmiştir. Çalışmada kullanılan ilk görüşme formunda altı ana soru, ikinci görüşme formunda dört ana soru kullanılmıştır. Araştırmada birincil veri kaynağını desteklemek için aynı zamanda paylaşılan vloglar kullanılmıştır. Sanal sınıf aracılığıyla paylaşılan 24 vlog izlenerek genişletilmiş notlar tutulmuştur. Bu notlar ile görüşmelerde elde edilen bilgilere paralellik durumu incelenmiştir. Ses ve video verilerini araştırma tasarımına dahil etmek, araştırmanın açıklama potansiyelini genişletmeye ve açıklanan verilerin doğrulanmasına yardımcı olabilir (Banister ve Dodi, 2005).

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında öğrencilerden 14 hafta boyunca ders içinde dikkat çekici anları yakalaması, ders sonrası öğrendiklerini video olarak kaydetmesi ve ders kapsamında verilen görevlerin hazırlık ve uygulama aşamasını kendi çerçevesinden yansıtan iki farklı vlog hazırlaması istenmiştir. Hazırlanan bu vloglar doğrudan ya da Youtube aracılığıyla Google Classroom üzerinden vize ve final dönemlerinde paylaşarak yorumlara ve etkileşime açık hale getirilmiştir. Vize döneminden sonra katılımcılar ile ilk görüşmeler yapılmış ve paylaşılan vloglar kaydedilmiştir. Final sürecinden sonra katılımcılar ile ikinci görüşmeler yapılmış ve paylaşılan vloglar yine kaydedilmiştir.

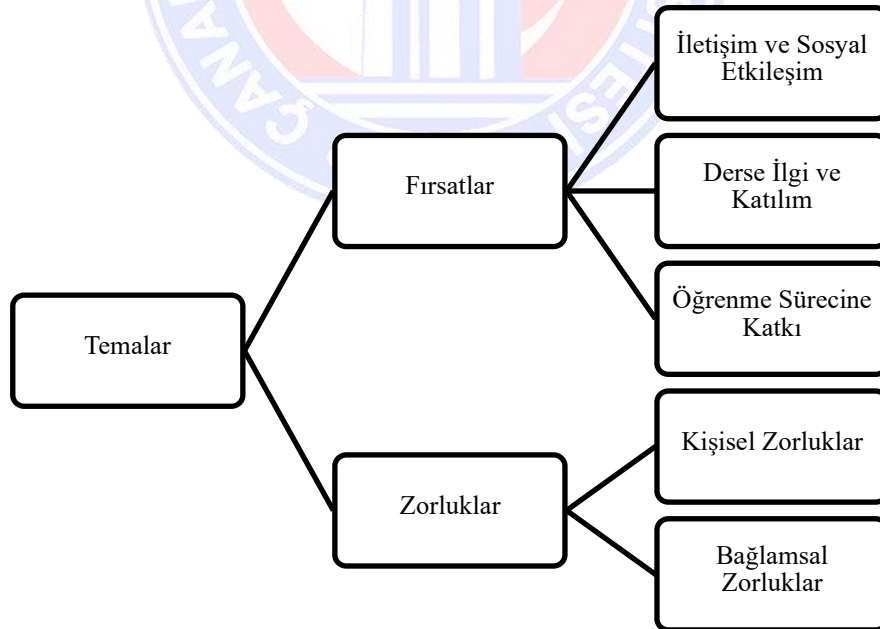
Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi örüntüleri, temaları, varsayımları ve anlamları tanımlamak için özel bir materyalin dikkatli, detaylı ve sistematik şekilde incelenmesi ve yorumlanmasıdır (Lune ve Berg, 2016). Bireysel görüşmeler ve günlükler yoluyla toplanan tüm veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra

öncelikle okunmuş ve bazı notlar alınmıştır. Sonrasında sırasıyla araştırmacılar tarafından açık kodlama yoluyla her bir verinin anlamını yakalayacak şekilde etiketleme ve birleştirici fikirleri ortaya koyan temaların bulunması işlemleri yapılmıştır. Bu araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için süreç bakımından; veri çeşitlemesi, grupla uzun süre bağ kurma ve tüm sürecin ayrıntılı olarak yazılması stratejileri; ürün bakımından ise, çalışılan bağlamın özelliklerini betimleme ve doğrudan alıntılara yer verme stratejileri izlenmiştir (Savin-Baden ve Major, 2013).

BULGULAR

Araştırmada vlog uygulamasının ders sürecine yansımaları iki kategoride ve beş tema altında sunulmuştur. Vlog sürecinin sunduğu fırsatlar 3 tema altında ele alınmıştır. İlk tema öğretmen adaylarının kendini ifade etme yönlerinin gelişimini ve aralarındaki etkileşimin artmasını destekleyen yönlerin sunulduğu “iletişim ve sosyal etkileşim” teması olmuştur. İkinci tema ise vlog uygulamasının derse ilgi ve derse takip bakımından yansımalarını ortaya koyan “derse ilgi ve katılım” teması olmuştur. Fırsatlar kategorisinde son tema ise öğrenme süreçlerini destekleyen bulguları yansıtan “öğrenme sürecine katkı” teması olmuştur. Vlog uygulama sürecinde engel teşkil eden durumlar ise zorluklar kategorisinde “kişisel zorluklar” ve “bağlamsal zorluklar” temaları altında sunulmuştur. Temalara ilişkin genel yapı şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Temalar

Fırsatlar

Ders kapsamında vlog kullanımıyla birlikte öğrencilerin gözünden sürece ilişkin fırsatlara ilişkin temalar ve sıklıkla kullanılan ortak kodlar tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Fırsatlar Kategorisine İlişkin Ulaşılan Tema ve Kodlar

Kategori	Temalar	Kodlar	f
Fırsatlar	İletişim ve Sosyal Etkileşim	Heyecanı aşmaya yardım	5
		Farklı arkadaşları daha iyi tanıma	4
		Kendini daha iyi yansıtmak, açıklamak, ifade etmek	4
		Beğeni, yorum, tebrik	4
		Özgüven	3
		Konuşmaya hazırlık	3
		Herkes bizi izliyor	2
		Grup içi iletişim	1
		Tecrübelilerden yardım	1
		Daha doğru cümle kurma	1
	Derse İlgili Katılım	Çekingenliği atma	1
		Eğlenceli, keyifli	17
		Dersi dinleme gerekliliği, dersi takip	10
		Heyecanlı	2
		Yaraticılık	2
		Her anı yakalama isteği	2
		Sıkıcı olmuyor	1
		Çeşitlilik	1
		Dersle ilgili çekimlerin sayısı arttı	1
Öğrenme sürecine katkı	Farklı bakış açılarından dersi tekrar görme	3	
	Tekrar	2	
	Hatırlamamızı sağlama	2	
	Bilgi aktarmayı kolaylaştırdı	1	
	Dersten sonra da dersi düşünme	1	
	Aktif ve öğrenci merkezli dersler	1	
	Sınav olmadan da öğrenme	1	

İletişim ve Sosyal Etkileşim

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarına göre iletişim ve sosyal etkileşim açısından vlog süreci destekleyici fırsatlar sunmuştur. Bu temaya ilişkin en çok tekrarlanan kodlar heyecanı aşmaya yardım (5), kendini daha iyi ifade edebilmek (4), beğeni, yorum ya da tebrik almak (4), farklı arkadaşları daha iyi tanımak (4) ve özgüven (3) olmuştur. Topluluk karşısında konuşma birçok insanda aşırı heyecan uyandıran ve buna bağlı kişinin kendini doğru ifade edememesi sorununu ortaya çıkaran bir durum olabilmektedir. Bu konuya ilişkin zorlukları aşma noktasında vlog deneyiminin sunduğu fırsatlar konusunda Hakan “Heyecanını yeniyor. Ondan sonra nasıl konuşman gerektiğini anlıyorsun veya düzeye göre nasıl bilgi aktarımı yapacağını öğreniyorsun” sözleriyle sürecin heyecanı aşmada ve gruba içeriği aktarmadaki destekleyici rolünü ifade etmiştir. Öğretmenlik doğası gereği topluluk

karşısında konuşma gerektiren bir meslek grubudur. Öğretmen yetiştirme programları aktaracağı teorik kısımların dışında adayları topluluk karşısında konuşmaya hazırlayıcıları fırsatları da artırmalıdır. Bu anlamda vlog süreci öğretmen adayları aşırı heyecanlı ve çekingen bir yapıda olsalar bile onlara çekingenliği atmaları, kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri gibi konularda fırsatlar sunmuştur. Bu konuya ilişkin vlog sürecinin katkılarını Akif “*Sınıf önünde, kamera karşısında konuşamayan, çekingen olan arkadaşlarımız var. Yavaş yavaş bu sorunu aşmış oluyorlar*” sözleriyle, Meltem ise; “*Sonuç olarak öğretmen olacağız. Öğrencilere ve çevreye kendimizi düzgün şekilde ifade etmemiz gerekiyor. Bu videolarla kendimizi daha rahat ifade edebilmeyi öğreniyoruz*” sözleriyle belirtmişlerdir.

Bu temaya ilişkin vlog sürecinin sunduğu bir diğer önemli fırsat aday öğretmenler arasındaki etkileşimi farklı bir noktaya taşıması olmuştur. Eğitim her ne kadar iletişim ve etkileşim çağında devam etse de üniversitelerde aynı sınıfta olmalarına rağmen birbirlerinin isimlerini bile bilmeyen öğrenciler olabilmektedir. Sosyal ağlar üzerinden birçok konuyu takip eden öğrenciler yanı başlarındaki arkadaşları hakkında çok sınırlı bilgiye sahiptir. Vlog süreci kişinin kendine dair farklı özellikleri yansıtabilmesine fırsat sağlayan bir süreçtir. Normalde öğretmen ya da öğrenci olarak farkına varamadığımız kişilerin bu yolla bilmediğimiz özelliklerini keşfedebiliriz. Gizem “*Sınıfta sesi çıkmayan arkadaşlarımız oluyor, onların farklı yanlarını da görmüş oluyoruz*” sözleriyle bu noktanın altını çizirken, benzer şekilde birinci araştırmacı tarafından tutulan alan notu da bu durumu desteklemektedir.

Şu ana kadar derslerde hep sessiz kalmayı tercih eden öğrenciler vlog yoluyla kendini daha rahat yansıtabiliyor. Bende yüklenen vloglar sayesinde onların hayatlarına dair daha ayrıntılı bilgi sahibi oluyorum (Alan notu, 14 Aralık 2018).

Teknolojinin hayatımıza hızlı nüfuzu ile birlikte değişen yaşam tarzı insanların sosyal medya kullanım oranlarını önemli ölçüde artırmıştır. Digital in Turkey (2019) verilerine göre Türkiye’de 52 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır ve insanlar günde ortalama 7 saatlerini internette harcamaktadır. Değişen şartlar ile birlikte sosyal platformlarda paylaşımlar artmış ve insanlar için beğeni ya da yorum alma önemli bir hale gelmiştir. Bu yönüyle Vlog sürecinin sosyal etkileşim için sağladığı fırsat, paylaşımları beğeni ya da yoruma açık hale getirmesi olmuştur. Bu sayede normalde aralarında hiç etkileşim olmayan öğrenciler arasında bile etkileşim başlamıştır. Bu durumu Çağan “*Mesela sınıftaki herkes bizi izliyor, mesela beğendiler. Sınıfta hiç konuşmadığımız insanlar bile beğendi mesela. Adını bilmediğim biri mesela bana geldi ‘Çok güzel yapmışsın tebrik ederim.’ gibi şeyler söyledi.*” şeklinde ifade etmektedir. Sosyal etkileşim noktasında vlog sürecinin fırsatı hakkında bir başka aday öğretmen ise şunları ifade etmiştir:

Yorum kısmında fikirlerimizi paylaşıyoruz. Videoyu beğendiğimizi söylüyoruz. Oradaki komik bir anı yazıyoruz mesela. Çok eğlendiğimizi ya da mesela eksik yönlerini falan da söylüyoruz (Zeynep).

Vlog süreci öğretmen adaylarına göre iletişim engellerini aşma ve aralarındaki sosyal etkileşim seçeneklerini artırma açısından çeşitli fırsatlar sunmuştur.

Derse İlgili ve Katılım

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarına göre vlog süreci derse ilgi ve katılımı artırma noktasında fırsatlar sunmuştur. Bu temaya ilişkin en çok tekrarlanan kod eğlence/keyif (17) olmuştur. Bunun dışında derse takip gerekliliği/devamlılık (10), heyecanlı (2), yaratıcılık (2), her anı çekme isteği (2) gibi unsurlar derse ilgi ve katılımı artırma noktasında destekleyici olmuştur. Aday öğretmenlerin derse ilgi ve katılımını artırma noktasında belirleyici faktör vlog sürecinin eğlenceli ve keyifli yanları olmuştur. Öğretmen adaylarına göre kimileri açısından ilk başta ne yapılacağı tam olarak bilinmemesinden kaynaklı endişeyle başlayan süreç, öğrendikçe eğlenceli ve keyifli bir hal almaya başlamıştır. Bu duruma ilişkin düşüncelerini Esra “*Vlog çekerken çok eğlendik çünkü hiç yapmadığımız bir şeydi*” sözleriyle yansıtırken diğer aday öğretmenler ise şu şekilde yansıtmışlardır:

İlk vlog çekimimde söylemişim bu derste çok eğleneceğim diye. Öyle de oldu. İlk başta çoğu kişi uğraştıracak falan diyordu ama vlogları çektikten sonra daha çok keyif almaya başladık... (Önder)

İlerledikçe, zaman geçtikçe daha keyifli bir hal aldı. İlk başlarda herkes ön yargılıydı, ne yapacağız falan gibi. Tam ne olacağını da bilmediğimiz için ondan bir ön yargı vardı. Öğrendikçe final sürecine doğru daha çok eğlendik (Mehmet).

Vlog süreci derse entegre şekilde yapılandırıldığı için adaylar ders içerisinde çarpıcı anları, görevler sırasındaki paylaşımları, hoca tarafından altı çizilen hususları çekmek zorundadır. Bu durum kendiliğinden derse aktif takip etmeyi ve devamlılığı gerekli kılmıştır. Bahsedilen bu husus öğretmen adayları tarafından da derse ilgi ve katılımı sağlama noktasında vlogun sağladığı fırsatlar arasında gösterilmiştir. Bu durumu Gülay “*İşte her hafta bunu düzenli çektiğimiz zaman mecbur derse dinlemek zorunda kalıyoruz ki yoksa tekrar slaytlara dönmek zorunda kalacağız.*” sözleriyle ifade ederken aynı durumu Demet benzer şekilde “*Şimdi her hafta video çekmek zorunda olduğumuz için her hafta derse gitmek zorunda kalıyoruz. Eğlenceli olmasının dışında daha etkin olmamızı sağladı*” sözleriyle ifade etmiştir. Bu konuda esasında zorunlu tutulmayan bu görevin derse takip noktasında üstlendiği fonksiyon Zeynep tarafından ise “*İlk başta bana zorunluluk gibi gelmişti ama başladıktan sonra aslında sorumluluk oldu bizim için. Dersleri de takip etmeyi sağladı.*” şeklinde ifade edilmiştir. Bunun dışında vlog ile dersin bütünleşmesini yansıtmaması bakımından İsmail’in “*Mesela şu an dersteyim çıktuktan sonra bu dersten kopardım ama vlog sayesinde sürekli bu ders hayatımda olmaya başladı*” ifadesi ve Hasan’ın “*Derse devamlılığı sağladı bence.*”

Herkes vlog çekmek için derste ne işlendi ne oldu diye takip ediyor. Vlog derste aktif olmayı sağladı.” ifadesi önemlidir. Vlog çekiminin zaman içerisinde günlük yaşamın bir parçası haline gelmesi de ders ile ders dışı yaşamın bütünleşmesi fırsatını sağlaması açısından değerlidir.

Bir yere giderken mesela buluştuk hemen vlog çekmek aklımıza geldi. Yağmur yağarken bile çıkarıp onu çektik yani arada ufak ufak oyunlukları da ekledik. Güzeldi yani süreç (Enes).

İlk zamanlar video çekerken dediği gibi arkadaşımın kameranın karşısında şöyle önyargı gibi bir şey vardı millet izler pot kırmayayım şunu yapmayayım gülerler falan gibisinden. Ama sonrasında vlog çekmeye başlıyorum her gittiğim yerde sanki böyle zorunluymuşum gibi ihtiyacım varmış gibi çekmeye başladım (Fazıl).

Derslerde vlog öğrenciler için üçüncü bir göz, üçüncü bir kulak gibi işlev görüyor. Olayları kamera ile kayda almak için derste ve ders dışında olup bitenlere ayrıca konsantre oluyorlar (Alan notu, 27 Kasım 2018).

Vlog süreci özellikle başlardaki ön yargının yıkılmasıyla birlikte zaman içerisinde öğrenciyi daha çok merkeze alarak ve ders dışında da ders ile meşgul olmalarını destekleyerek derse ilgi ve katılımı farklı bir noktaya taşımıştır.

Öğrenme Sürecine Katkı

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarına göre vlog süreci derse ilgi ve katılımı artırma noktasında fırsatlar sunmuştur. Bu temaya ilişkin en çok tekrarlanan kodlar dersi farklı açılardan görme (3), tekrar (2), hatırlamayı sağlama (2) gibi yönleri olmuştur. Bunun dışında öğrenciyi merkeze alma (1), bilgi aktarmayı kolaylaştırma (1) gibi yönleri de vlog sürecinin öğrenmeyi destekleme noktasında sunduğu fırsatlar olmuştur. Öğretmen adaylarına göre öğrenme sürecine katkı anlamında vlogun sunduğu fırsatlar dersi farklı açılardan görme, tekrar etme ve bilgileri hatırlamayı sağlama gibi yönlerine odaklanmıştır. Bu anlamda Gülay “*Diğer arkadaşlarımın videolarını izlediğimde benim derste dikkat etmediğim yerleri onlar yakalamış. Ben farklı vlogları izlediğimde unuttuğum kısımları hatırladım.*” ifadesiyle ve Şeyma “*...derste işlediğimiz, hocanın söylediği çoğu şeyi yakalamış arkadaşlar*” ifadesiyle vlogun dersi farklı bir açıdan yeniden izleme anlamındaki katkısını açıklamaya çalışmışlardır. Öğrencilerin dersi tekrar etmelerini sağlama öğretmen açısından oldukça zorlayıcı bir konudur. Vlog ile birlikte öğrencilerden öğrendiklerini tekrar edip yansıtılmaları istenmiştir. Bu yönüyle de vlog için kaydedilen görüntüler hem bir çeşit tekrar fırsatı sunmuş hem de sonrasında hatırlamalarını kolaylaştırmıştır. Bu konuya ilişkin düşüncelerini Mehmet “*En azından bu hafta ne yaptığımızı ya da geri döndüğümüzde neler yaptığımız bilgileri oldu. Hiçbir şey olmasa bile videoyu izlediğimde bu hafta ne yaptım, ödev var mıydı diye hepsini hatırlıyorum.*” sözleriyle yansıtmıştır.

Bunun dışında İsmail vlog ile birlikte öğrencilerin derste daha aktif olduğunu ve sınav odaklı olmadan da öğrenme sürecinin olabileceğini gördüklerini şu sözlerle aktarmıştır:

Öğrenci merkezli bir ders işledik, sürekli biz aktiftik. İstedığımız şey zaten bu. Sınav olmadan da derste bir şeylerin öğrenilebildiğini öğrendik. Sınavsız da bir şeyler olabiliyormuş (İsmail).

Vlog'un öğrenme sürecini destekleyen bir çevrenin oluşmasına katkı sağladığı bir önceki derse ilgi ve katılım teması altında belirtilmişti. Bunun dışında doğrudan öğrenme sürecine katkı anlamında vlog'un sunduğu fırsatlar bakımından dersi tekrar etmeyi gerektirmesi, farklı açılardan yeniden izlemeyi sağlaması ve öğrenilen bilgileri hatırlamayı kolaylaştırması yönleri ön plana çıkmıştır.

Zorluklar

Ders kapsamında vlog kullanımı konusunda öğrencileri zorlayan durumlara ilişkin temalar ve sık kullanılan ortak kodlar tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Zorluklar Kategorisine İlişkin Ulaşılan Tema ve Kodlar

Kategori	Temalar	Kodlar	f
Zorluklar	Kişisel	Ön yargı	3
		Video çekmenin sevilmemesi	2
		Yorucu	2
		Video çekmeyi unutma	2
		Teknoloji kullanımında yetersizlik	2
	Bağlamsal	Gerginlik/çekinme	4
		Zaman azlığı	2
		Görev olarak algılanması	2
		Dikkat dağıtabilir	2
		Zor olması	1

Kişisel

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarına göre vlog süreci özellikle uygulanmaya başlanılan ilk dönemlerde bazı öğretmen adayları tarafından kişisel kabul edilebilecek nedenlerle zorlayıcı bulunmuştur. Bu temaya ilişkin olarak engel olarak görülen ön yargı (3), video çekmenin sevilmemesi (2), teknoloji kullanımında yetersizlik (2), yorucu bulunması (2) ve unutma (2) gibi hususlar ön plana çıkarılmıştır. Eğitim öğretimin başladığı dönemde birinci araştırmacı tarafından bu uygulamadan bahsedildiğinde sınıfta bazı öğrencilerde bu nereden çıktı bakışları gözlenmiştir. Bu durum araştırmacının alan notlarına da yansımıştır.

“Bu nesil teknolojiyle bu kadar iç içe olmasına rağmen eğitim-öğretim içerisinde teknoloji kullanımına direnç gösteriyorlar. Vlog uygulamasından bahsettiğimde bugün derste yine benzer sesler yükseldi. Bu kadar teknoloji kullanan bir neslin bu tür uygulamalara mesafeli yaklaşması sanırım başlı başına bir araştırma konusu” (Alan notu, 2 Ekim 2018).

Bu durumun yaşanmasının nedenleri incelendiğinde birazda belirsizlikten kaynaklı ön yargının oluştuğunu Mete “*Tam ne olacağını da bilmediğimiz için bir ön yargı vardı*”

sözleriyle açıklamaya çalışırken, Ender ise *“Vize sürecinde bir önyargı vardı vlog çekmeyeceğiz falan ama finale doğru öğrendikçe daha zevkli hale gelmeye başladı”* sözleriyle açıklamaya çalışmıştır. Bunun dışında kişilik yapısı gereği bu tür videoları izlemeyi sevmesine rağmen bazı öğrenciler kendini çekmeyi ve paylaşmayı sevmedikleri için zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumu İnci *“Ben paylaşım olayını sevmiyorum ya istemiyorum. Kendimle çok barışık mı değilim bilmiyorum ama sevmiyorum işte”* sözleriyle yansıtırken, Şeyma izleyici konumunda olmayı sevip çekmeyi sevmediğini *“Ben izlemeyi seviyorum sadece. Çok güzel görüntüler çıkmış, ders hakkında da çok güzel bilgiler var orada”* sözleriyle yansıtmıştır.

Birçoğumuz için kendimizi çekmek ve sosyal medyada paylaşmak günlük yaşamın bir parçası haline gelse de bu durumu bir ders kapsamında ve hikayeleştirerek yapmak farklı bir konsantrasyon ve deneyim gerektirmektedir. Bu konu ile ilgili problemlerden birisi Didem için unutmak, İnci ve Fazıl için ise teknoloji konusunda deneyim eksikliği olmuştur.

Bazen vlog çekmeyi unuttum. Örnek veriyorum malzeme alırken dükkâna girdik girerken aklımda video çekeyim vardı ama unuttum çıkarken. Video çekme işine alışmak zaman aldı (Didem).

Zaten teknolojiden anlamıyorum. O videoları birleştirmek, birleştirdiğini paylaşmak derken yetiştiremiyorum (İnci).

Bizi youtuber bir nesil bekliyor. Onun için bu tür şeylere biraz yatkın olmamız önemli. Ben teknoloji kullanımı konusunda biraz geri kalmışım. (Fazıl).

Kısaca vlog süreci bazı öğretmen adaylarına ön yargı, tecrübesizlik, çekim yapmayı ve paylaşmayı sevmeme gibi kişisel durumlardan kaynaklı olarak özellikle sürecin başlarında zorluk olarak algılanmıştır.

Bağlamsal

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarına göre vlog sürecinin bağlamsal olarak kabul edilebilecek zorlukları; çekinme (4), zaman azlığı (2) ve görev/zorunluluk olarak algılanması (2) gibi hususlar olmuştur. Video paylaşımları çok yaygın şekilde hayatımızın içinde olmasına rağmen okul bağlamı içerisinde vlogların tüm sınıf tarafından izlenecek ve yorumlanacak olması bazı öğretmen adaylarında çekingenlik ve gerginlik durumu oluşturmuştur. Bu bağlamın ortaya çıkardığı durumu Gaye *“İlk zamanlar zorlandım aslında. Utanıyordum sonuçta bunu herkes görecektir klasöre yüklediğimde. Ama sonradan o kadar eğlenceli geldi ki ben bile kendim açıp isteyerek konuşmak istiyordum”* sözleriyle izah ederken, aynı durumu Ayşe *“Evet hani sürekli sosyal medya içindeyiz ama bu farklı oluyor. Herkes sadece seni izleyecek dediğinde kafalarda ‘ya kötü olursa’ düşüncesiyle insan çekinerek başlıyor bu işe. Sonradan alıştıyorsun”* sözleriyle izah etmiştir.

Dersin hocası konumunda olan birinci araştırmacı tarafından katılımın zorunlu olmadığı belirtilse de vlog süreci özellikle ilk başlarda bazı öğrenciler tarafından bir zorunluluk ya da görev olarak algılanmış ve “Böyle bir şeye ne gerek var?” türünden sorular sorulmaya başlanmıştır. Sonraki süreçte zorunluluk duygusu yerini eğlenceye bıraksa da başlardaki durumu Hakan “Çekmem gerekiyor düşüncesi insanı yoruyor” cümlesiyle, Zeynep ise “İlk başta bana zorunluluk gibi gelmişti ama başladıktan sonra eğlenceli geldi, kendimizi de izliyoruz” cümlesiyle bu durumu yansıtmışlardır. Bunların dışında bağlamsal olarak değerlendirildiğinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyan öğrenciler arasında üniversite yıllarında çalışmak oldukça yaygın olarak rastlanan bir durumdur. Bu durumun yansıması olarak Ela zamansal açıdan yaşadığı zorlukları şu şekilde belirtmiştir:

Ben sürekli antrenman yapıyorum. Buna zaman ayırmak beni sürekli zihnen yoruyordu. Çekmem gerekiyor bunu çekeceğim ama ne zaman çekeceğim antrenmanım var antrenmana gidiyorum çıkıyorum yurda geliyorum hani o konuda biraz beni yormuştu (Ela).

Vlog sürecinin ders ile ne kadar iç içe geçmesi gerektiği iyi planlanması gereken bir husustur. Bu duruma ilişkin birkaç öğrenci özellikle ders içerisindeki anları çekmenin dikkat dağıtıcı olabileceğine ilişkin görüş beyan etmişlerdir. Şeyma ve Metin bu zorluğu “öğrencinin dikkatini dağıtabilir” şeklinde ifade etmişlerdir. Kısaca vlog sürecinde paylaşımları başkalarının izlemesinin yarattığı çekinme, sürecin bir zorunluluk olarak algılanması, zaman yetersizliği ve belirli durumlarda dikkat dağıtıcı olabilmesi öğretmen adayları tarafından bağlamsal zorluk olarak ifade edilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada yükseköğretimde bir lisans dersinde vlog uygulamasının ders ortamına sunduğu fırsatlar ve olası engeller paylaşılmıştır. Özellikle Web 2.0 teknolojisi sonrası eğitimde çok önemli bir dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu teknolojinin sunduğu etkileşim fırsatlarını derse entegre edebilmek öğrencilerin öğrenme süreçlerini olumlu etkileyebilir (Huang ve Hung, 2013). Fırsatlar perspektifinden bakıldığında; lisans öğrencilerinin deneyimlerini yansıttığı bu araştırmanın bulguları, ders ile bütünleştirilen vlog uygulamasının iletişim ve sosyal etkileşimi farklı bir noktaya taşıdığını, derse ilgi ve katılımı artırdığını ve öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığını ortaya koymuştur. Engeller perspektifinden bakıldığında ise bulgular; teknoloji kullanmada yetersizlik, sevmeme gibi kişisel sayılabilecek bazı nedenlerin ve öğrenmenin gerçekleştiği bağlamdan kaynaklanan bazı durumların engel olabileceğini göstermiştir.

Araştırmada derslerde vlog kullanımının heyecanı kontrol altına alma, kendini daha iyi ifade etme, diğer arkadaşlardan etkileşim alma ve arkadaşlarının farklı yönlerini keşfetme gibi

konularda öğrencileri destekliği sonucuna ulaşılmıştır. Liu ve Mei (2016) yapmış oldukları çalışmada online video destekli ortamlarda prova yaparak konuşma çalışmaları yapıldığı için öğrencilerin daha az kaygı duyduğunu fakat çocukların iletişime katılma isteğinde önemli bir artış olmadığını ortaya koymuştur. Heyecanı kontrol etmeyi öğrenme, kendini ifade becerilerini geliştirme yönüyle bu çalışma ile bizim çalışmamızın bulguları benzerlik gösterirken; iletişim kurmaya istekliliğin öğrencilerde değişmemesi bizim çalışmamızın bulguları ile farklılık göstermektedir. Web 2.0'nin sunduğu blog, vlog, wiki gibi fırsatlar ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda da bu türden teknolojilerin öğrenme sürecine entegrasyonunun daha güçlü iletişim, paylaşma ve iş birliği gibi fırsatlar sunabildiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Manca ve Ranieri, 2016; Sobaih ve ark., 2016). Bununla birlikte blog kullanımı ile yapılan bir başka çalışmada etkileşimin dışında kendini ifade etme ve yansıtma becerilerini desteklediğine ilişkin sonuçlara rastlanmıştır (Deng ve Yuen, 2011).

Vlogun eğitimsel bir araç olarak kullanımında derse ilgili ve katılım noktasında da katkıları olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Süreci eğlenceli bulmaları, dersi takip gerekliliği, heyecan gibi faktörler öğrencilerin derse ilgili ve katılımını artırma noktasında destekleyici olmuştur. Çeşitli Web 2.0 araçlarının derse entegrasyonları ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalarda öğrencilerin derse katılım ve meşguliyetini artırma üzerine olumlu sonuçlara rastlanmıştır (Cakir, 2013; Graham, 2014; Shen ve Wu, 2011; Veletsianos, 2012). Bu türden eğitsel yardımcının öğrenci katılımını artırma noktasında katkıları üzerine yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular araştırmamızın sonuçlarına paralellik göstermektedir.

Eğitim ortamında kullanılan herhangi bir yardımcının öğrenme sürecine de katkıları sunması gerekmektedir. Araştırmamızda öncelikle derse ilgili ve katılımı artırma noktasındaki desteği öğrenme sürecinin kolaylaşmasına uygun bir zemin hazırlamaktadır. Derse katılma isteğinin olması öğrencinin odaklanmasını artırarak öğrenme sürecine olumlu katkıları sunabilir. Blog/Vlog kullanan öğrencilerin deneyimlerine ilişkin yapılan çalışmada vlog yapısının esnek ve yenilikçi bir öğrenme kanalı sunduğu, kaygıyı azalttığı, çok yönlü değerlendirme sağladığı ve sunum becerilerini geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Liu, 2016). Bunun dışında özellikle daha fazla uygulama ve tartışmaya fırsat vermeleri sebebiyle de öğrenme sürecine katkısı olduğuna ilişkin bazı çalışmalar bulunmaktadır (Hung, 2011; Sun, 2009). Araştırmamızda öğrencilerin deneyimlerinden yansıyan dersi farklı açılardan görme, tekrar etmeyi sağlama, ilişkilendirmeyi kolaylaştırma gibi unsurlar öğrenme sürecine katkı vermiştir.

Vlog ile bütünleşen dersin sunduğu fırsatlar dışında ortaya çıkan ikinci kategori engelleri olmuştur. Kişisel ya da bağlamsal bazı unsurlar sürecin önünde aşılması gereken bazı engeller ortaya çıkarmıştır. Her ne kadar üniversitelerde teknoloji ile iç içe yaşayan bir nesil olsa da teknoloji kullanmada yetersizlik, video çekmeyi sevmeme gibi kişisel nedenler bu tür yeniliklerin kullanımında özellikle uygulamanın ilk dönemlerinde problem olmuştur. Teknolojinin sunduğu herhangi bir yardımcıyı öğrenme sürecine dahil etmede dikkat edilmesi gereken temel unsur dengeli bir şekilde kullanmaktır. Nitelikli bir öğrenme yaşantısı içerisinde olursa teknoloji desteği önemli katkılar sunacaktır. Yaşanan zorluklara ilişkin benzer şekilde yapılan araştırmalarda öğrencinin bakış açısı sorun teşkil edebilmektedir (Cakir, 2013; Hung, 2011). Bunun dışında teknik alt yapı, zaman, vlogların farklı öğrenciler tarafından izlenmesi ya da yorumlanmasını gibi konular sürecin önünde bağlamsal engeller olmuştur. Derslere teknoloji entegre ederek öğrenci sorumluluklarının kapsamı genişletildiğinde teknik zorluklar, duygusal müdahale, zayıf bağlantı, gerçek zamanlı iletişim ve zaman gerekliliği gibi konular problem teşkil edebilmektedir (Hung, 2011).

Sonuç olarak yükseköğretimde vlog kullanımının öğrenme çevresi için sunduğu fırsatlar iletişim ve etkileşime katkı, derse katılım ve ilgiyi artırma ve öğrenme sürecini destekleme olmuştur. Aşılması gereken engeller ise özellikle teknoloji kullanmada yeterli olmayan ya da bu tür uygulamalara ön yargı ile bakan öğrencilerin uyum sürecini sağlama ve zaman, görev ve diğer öğrencilerin rolü gibi konuları düzenlemektir. Uygulama sürecine ilişkin vlog çekimi ve teknoloji kullanımı gibi konularda ön hazırlık sürecinin tasarlanması, olası teknik problemlere çözümler getirilmesi ve öğrencilerin birbirlerini desteklediği olumlu bir öğrenme çevresinin hazırlanması önerilmektedir. Yapılacak araştırmalara ilişkin, ortaokul ve lisede öğrencilerin beden eğitimi derslerini günlük yaşam ile bütünleştirmesi noktasında vlog kullanımı, yükseköğretimde ise öğrenme çıktılarına yönelik vlog gibi Web 2.0 araçlarının kullanımı konularında araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akar, H. (2017). Durum Çalışması. In A. Saban & A. Ersoy (Eds.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (pp. 139-176). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alexander, B., & Levine, A. (2008). Web 2.0 storytelling: Emergence of a new genre. *EDUCAUSE review*, 43(6), 40-56.
- Banister, S., & Dodi, H. (2005). Digital Data in Qualitative Research: Strengthening the Visibility and Credibility of Portraiture. *Journal of the Research Center for Educational Technology*.

- Baran, B., & Ata, F. (2013). Üniversite öğrencilerinin web 2.0 teknolojileri kullanma durumları, beceri düzeyleri ve eğitsel olarak faydalanma durumları. *Eğitim ve Bilim*, 38(169).
- Barry, D. S., Marzouk, F., Chulak-Oglu, K., Bennett, D., Tierney, P., & O'Keeffe, G. W. (2016). Anatomy education for the YouTube generation. *Anatomical sciences education*, 9(1), 90-96.
- Bower, M., Cavanagh, M., Moloney, R., & Dao, M. (2011). Developing communication competence using an online video reflection system: Pre-service teachers' experiences. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 39(4), 311-326.
- Cakir, H. (2013). Use of blogs in pre-service teacher education to improve student engagement. *Computers & education*, 68, 244-252.
- Chintalapati, N., & Daruri, V. S. K. (2017). Examining the use of YouTube as a Learning Resource in higher education: Scale development and validation of TAM model. *Telematics and Informatics*, 34(6), 853-860.
- Consortium, N. M. (2007). The horizon report. Retrieved from <https://library.educause.edu/-/media/files/library/2007/1/csd4781-pdf.pdf>
- Dabbagh, N., Fake, H., & Zhang, Z. (2019). Student Perspectives of Technology use for Learning in Higher Education. *RIED. Revista Iberoamericana de Educación a Distancia*, 22(1), 127-152.
- den Exter, K., Rowe, S., Boyd, W., & Lloyd, D. (2012). Using Web 2.0 technologies for collaborative learning in distance education—Case studies from an Australian university. *Future Internet*, 4(1), 216-237.
- Deng, L., & Yuen, A. H. (2011). Towards a framework for educational affordances of blogs. *Computers & education*, 56(2), 441-451.
- Dogruer, N., Eyyam, R., & Menevis, I. (2011). The use of the internet for educational purposes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 28, 606-611.
- Dyment, J. E., & O'Connell, T. S. (2014). When the ink runs dry: Implications for theory and practice when educators stop keeping reflective journals. *Innovative Higher Education*, 39(5), 417-429.
- Educause. (2019). Horizon Report: 2019 Higher Education Edition. Retrieved from <https://library.educause.edu/-/media/files/library/2019/2/2019horizonreportpreview>
- Efe, H. A. (2014). ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLARI ÖĞRETMEN ADAYLARININ WEB 2.0 KULLANIM SIKLIKLARI. *Electronic Journal of Education Sciences*, 3(5), 31-42.
- Faizi, R. (2018). Moroccan higher education students' and teachers' perceptions towards using Web 2.0 technologies in language learning and teaching. *Knowledge Management & E-Learning-an International Journal*, 10(1), 86-96. Retrieved from <Go to ISI>://WOS:000428215700005
- Fidan, M., & Debbağ, M. (2018). The Usage of Video Blog (vlog) in the “School Experience” Course: The Opinions of the Pre-service Teachers. *Journal of Education and Future*, (13), 161-177.
- Fırat, E. A., & Köksal, M. S. (2017). The relationship between use of Web 2.0 tools by prospective science teachers and their biotechnology literacy. *Computers in Human Behavior*, 70, 44-50.

- Graham, M. (2014). Social media as a tool for increased student participation and engagement outside the classroom in higher education. *Journal of Perspectives in Applied Academic Practice*, 2(3), 16-24.
- Hootsuite, W. a. s. a. (2019). Digital in Turkey. Retrieved from <https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>
- Hsu, Y.-C., Ching, Y.-H., & Grabowski, B. L. (2014). Web 2.0 applications and practices for learning through collaboration. In *Handbook of research on educational communications and technology* (pp. 747-758): Springer.
- Huang, H.-T. D., & Hung, S.-T. A. (2013). Exploring the utility of a video-based online EFL discussion forum. *British Journal of Educational Technology*, 44(3).
- Huang, W. H. D., Hood, D. W., & Yoo, S. J. (2013). Gender divide and acceptance of collaborative Web 2.0 applications for learning in higher education. *Internet and Higher Education*, 16, 57-65. doi:10.1016/j.iheduc.2012.02.001
- Hung, S. T. (2011). Pedagogical applications of Vlogs: An investigation into ESP learners' perceptions. *British Journal of Educational Technology*, 42(5), 736-746.
- Karasavvidis, I. (2010). Wiki uses in higher education: Exploring barriers to successful implementation. *Interactive Learning Environments*, 18(3), 219-231.
- Karvounidis, T., Chimos, K., Bersimis, S., & Douligeris, C. (2018). Factors, issues and interdependencies in the incorporation of a Web 2.0 based learning environment in higher education. *Education and Information Technologies*, 23(2), 935-955.
- Kompen, R. T., Edirisingha, P., Canaleta, X., Alsina, M., & Monguet, J. M. (2019). Personal learning Environments based on Web 2.0 services in higher education. *Telematics and Informatics*, 38, 194-206.
- Kovalchuk, O., & Krasnokutska, I. (2017). Using blogs in teaching English to philology students. *Advanced Education*, 7, 146-153. doi:10.20535/2410-8286.97295
- Kuzu, A. (2007). Views of preservice teachers on blog use for instruction and social interaction. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 8(3), 34-51.
- Liu, M. H. (2016). Blending a class video blog to optimize student learning, outcomes in higher education. *Internet and Higher Education*, 30, 44-53. doi:10.1016/j.iheduc.2016.03.001
- Lune, H., & Berg, B. L. (2016). *Qualitative research methods for the social sciences* (9th ed.): Pearson Higher Ed.
- Manca, S., & Ranieri, M. (2016). Facebook and the others. Potentials and obstacles of social media for teaching in higher education. *Computers & Education*, 95, 216-230.
- Munoz, C., & Towner, T. (2009). *Opening Facebook: How to use Facebook in the college classroom*. Paper presented at the Society for information technology & teacher education international conference.
- Neier, S., & Zayer, L. T. (2015). Students' perceptions and experiences of social media in higher education. *Journal of Marketing Education*, 37(3), 133-143.
- Nugultham, K. (2012). Using Web 2.0 for Innovation and Information Technology in Education Course. *4th World Conference on Educational Sciences (Wces-2012)*, 46, 4607-4610. doi:10.1016/j.sbspro.2012.06.305

- Orús, C., Barlés, M. J., Belanche, D., Casalo, L., Fraj, E., & Gurrea, R. (2016). The effects of learner-generated videos for YouTube on learning outcomes and satisfaction. *Computers & Education, 95*, 254-269.
- Păuleț-Crăiniceanu, L. (2014). Integrating the web 2.0 Technologies in Romanian Public Universities. Towards a blended learning model that addresses troubled student-faculty interaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 142*, 793-799.
- Rinaldo, S. B., Laverie, D. A., Tapp, S., & Humphrey Jr, W. F. (2013). The Benefits of Social Media in Marketing Education: Evaluating Twitter as a Form of Cognitive Flexibility Hypertext. *Journal for Advancement of Marketing Education, 21*(1).
- Savin-Baden, M., & Major, C.-H. (2013). Qualitative Research: The Essential Guide to Theory and Practice. *Qualitative Research: The Essential Guide to Theory and Practice Routledge, 10*, 11.
- Shen, C.-Y., & Wu, C.-H. (2011). An exploration of students' participation, learning process, and learning outcomes in Web 2.0 computer supported collaborative learning. *International Journal of Online Pedagogy and Course Design (IJOPCD), 1*(2), 60-72.
- Sobaih, A. E. E., Moustafa, M. A., Ghandforoush, P., & Khan, M. (2016). To use or not to use? Social media in higher education in developing countries. *Computers in Human Behavior, 58*, 296-305.
- Solomon, G., & Schrum, L. (2007). *Web 2.0: New tools, new schools*: ISTE (Interntl Soc Tech Educ).
- Stonehouse, P., Keengwe, J., & Shabb, C. (2012). Using blogs as a technology tool to promote teaching goals in education. *International Journal of Information and Communication Technology Education (IJICTE), 8*(1), 44-52.
- Sun, Y.-C. (2009). Voice blog: An exploratory study of language learning. *Language Learning & Technology, 13*(2), 88-103.
- Tess, P. A. (2013). The role of social media in higher education classes (real and virtual) - A literature review. *Computers in Human Behavior, 29*(5), A60-A68. doi:10.1016/j.chb.2012.12.032
- Veletsianos, G. (2012). Higher education scholars' participation and practices on Twitter. *Journal of Computer Assisted Learning, 28*(4), 336-349.
- Virkus, S. (2008). Use of Web 2.0 technologies in LIS education: experiences at Tallinn University, Estonia. *Program, 42*(3), 262-274.
- Yin, R. (2014). Case Study Research Design and Methods. In: Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yücel, Ü. A. (2017). Perceptions of pedagogical formation students about Web 2.0 tools and educational practices. *Education and Information Technologies, 22*(4), 1571-1585.
- Zheng, B., Niiya, M., & Warschauer, M. (2015). Wikis and collaborative learning in higher education. *Technology, Pedagogy and Education, 24*(3), 357-374.